

praktyk

R Y N K U

**Wybory
USA
2024**

**WYZWANIA
I OKAZJE
RYNKOWE**

TRADER, SUPERVISOR
ADRIAN KUBOWICZ

TRADER NA KARUZELI STRESU!

Jak zachować spokój w zmiennym świecie rynków finansowych

Malwina Duda

**SPÓŁKA NA WIDŁACH I CO DALEJ?
KLUCZOWA ROLA
PRZEWODNICZĄCEGO SESJI
W STABILIZACJI RYNKU GPW
WYWIAD Z KRZYSZTOFEM NIEMCEM**

**JAK ZAWODOWCY
ZARABIAJĄ,
A TŁUM TRĄCI - RYNKI
OCZAMI TOMA
WILLIAMSA**

RAFAŁ GLINICKI

WFO[®]

Wolumenowa Formacja Odwrócenia

WFO - "krok po kroku"

Maciej Klimkiewicz

Drogie Czytelniczki, Drodzy Czytelnicy!

Z ogromną radością witam Was w trzecim numerze magazynu „Praktyk Rynku”.

Cieszę się niezmiernie, że wspólnie możemy kontynuować tę pasjonującą podróż przez świat finansów i tradingu.

Tematem przewodnim tego wydania są aktualne wyzwania oraz nowe możliwości, które dynamicznie kształtują współczesne rynki. Nasz zespół, wspierany przez wybitnych ekspertów, dostarcza Wam szczegółowe analizy oraz praktyczne wskazówki, które z pewnością ułatwią zrozumienie mechanizmów rynkowych, od analizy cen po interpretację wolumenów.

Jak zawsze, naszym celem jest nie tylko przekazywanie wiedzy, ale również budowanie przestrzeni do wartościowej dyskusji.

Wierzymy, że to właśnie wymiana doświadczeń i różnorodnych perspektyw pozwala rozwijać się każdemu z nas – zarówno początkującym, jak i doświadczonym inwestorom.

W bieżącym numerze znajdziecie artykuły dotyczące skutecznych strategii tradingowych, analizy rynków surowcowych oraz psychologicznych aspektów inwestowania. W obliczu nadchodzących wyborów w USA, które mogą istotnie wpłynąć na globalne rynki finansowe, przygotowaliśmy także specjalne analizy omawiające możliwe scenariusze i sposoby na przygotowanie się do potencjalnych zmian rynkowych.

Zachęcam Was do aktywnego udziału w naszej społeczności – dzielcie się swoimi spostrzeżeniami, opiniami i pytaniami.

„Praktyk Rynku” to miejsce stworzone z myślą o Was, każdy komentarz i każda sugestia są dla nas bezcenną inspiracją.

Dziękuję, że jesteście z nami. Życzę Wam inspirującej lektury i owocnych decyzji inwestycyjnych!

Z wyrazami szacunku,

Izabela Górecka

Redaktor Naczelna „Praktyk Rynku”

WYDAWCA CZASOPISMA

PRAKTYK RYNKU

VSA TRADER Sp. z o.o.

NIP: 8961532699

REGON: 022053278

KRS: 0000447359

ADRES

ul. Wałbrzyska 6, 8
52-314 Wrocław

KONTAKT

e-mail:
kontakt@praktykryнку.pl

ZESPÓŁ REDAKCYJNY

REDAKTOR NACZELNA

Izabela Górecka

REDAKTOR MERYTORYCZNY

Maciej Klimkiewicz

ZESPÓŁ REDAKCYJNY

Adrian Kubowicz, Maciej Klimkiewicz,
Łukasz Szczygielski, Adrian Cwiczkowski,
Rafał Glinicki

KOREKTA

Matylda Wilks, Łukasz Franek

GRAFIKA

Joanna Gołembiewska

DRUK I OPRAWA

GS MEDIA. Szybki Druk Cyfrowy

ul. Wałbrzyska 9E

52-314 Wrocław

e-mail:biuro@gsmmedia.com.pl

ZDJĘCIA

z arch. fot. Vsa Trader, Invest Cuffs Foundation
Stowarzyszenia Inwestorów Indywidualnych

REKLAMA

e-mail:
kontakt@praktykryнку.pl

Nota redakcyjna: Prawa autorskie i licencje: Część grafik została wygenerowana przez sztuczną inteligencję (AI). Wszystkie grafiki użyte w tym numerze, które zostały wygenerowane przez sztuczną inteligencję, zostały stworzone przy użyciu narzędzia ChatGPT-4 od OpenAI. Grafiki te są objęte licencją, która pozwala na ich komercyjny wykorzystanie, zgodnie z warunkami określonymi przez OpenAI. Dodatkowo, korzystaliśmy ze zdjęć i grafik dostępnych na platformie CanvaPro, które są zgodne z ich warunkami licencji i użytkowania.

Wszelkie prawa zastrzeżone. Żadna część tego kwartalnika nie może być rozpowszechniana w całości lub fragmentach ani przekazywana w jakiegokolwiek formie lub za pomocą jakiegokolwiek środków: elektronicznych, mechanicznych, fotokopii, nagrań lub innych, bez uprzedniej pisemnej zgody wydawcy. Jakiegokolwiek naruszenie tych praw będzie traktowane jako naruszenie praw autorskich.

Jeżeli mają Państwo pytania, komentarze lub sugestie dotyczące treści magazynu, prosimy o kontakt z redakcją.

Zachęcamy do czytania naszego kwartalnika, aby być na bieżąco z najnowszymi trendami i analizami rynkowymi.

Dziękujemy za zaufanie i życzymy owocnej lektury.

04

Podążaj ścieżkami mistrzów:
„Sekrety Rynku: Jak Zawodowcy Zarabiają,
a Tłum Traci-Rynki Oczami Toma Williamsa”
Rafał Glinicki

16

„Nie tylko złoto i ropa naftowa:
Dlaczego warto inwestować w surowce?”
Bogusz Julian Kasowski

26

VSAINSIDER – przegląd rynku

32

„Spółka na widłach i co dalej?
–kluczowa rola przewodniczącego
sesji w stabilizacji rynku GPW”
Wywiad z Krzysztofem Niemcem

40

„Warsaw Structured Products & Derivatives
Conference” Konferencja 22.10.2024 Warszawa

42

„Projekt Żółwia”
Z dziennika Tradera
„Wyzwania i okazje na rynkach finansowych”
Adrian Kubowicz

52

Jak nauczyć dzieci zarządzania pieniędzmi?
„Język Pieniądza” – czas na rozmowę, która zmieni ich
życie!
Paweł Rygielski & Patryk Rygielski

60

„Z oszczędzaniem jest jak z myciem zębów
– edukacja finansowa młodego pokolenia według
Trampek na giełdzie”
Iza Kozakiewicz-Frańczak

64

Wybory USA 2024:
„Czy Twoje Inwestycje są gotowe na zmiany na
szczytach? Sprawdź, co mówi VSA!”
Rafał Glinicki

82

„Wolumenowa Formacja Odwrócenia (WFO)[®]
– krok po kroku”
Maciek Klimkiewicz

94

„Trader na karuzeli stresu:
Jak zachować spokój w zmiennym świecie rynków
finansowych”
Malwina Duda

Zastrzeżenie: Treści prezentowane w kwartalniku „Praktyk Rynku” mają tylko i wyłącznie charakter edukacyjny, wymiany myśli, koncepcji i wolnej dyskusji i nie stanowią żadnej rekomendacji w rozumieniu przepisów regulujących obrót instrumentami finansowymi. Zgodnie z powyższym autorzy nie ponoszą jakiegokolwiek odpowiedzialności za decyzje inwestycyjne podejmowane na podstawie treści w nich zawartych. Autorzy nie świadczą doradztwa w związku z opisywanymi transakcjami ani nie udzielają porad inwestycyjnych lub rekomendacji zawarcia transakcji, co oznacza, że treści prezentowane na łamach kwartalnika „Praktyka Rynku”, nie mają charakteru porady inwestycyjnej lub rekomendacji. Ostateczna decyzja zawarcia transakcji należy wyłącznie do czytelnika. Przed zawarciem transakcji każdy powinien określić jej ryzyko, potencjalne korzyści oraz straty z nią związane, jak również charakterystykę, konsekwencje prawne, podatkowe i księgowo-transakcyjne oraz konsekwencje zmieniających się czynników rynkowych.

”

*RYNEK NIE PORUSZA SIĘ PRZYPADKOWO –
WYSTARCZY NAUCZYĆ SIĘ DOSTRZEGAĆ ŚLADY DUŻYCH GRACZY.*

Rafał Glinicki
Podążaj ścieżkami mistrzów

Sekrety Rynku: Jak Zawodowcy Zarabiają, a Tłum Traci – Rynki Oczami Toma Williamsa

Ku pamięci Toma Williamsa

Niniejszy artykuł powstał ku pamięci Toma Williamsa, pioniera analizy wolumenu VSA (z ang. *Volume Spread Analysis*), który przez lata dzielił się swoją wiedzą i doświadczeniem, pomagając inwestorom na całym świecie lepiej zrozumieć mechanizmy rynkowe. Tom, jako doświadczony trader, nie tylko opracował skuteczne narzędzia analizy rynku, ale także zobowiązał się do przekazywania swojej wiedzy przyszłym pokoleniom. W tym artykule, opierając się na jego książce *Master the Markets*, kontynuujemy jego misję, starając się zachować wysoką jakość jego nauk i wypełnić złożoną mu obietnicę – że jego idee oraz podejście do rynku będą nadal przekazywane. Tom Williams zawsze podkreślał, że kluczem do sukcesu na rynku nie jest jedynie techniczne zrozumienie rynków, ale także świadomość psychologicznych mechanizmów, które nimi kierują. Zwracał uwagę na fakt, że najwięksi gracze na rynku – tzw. „smart money” – zostawiają ślady swoich działań w wolumenie i cenach. Dzięki analizie tych „śladów” inwestorzy mogą lepiej przewidywać ruchy rynkowe, rozpoznawać manipulacje i unikać pułapek, które często prowadzą do strat, szczególnie wśród mniej doświadczonych uczestników rynku. Dzięki unikalnemu podejściu Williamsa do analizy wolumenu, traderzy mają narzędzie do bardziej świadomego przewidywania trendów rynkowych i rozpoznawania manipulacji, co pozwala im unikać emocjonalnych decyzji i błędów.

Ten artykuł ma na celu nie tylko przekazanie wiedzy, którą Tom zgromadził przez lata, ale także oddanie hołdu jego niezłomnej pasji do edukowania i wspierania inwestorów na ich drodze do sukcesu. Niech będzie inspiracją dla każdego, kto pragnie lepiej zrozumieć mechanizmy rynkowe i doskonalić się jako trader, czerpiąc z bogatego dziedzictwa Toma Williamsa.

Rynek – Przestrzeń dla Zawodowców i Marzycieli

Każdy, kto kiedykolwiek zetknął się z rynkiem finansowym, szybko zauważa jego ciekawy paradoks: na pierwszy rzut oka wszystko wydaje się funkcjonować według prostej zasady popytu i podaży, a mimo to wyniki często są zaskakujące. Spadki na giełdzie w czasie gospodarczej prosperity lub gwałtowne wzrosty w obliczu recesji wydają się przeczyć logice. Dlaczego tak się dzieje?

Rynek finansowy nie jest chaosem, choć niejednokrotnie może się tak wydawać. Jak zauważa Tom Williams, twórca teorii VSA (*Volume Spread Analysis*), rynki to skomplikowane systemy, w których pozorna przypadkowość jest raczej wynikiem chaosu, a nie losowości. To subtelne, ale niezwykle istotne rozróżnienie. Chaos sugeruje istnienie pewnych wzorców i powiązań między różnymi czynnikami, które rządzą rynkiem. Losowość zaś oznaczałaby całkowitą nieprzewidywalność, której w rzeczywistości na rynkach nie ma. Chociaż nie jesteśmy w stanie przewidzieć każdego ruchu, analiza rynku, a szczególnie analiza wolumenu, pozwala dostrzec ukryte struktury i wzorce, które dla niewprawnego oka mogą pozostać niewidoczne.

Siła i Słabość Rynku – Przewaga Zawodowców

Na rynkach finansowych kluczową rolę odgrywają profesjonalni inwestorzy, którzy potrafią zidentyfikować siłę lub słabość rynku. Wielu z nas – marzycieli, liczących na szybki zysk – podąża za intuicją, często wpadając w pułapki emocjonalnych decyzji. Tymczasem zawodowcy nie kierują się emocjami, lecz chłodną analizą danych. Williams w swojej teorii VSA kładzie szczególny nacisk na analizę wolumenu w połączeniu z ruchem cen. Wolumen, czyli liczba transakcji zawartych na danym poziomie cenowym, jest dla profesjonalistów wskaźnikiem aktywności rynkowej. Gdy rynek rośnie, a wolumen jest wysoki, oznacza to, że za ruchem stoją prawdziwe zakupy, często inicjowane przez zawodowych inwestorów. Z kolei niski wolumen przy wzrostach może sygnalizować, że wzrosty są „sztuczne” i wkrótce nastąpi korekta. Właśnie dlatego zawodowi inwestorzy mają przewagę nad amatorami. Potrafią interpretować sygnały rynkowe, które dla przeciętnego inwestora są niezrozumiałe lub ignorowane. Umiejętność rozpoznania momentów akumulacji (kiedy zawodowcy kupują akcje) i dystrybucji (kiedy zawodowcy sprzedają akcje) daje im możliwość osiągnięcia zysków, podczas gdy reszta rynku podąża za emocjami i szumem informacyjnym.

Psychologia tłumu i instynkt stadny – Jak emocje kształtują rynek

Rynki finansowe, choć teoretycznie powinny działać w oparciu o racjonalne mechanizmy, często stają się areną dla emocji i irracjonalnych zachowań. Jednym z najważniejszych elementów wpływających na te zachowania jest psychologia tłumu. Instynkt stadny, głęboko zakorzeniony w ludzkiej naturze, odgrywa kluczową rolę w decyzjach inwestorów, zarówno podczas wzrostów, jak i spadków na rynku.

Kiedy rynki rosną, wielu inwestorów zaczyna odczuwać tzw. „FOMO” – angielski skrót od „Fear of Missing Out”, czyli lęk przed przegapieniem okazji. W praktyce oznacza to, że inwestorzy, obawiając się, że stracą szansę na zysk, zaczynają kupować w momencie, gdy rynek już osiągnął wysoki poziom. Często te zakupy są podyktowane informacjami z mediów, które podkreślają pozytywne wyniki i kreują obraz nieustającego wzrostu. W takim klimacie niewielu inwestorów zastanawia się nad rzeczywistą wartością aktywów – liczy się tylko to, że inni kupują, więc oni też muszą. Z drugiej strony, kiedy dochodzi do gwałtownych spadków, działa ta sama zasada, tyle że w odwrotnym kierunku. Inwestorzy, ogarnięci paniką, zaczynają wyprzedawać swoje aktywa, bojąc się dalszych strat. To zjawisko jest często spotykane w sytuacjach kryzysowych, takich jak nagłe załamania na giełdach, kiedy tłum reaguje impulsywnie na negatywne wiadomości. Panika staje się samospełniającą się przepowiednią, ponieważ masowe wyprzedaje dodatkowo pogłębiają spadki.

Mechanizm drapieżników i ofiar

W tym emocjonalnym chaosie, profesjonalści – jak zauważa Tom Williams – działają jak drapieżnicy na rynku. Podczas gdy przeciętni inwestorzy poddają się instynktowi stadnemu, profesjonalści spokojnie analizują sytuację. To, co dla tłumu jest powodem do paniki, dla zawodowców stanowi szansę na zysk.

Profesjonalni inwestorzy doskonale wiedzą, że rynek porusza się cyklicznie i że emocje tłumu prowadzą do przewidywalnych zachowań. W momentach, gdy większość inwestorów sprzedaje w panice, profesjonalści kupują, ponieważ rozumieją, że podaż wyczerpała się, a cena aktywów jest prawdopodobnie zaniżona. Gdy natomiast wszyscy rzucają się do zakupów w euforii, zawodowcy przygotowują się do sprzedaży, przewidując, że rynek jest przegrzany i wkrótce nastąpi korekta. To właśnie ta umiejętność czytania emocji tłumu odróżnia profesjonalnych inwestorów od reszty rynku.

Zawodowcy potrafią zachować zimną krew i nie poddają się emocjom, które dominują wśród amatorów. Obserwują, kiedy rynek wpada w euforię, a kiedy w panikę, i odpowiednio do tego dostosowują swoje strategie.

Jak działa instykt stadny?

Instykt stadny jest naturalnym mechanizmem, który w przeszłości służył przetrwaniu gatunku. W grupie czuliśmy się bezpieczniej – decyzje podejmowane przez większą liczbę osób wydawały się bardziej racjonalne. W kontekście rynku finansowego ta skłonność do naśladowania innych często prowadzi do problemów. Inwestorzy, widząc, że inni sprzedają lub kupują, podejmują decyzje nie na podstawie analizy, lecz pod wpływem presji społecznej.

Ciekawostką jest to, że zachowania te zostały wielokrotnie badane przez psychologów. Efekt stada sprawia, że ludzie zaniżają własne zdolności analityczne na rzecz podejmowania decyzji zgodnych z grupą. Psychologowie tacy jak Daniel Kahneman i Amos Tversky, twórcy teorii perspektywy, udowodnili, że ludzie są bardziej skłonni do unikania strat niż do dążenia do zysków, co dodatkowo napędza spiralę emocjonalnych decyzji. Na przykład podczas kryzysu finansowego w 2008 roku (wykres nr 1), instykt stadny spowodował masowe wyprzedaże, mimo że dla zawodowych inwestorów był to moment, aby kupować aktywa po zaniżonych cenach. Dopiero po czasie okazało się, że ci, którzy zachowali zimną krew, zyskali na tym najwięcej (wykres nr 2).

Wykres nr 1. Wykres S&P 500, skala tygodniowa. Źródło: www.tradingview.com

Wykres nr 2. Wykres S&P 500, skala tygodniowa. Źródło: www.tradingview.com

Jak nie dawać się zwodzić?

W swojej książce Tom Williams jasno przestrzega przed bezrefleksyjnym podążaniem za „instynktem”. Wielu inwestorów, szczególnie tych mniej doświadczonych, podejmuje decyzje inwestycyjne w oparciu o nagłówki medialne, plotki krążące na forach internetowych czy sugestie analityków, zamiast bazować na solidnej analizie danych. Takie podejście naraża ich na emocjonalne decyzje, które rzadko kończą się sukcesem. Profesjonalni inwestorzy kierują się zupełnie innymi wskaźnikami, które pozwalają im skutecznie nawigować po rynkowych zawirowaniach. Williams zwraca uwagę na znaczenie analizy technicznej, szczególnie wolumenu, który dla zawodowych inwestorów stanowi podstawowe narzędzie w ocenie siły i słabości rynku. W narzędziu takim jak VSA (Volume Spread Analysis) ukryta jest siła, która pozwala wyprzedzić tłum. Dzięki niej profesjonalści mogą odczytywać subtelne sygnały rynkowe i przewidywać przyszłe ruchy zanim staną się one widoczne dla reszty rynku.

Psychologia w praktyce – przykłady badań.

Badania nad ludzką psychiką w kontekście podejmowania decyzji inwestycyjnych były przedmiotem wielu eksperymentów i teorii. Jednym z najbardziej wpływowych psychologów, którzy zajęli się tym tematem, jest Daniel Kahneman, laureat Nagrody Nobla w dziedzinie ekonomii, który wraz z Amosem Tverskim stworzył teorię perspektywy. Teoria ta wyjaśnia, dlaczego ludzie są bardziej skłonni unikać strat niż dążyć do zysków – co doskonale obrazuje, dlaczego inwestorzy często wyprzedają swoje akcje w panice, nawet wtedy, gdy logiczne argumenty wskazują, że powinni trzymać swoje pozycje. Kahneman i Tversky udowodnili, że decyzje inwestorów często wynikają z tzw. błędów poznawczych. Jednym z nich jest efekt zakotwiczenia – tendencja do nadmiernego polegania na pierwszej informacji, jaką otrzymamy, nawet jeśli nie jest ona miarodajna.

Anatomia Rynków Byka i Niedźwiedzia – Zawodowcy kontra Marzyciele

Rynki finansowe to przestrzeń, gdzie nie tylko liczby, ale i emocje odgrywają kluczową rolę. Dla wielu, zwłaszcza początkujących inwestorów, ruchy rynkowe wydają się nieprzewidywalne, pełne przypadkowych wznosów i upadków. Jednak zawodowi gracze doskonale wiedzą, że za każdym wzrostem, za każdą hossą i bessą, stoją określone mechanizmy, które można zrozumieć i wykorzystać na swoją korzyść. Warto poznać anatomie rynków byka i niedźwiedzia, aby zrozumieć, jak profesjonalści kierują rynkiem, podczas gdy marzyciele gubią się w chaosie.

Co napędza rynek byka?

Rynek byka, czyli długotrwały okres wzrostu cen, to marzenie każdego inwestora. Jednak, wbrew popularnym przekonaniom, hossa nie zaczyna się z dnia na dzień. Jest to skomplikowany proces, który wymaga skoordynowanych działań zawodowych inwestorów.

Początek rynku byka można porównać do precyzyjnie zaplanowanej kampanii. Profesjonaliści najpierw przygotowują grunt – w fazie akumulacji kupują aktywa po niskich cenach, gdy nastroje na rynku są pesymistyczne, a sprzedaż dominuje. Absorpcja podaży to moment, w którym zawodowcy przejmują kontrolę nad rynkiem. Kiedy większość inwestorów sprzedaje w obawie przed dalszymi spadkami, profesjonalści powoli, ale systematycznie gromadzą akcje, co stopniowo wyczerpuje podaż. W tym momencie rynek jest gotowy na wzrosty. Kiedy popyt zaczyna przeważać, ceny zaczynają rosnąć. Dla przeciętnego inwestora ten wzrost wydaje się nagły i niespodziewany. W rzeczywistości jednak to efekt długotrwałych działań zawodowców, którzy doprowadzają do stopniowego odbicia cen. Co więcej, rosnące ceny wywołują efekt tzw. „manipulacyjnej euforii” – media zaczynają mówić o pozytywnych prognozach, a tłum nieświadomych inwestorów rusza do zakupów. To właśnie w tym momencie zawodowcy już kontrolują rynek i z góry wiedzą, kiedy zaczną się przygotowania do wyjścia z pozycji.

Gdzie szczyt, tam zawodowcy gotowi do wyjścia

Rynek byka osiąga swój szczyt, gdy euforia tłumu osiąga maksimum, ale siła rynkowa zaczyna słabnąć. Jest to moment, w którym doświadczony inwestor powinien być szczególnie czujny.

Szczyt klimaktyczny (*ang. Climactic Action*) to faza, w której ceny rosną w bardzo szybkim tempie, ale wolumen zaczyna maleć – co oznacza, że kupujący zaczynają się wyczerpywać. Media często pompują entuzjazm, przedstawiając same dobre wiadomości, co prowadzi do sytuacji, w której nieświadomi gracze kupują, wierząc, że rynek będzie rósł wiecznie. Zawodowi inwestorzy w tym czasie przygotowują się do sprzedaży. Wiedzą, że dalsze wzrosty są ograniczone i że za chwilę nastąpi korekta. Przykładem takiej sytuacji była bańka technologiczna z lat 90 (wykres nr 3), kiedy inwestorzy masowo inwestowali w akcje firm technologicznych, pomimo wyczerpywania się realnego popytu. Gdy bańka pękła, to profesjonalści, którzy wcześniej dostrzegli oznaki słabości, wyszli z rynku na czas, podczas gdy tłum został z „ręką w nocniku”. Większość inwestorów zaczęła sprzedawać swoje aktywa w panice, nie zdając sobie sprawy, że zawodowi gracze przygotowali się na to wcześniej. Sprzedając podczas paniki, ci którzy nie przewidzieli nadchodzącej bessy, ponieśli ogromne straty, podczas gdy profesjonalści wykorzystali sytuację, by kupować aktywa po niskich cenach, przygotowując się na kolejną hossę.

Wykres nr 3. Wykres Nasdaq Composite, skala tygodniowa. Źródło: www.tradingview.com

Jak rozpoznać początek rynku niedźwiedzia?

Bessa, czyli rynek niedźwiedzia, to moment, gdy ceny zaczynają gwałtownie spadać, a nastroje na rynku szybko się pogarszają. Jest to faza, której obawia się każdy inwestor, ale dla zawodowców jest to doskonała okazja do zarobku. Williams wskazuje, że jednym z kluczowych sygnałów nadchodzącej bessy jest moment, kiedy nastroje są jeszcze bardzo dobre, a ceny rosną i pojawia się BUYING CLIMAX, czyli kulminacja kupowania przez rozentuzjowany tłum po wysokich cenach, podczas gdy profesjonalna strona rynku już sprzedaje swoje walory. Potem nadchodzi okres gwałtownych spadków cen. To moment, w którym przeciętni inwestorzy, zaniepokojeni spadkami, zaczynają wyprzedawać swoje walory w panice. Przykład z rynku ropy naftowej z 2020 roku (wykres nr 4), doskonale ilustruje ten mechanizm. W tym przypadku aktywem nie były akcje, a ropa naftowa. Ogólnosiwiatowy kryzys oraz wszechobecne ograniczenia w transporcie cywilnym, wywołane strachem przed rozprzestrzenieniem się wirusa sprawiły, że rynek ten został całkowicie zdominowany przez podaż. Tak duża dysproporcja popytu i podaży została wykorzystana przez profesjonalistów do zakupu surowca po niskiej cenie, kiedy to cena ropy spadła prawie do zera.

Wykres nr 4. Wykres CL (ropa naftowa), skala tygodniowa. Źródło: www.stooq.pl

Myśl jak zawodowiec – systematyka i chłodna kalkulacja

Jeśli chcesz odnieść sukces na rynku, musisz myśleć jak zawodowy inwestor. Williams podkreśla, że kluczem do przetrwania na rynkach jest systematyka. Jeśli chcesz odnieść sukces na rynku, musisz myśleć jak zawodowy inwestor. Tom Williams podkreślał, że kluczem do przetrwania na rynkach jest systematyczność. Profesjonaliści nie podejmują decyzji w oparciu o medialne nagłówki czy plotki – opierają się na solidnej analizie danych, zwłaszcza analizie technicznej i wolumenowej. Wiedzą, że pieniądze na rynku nigdy nie kłamię, a to pieniądze, a nie same setupy, grają kluczową rolę. Dlatego umiejętność rozpoznania momentu, kiedy duże pieniądze wchodzą na rynek, jest niezbędna. Profesjonalni traderzy rozumieją także, że rynek podlega cyklicznym wzrostom i spadkom, a kluczem do sukcesu jest rozpoznanie, w której fazie cyklu aktualnie się znajdujemy. Dobrym przykładem może być rynek kryptowalut w 2017 roku. Gwałtowne wzrosty cen Bitcoina wywołały euforię na rynku. Inwestorzy rzucili się na kryptowaluty, wierząc, że ich wartość będzie rosła w nieskończoność. Jednak profesjonaliści, którzy widzieli oznaki przegrzanego rynku, zaczęli sprzedawać swoje aktywa, co doprowadziło do gwałtownego załamania w 2018 roku (wykres nr 5).

Wykres nr 5. Wykres BTC/USD, skala tygodniowa. Źródło: www.tradingview.com

Zasada chłodnej głowy

Podążanie za tłumem może być niezwykle niebezpieczne. Zamiast reagować na emocje i szum medialny, zawodowcy kierują się twardymi danymi. Wiedzą, że rynek w swojej naturze jest cykliczny, a każde gwałtowne wzrosty są wstępem do przyszłych spadków. Utrzymanie chłodnej głowy, niezależnie od panujących nastrojów, to klucz do długoterminowego sukcesu.

Podsumowując, rynki finansowe to miejsce, w którym grają zarówno zawodowcy, jak i marzyciele. Ci pierwsi, dzięki systematycznemu podejściu i solidnej analizie, potrafią dostrzec nadchodzące zmiany, podczas gdy drudzy, gubiąc się w emocjach, tracą pieniądze. Umiejętność patrzenia na rynek przez pryzmat danych, a nie emocji, to klucz do sukcesu na rynkach byka i niedźwiedzia.

Marzenia o sukcesie na rynku – czego potrzebujesz, aby stać się traderem?

Każdy, kto marzy o zostaniu profesjonalnym traderem, powinien przede wszystkim zrozumieć, że rynek nie nagradza nieprzygotowanych. Rynki finansowe, jak podkreśla Tom Williams, to środowisko, gdzie same wiadomości mogą wprowadzać w błąd. Dla zawodowych inwestorów wiadomości to narzędzie manipulacji, a nie źródło wiarygodnych danych inwestycyjnych. To, co dla przeciętnego inwestora jest istotnym wydarzeniem, dla profesjonalisty stanowi jedynie część skoordynowanej strategii rynkowej.

Procedury – fundament skutecznego tradingu

Jednym z kluczowych elementów, które odróżniają zawodowców od amatorów, jest stosowanie procedur. Z mojego doświadczenia wynika, że sukces na rynku wymaga jasnych reguł postępowania, które umożliwiają podejmowanie decyzji w oparciu o dane, a nie emocje. Profesjonalny inwestor nie działa pod wpływem impulsu, lecz kieruje się zestawem zasad i metod, które pomagają mu analizować sytuację rynkową.

Procedury te muszą obejmować zarówno analizę techniczną, czyli badanie wykresów i trendów, jak i psychologię rynku, czyli zrozumienie, w jaki sposób emocje tłumu wpływają na ceny. Oparte na tych dwóch filarach, pozwalają inwestorom zachować chłodny umysł i podejmować racjonalne decyzje, nawet w trudnych momentach rynkowych.

Psychologia rynku – klucz do zrozumienia zachowań

Zrozumienie psychologii rynku to jeden z najważniejszych elementów skutecznego tradingu. Rynek, mimo że opiera się na liczbach, jest w dużej mierze kształtowany przez emocje uczestników. W momencie, gdy tłum podąża za euforią lub paniką, zawodowcy trzymają się swoich procedur. Kiedy większość kupuje w szale wzrostów, profesjonalści analizują, czy popyt jest realny, czy oparty na emocjach. Gdy tłum sprzedaje w panice, zawodowcy potrafią dostrzec okazje i wejść na rynek w odpowiednim momencie. Wielu początkujących inwestorów nie rozumie, że rynek działa cyklicznie. Procedury zawodowców pozwalają im rozpoznać, w której fazie cyklu się znajdują i odpowiednio dostosować swoje działania. Instykt stadny, który prowadzi mniej doświadczonych inwestorów do podążania za tłumem, jest jednym z najczęściej popełnianych błędów.

Przykłady z rynku – co pokazuje historia?

Spółki farmaceutyczne podczas pandemii stanowiły doskonały przykład, jak brak procedur i nadmierne emocje mogą prowadzić do strat. W tym okresie cena akcji spółki Moderna (producenta m.in. szczepionek przeciwko COVID-19) gwałtownie rosła, a inwestorzy-amatorzy masowo zaczęli kupować akcje, licząc na szybki zysk. Profesjonalści, dostrzegając przegrzanie rynku, stosowali swoje procedury wyjścia, sprzedając akcje na szczytach cenowych. Kiedy bańka pękła, wielu amatorów poniosło dotkliwe straty, podczas gdy profesjonalści zdążyli opuścić rynek na czas.

KONTRAKTY SUROWCE FOREX

MILIONY DECYZJI • JEDEN WYKRES • KILKU WYGRANYCH

RAFAŁ GLINICKI

Książka „Kontrakty, Surowce, Forex” autorstwa Rafała Glinickiego to obszerne kompendium wiedzy skierowane zarówno do początkujących, jak i zaawansowanych traderów. Publikacja ta szczegółowo omawia techniki analizy rynku, skupiając się na metodologii Volume Spread Analysis (VSA), geometrii Fibonacciego oraz teorii fal Elliotta. Rafał Glinicki, uznany ekspert w dziedzinie tradingu, prezentuje swoje doświadczenia oraz liczne przykłady praktycznych zagrań, co pozwala czytelnikom zrozumieć skomplikowane mechanizmy rynkowe i skutecznie je wykorzystać w praktyce.

Książka jest doceniana za przystępny sposób przekazywania wiedzy, mimo że porusza zaawansowane tematy.

Recenzenci podkreślają, że lektura wymaga zaangażowania i pewnej wiedzy wstępnej, ale oferuje cenne informacje, które mogą znacznie przyczynić się do sukcesu na rynku kapitałowym.

Szczególłą uwagę zwraca się na wyczerpujące komentarze oraz zdjęcia rzeczywistych wykresów, które pomagają w praktycznym zrozumieniu omawianych zagadnień.

Podsumowując, „Kontrakty, Surowce, Forex” to pozycja obowiązkowa dla osób poważnie myślących o tradingu, oferująca solidną bazę teoretyczną i praktyczne wskazówki.

Książka „Kontrakty, Surowce, Forex” autorstwa Rafała Glinickiego jest rekomendowana przez twórcę metodologii Volume Spread Analysis (VSA), niezwykłego już Toma Williamsa. Tom Williams, za swojego życia, wysoko cenił wiedzę i umiejętności Rafała Glinickiego, podkreślając jego głębokie zrozumienie rynków finansowych oraz zdolność do efektywnego przekazywania tej wiedzy innym traderom. Rafał Glinicki jako jedyny w Europie Wschodniej uzyskał rekomendację Toma Williamsa do nauczania wiedzy z zakresu VSA

REKLAMA

Książka „Kontrakty, Surowce, Forex” autorstwa Rafała Glinickiego to niezastąpione źródło wiedzy dla każdego tradera. Dowiedz się więcej na <https://www.vsatrader.eu/informacje/kontrakty-surowce-forex>.

Procedury zarządzania ryzykiem

Kluczowym elementem procedur jest zarządzanie ryzykiem. Każdy trader powinien jasno określić, ile jest w stanie stracić w jednej transakcji, aby zminimalizować ryzyko poważnych strat. Jedną z powszechnie stosowanych metod jest reguła 2%, która zakłada, że nigdy nie należy ryzykować więcej niż 2% kapitału w jednej transakcji. Zasada ta sprawdza się na rynku akcji, natomiast w przypadku kontraktów terminowych zaleca się jeszcze mniejsze ryzyko. Takie zasady pomagają traderom skutecznie zarządzać ryzykiem, unikać katastrofalnych błędów i osiągać stabilne zyski w dłuższym horyzoncie czasowym.

Wytrwałość i konsekwencja

Profesjonalny trader nie działa impulsywnie. Zawodowiec opiera swoje działania na konsekwentnym realizowaniu procedur. Nawet w momentach silnych wahań rynkowych trzyma się swoich zasad. Wytrwałość i samodyscyplina to cechy, które pozwalają odróżnić profesjonalistów od amatorów.

Jak osiągnąć sukces?

Aby stać się skutecznym traderem, musisz nie tylko zrozumieć mechanizmy rynkowe, ale także nauczyć się kontrolować emocje i działać według ściśle określonych procedur. To wymaga czasu, praktyki i cierpliwości. Najlepsi traderzy wiedzą, że kluczem do sukcesu jest nieustanne doskonalenie swoich procedur, dostosowywanie ich do zmieniających się warunków rynkowych i niepoddawanie się emocjom. Podsumowując, rynki finansowe nagradzają tych, którzy potrafią działać z zimną krwią i stosować przemyślane procedury, a nie emocjonalne reakcje. Marzenia o sukcesie na rynku mogą się spełnić, ale tylko wtedy, gdy zamienimy je w konkretne działania oparte na solidnych procedurach i konsekwencji. Rynek nie wybacza przypadkowych decyzji – wynagradza tych, którzy stosują mechanikę ceny z pełnym zrozumieniem jego zasad i kontrolą nad własnymi emocjami.

„Na rynku, gdy tłum ucieka w panice, najwięksi gracze podążają w przeciwnym kierunku, wykorzystując wiedzę i analizę, by zyskać tam, gdzie inni tracą.”

Rafał Glinicki

NIE TYLKO ZŁOTO I ROPA NAFTOWA:

Dlaczego warto inwestować
w surowce?

PRYWATNY INWESTOR
Bogusz Julian Kasowski

Większość inwestorów ogranicza styczność z rynkami towarowymi do ropy naftowej i złota.

**Choć niewątpliwie są to najpopularniejsze towary,
to jednak oferta giełd jest znacznie szersza. Opanowanie nowego instrumentu
do portfolio inwestycyjnego nie jest krótkim procesem,
ale w dłuższej perspektywie bardzo opłacalnym. W poniższym artykule postaram
się przybliżyć dlaczego warto zainteresować się innymi surowcami
i na co zwracać uwagę przy inwestowaniu.**

Dlaczego surowce?

Surowce to jest coś, co nas otacza. To surowce są właśnie bazą do wszystkiego innego. Bez surowców nie jesteśmy w stanie funkcjonować. Począwszy od żywności, wraz z wodą, poprzez surowce infrastrukturalne takie jak miedź, stal czy asfalt, aż po produkty ułatwiające nam życie i czyniące je piękniejszym, jak platynowce niezbędne do katalizatorów samochodów spalinowych, czy kawa wraz z kakao, bez których niekiedy nie wyobrażamy sobie codziennego funkcjonowania. Każda jedna firma na giełdzie, a także poza nią, korzysta z surowców. Czasem są to firmy produkcyjne, które bezpośrednio przetwarzają pszenicę na mąkę, ropę naftową na benzynę i asfalt, a czasem są to firmy usługowe wykorzystujące produkty końcowe, by móc dostarczać nam niezbędnych działań w zakresie księgowości, informatyki etc. Rynek towarowy jest także rynkiem kształtującym gospodarki. Problemy z wydobyciem czy przetworzeniem surowców mogą wywołać głęboki kryzys gospodarczy, nierzadko w ujęciu globalnym. Również nadpodaż towaru może mieć negatywny wpływ na inne kraje czy na giełdową wycenę. Ponadto zrozumienie rynków surowcowych pozwala nam łatwiej odkryć manipulację, kłamstwa, hipokryzję mediów oraz polityków. Jednocześnie, z punktu widzenia stricte inwestycyjnego, rynki surowcowe są rynkami bardzo trendowymi nie odbiegającymi komplikacjami od innych instrumentów inwestycyjnych i dostępnymi dla każdego inwestora poprzez szereg najróżniejszych rodzajów papierów wartościowych.

Nota redakcyjna: Artykuł został przygotowany przez Bogusza Juliana Kasowskiego, znanego jako Prywatny INVE\$TOR, który dzieli się swoimi osobistymi doświadczeniami i wiedzą. Publikacja nie jest opłacana ani sponsorowana.

Który kontrakt rozgrywasz?

Jedną z podstawowych rzeczy, które inwestor indywidualny na rynkach surowcowych powinien wiedzieć, to jaki kontrakt rozgrywa. W przypadku rynku kontraktów terminowych rozpoznanie serii kontraktu nie stanowi żadnego problemu. Jednak po wielu zawirowaniach na najróżniejszych rynkach towarowych, instrumenty typu CFD mogą nie zawierać informacji, który kontrakt jest aktualnie na wykresie.

Są jednak dwa proste sposoby na dotarcie do takich informacji. Pierwszy z nich to telefon do opiekuna rachunku, który bez żadnych problemów powinien nam udzielić informacji jaki kontrakt jest podstawą do wyceny tego CFD oraz kiedy będzie następować zmiana kontraktu na kolejny u tego brokera.

Drugi ze sposobów to porównanie ceny CFD z cenami poszczególnych serii kontraktu.

Jednym z ogólnodostępnych, bezpłatnych miejsc gdzie znajdziemy ceny poszczególnych kontraktów na dane instrumenty jest strona internetowa barchart.com. Tam po wybraniu zakładki Futures znajdziemy pełną listę kontraktów terminowych na surowce, gdzie możemy porównać samą cenę CFD

z poszczególnymi kontraktami terminowymi i w ten sposób rozpoznać jaki kontrakt jest u naszego brokera.

Wtedy listę rolowań, czyli przejścia na kolejne kontrakty, znajdziemy już bezpośrednio na stronie naszego brokera. Kwestia kontraktu jest o tyle istotna, że pomiędzy poszczególnymi kontraktami mogą występować bardzo duże różnice w wycenie. Na rynku te różnice określa się angielskimi słowami contango (cena kolejnego kontraktu jest wyższa od bieżącego) oraz backwardation (cena kolejnego kontraktu jest niższa od bieżącego).

Moje podejście do rynków surowcowych

Moje osobiste podejście do inwestowania w surowce to mieszanka analizy technicznej z analizą fundamentalną. Wchodzenie na rynki surowcowe powinno odbywać się właśnie po uzyskaniu niezbędnej wiedzy, także fundamentalnej.

Z instrumentów analizy technicznej stosuję wolumen i formacje typu inside bar, a także, po wieloletnich obserwacjach, widzę że rynki surowcowe pozwalają znaleźć zasięg ruchu korekcyjnego na podstawie zniesień Fibonacciego, zwłaszcza 23,6%, 38,2% oraz 50,0%. Te zniesienia, według moich doświadczeń, są bardzo dobrym punktem wyjścia z transakcji – nie wykorzystuję ich jako punktów istotnych przy otwieraniu pozycji.

Jeśli nie złoto i ropa to co?

Warren Buffett stwierdził kiedyś, że ważne jest by inwestować w firmy, z których produktów się samemu korzysta. W przypadku surowców zawsze inwestujemy w to, z czego korzystamy na co dzień.

Jest bardzo niewiele surowców, które nie znajdują się w naszym bezpośrednim otoczeniu. Jednak w przypadku rynków surowcowych możemy też połączyć chęć inwestowania właśnie z naszą codziennością.

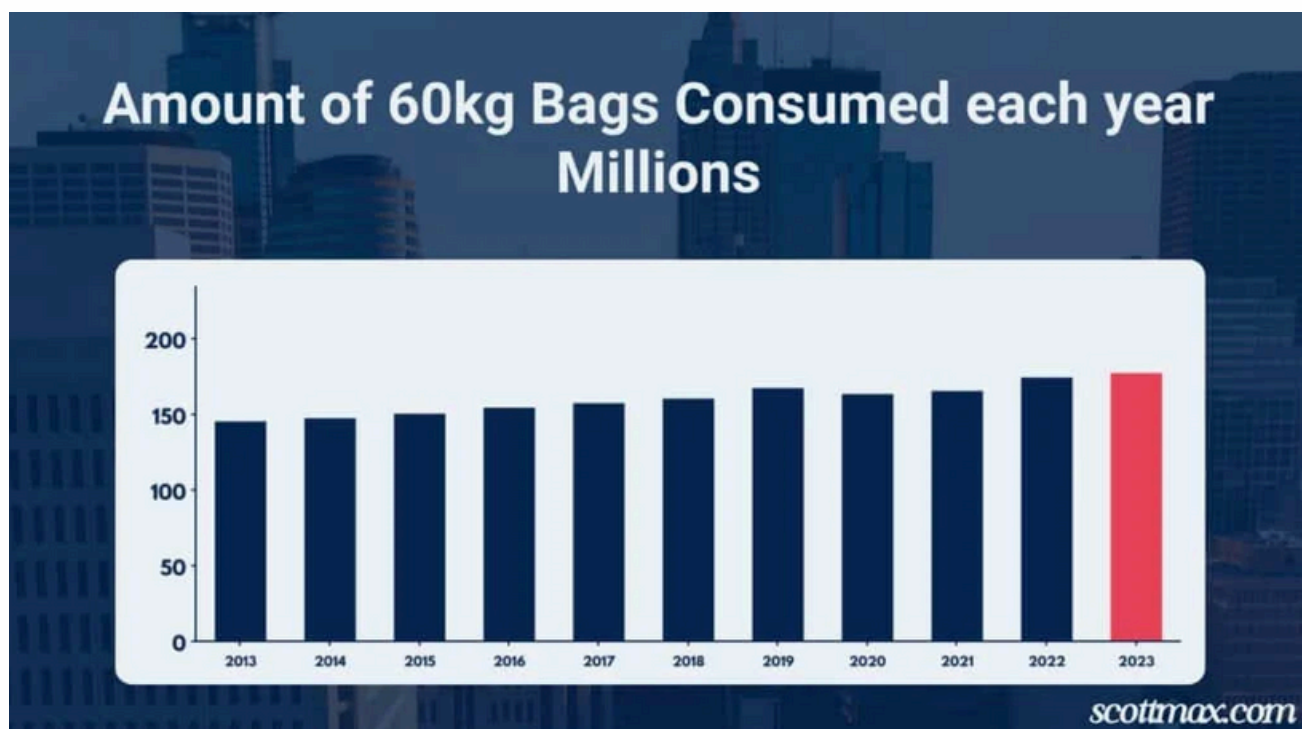
Jednocześnie nie negujemy obecności złota i ropy naftowej w naszym portfolio. Ale rozszerzając je o inne surowce wybierzmy sobie jeden, o którym dowiemy się wystarczająco dużo, by móc komfortowo zacząć w niego inwestować. Być może zaskoczę część czytelników, ale spośród całego grona surowców uważam, że ropa naftowa oraz pszenica to jedne z najtrudniejszych surowców do inwestowania.

Wynika to z faktu, że oba te surowce mają olbrzymi, choć oczywiście zróżnicowany, popyt na całym świecie, w przypadku pszenicy także podaż dotyczy de facto całego świata, w przypadku ropy nie jest to stricte podaż, ale transfer i przerób. Na oba te rynki mogą mieć bardzo duży wpływ sytuacje dziejące się w najmniej oczekiwanych miejscach świata. Spora część pozostałych surowców może zostać przy analizie fundamentalnej ograniczona do niewielkiej liczby krajów stanowiących kluczowych graczy po stronie zarówno popytu jak i podaży. Stanowi to też niewątpliwie ułatwienie w rozszerzaniu swojej wiedzy o rynki towarowe. W tym materiale skupię się na kilku surowcach, których fundamenty są łatwo zrozumiałe, a same ruchy rynkowe są silnie trendowe. Będzie to kawa, kakao oraz srebro.

Kawa

Filiżanka małej czarnej lub duży kubek parzonej „siekiera” – niezależnie co wolisz, kawa jest wśród najpopularniejszych napojów na świecie. Popularności ustępuje jedynie miejsca herbacie oraz wodzie. Statystycznie napój ten codziennie spożywa co czwarta osoba na świecie. Nawet globalny kryzys pandemiczny nie zatrzymał tego rynku – spożycie kawy w 2020 roku spadło do poziomu z 2018, by już w 2022 roku wyznaczyć nowy, historyczny szczyt spożycia kawy, poprawiony w 2023 roku i najprawdopodobniej zostanie on przebity także w 2024 roku, (obraz nr 1).

Obraz nr 1. Globalna konsumpcja kawy w latach 2013 – 2023 wyrażona w milionach 60-kg worków; źródło: scottmax.com

Z inwestycyjnego punktu widzenia, kawę dzielimy na dwa gatunki: arabica oraz robusta. Oba te gatunki są dostępne dla inwestorów indywidualnych. Na wykresie dziennym (D1) kontraktów terminowych na oba te gatunki kawy (kolor zielony: arabica, kolor żółty: robusta) widać, że w zasadzie przez cały 2024 rok mamy do czynienia z wysoką korelacją tych dwóch rodzajów kawy. Wynika to z faktu ograniczenia dostępności kawy typu robusta i konieczności częściowego zastąpienia jej odmianą arabica (wykres nr 1).

Wykres nr 1. Ceny kontraktów terminowych na kawę **arabica** (kolor zielony) oraz kawę **robusta** (kolor żółty) za okres od września 2022 do sierpnia 2024; interwał D1; **źródło: Reuters Eikon**

W sezonie 2023/24 udział kawy arabica w produkcji wynosi 56,55%, a robusty 43,44%. To jedna ze zmian w globalnym rynku kawy, która umknęła szerszej publiczności. W 2024 roku trafiłem nawet, w jednym miejscu o edukacyjnym charakterze, na podpis mówiący o 80% udziale arabica w rynku kawy. I choć kawa, tak jak chociażby pszenica, jest konsumowana na całym świecie, to generalnie jej popyt jest cały czas w trendzie wzrostowym, więc to kwestie podaży decydują o zmianie ceny.

PIĘCIU NAJWIĘKSZYCH PRODUCENTÓW KAWY ARABICA W SEZONIE 2023/24 TO:

- *BRAZYLIA (44,9 MLN 60-KG WORKÓW)
- *KOLUMBIA (12,2 MLN 60-KG WORKÓW)
- *ETIOPIA (8,36 MLN 60-KG WORKÓW)
- *HONDURAS (5,3 MLN 60-KG WORKÓW)
- *PERU (4,0 MLN 60-KG WORKÓW)

TE PIĘĆ PAŃSTW ODPOWIADA ZA PONAD 78% PRODUKCJI ARABICA.

PIĘCIU NAJWIĘKSZYCH PRODUCENTÓW KAWY ROBUSTA W SEZONIE 2023/24 TO:

- *WIETNAM (28,0 MLN 60-KG WORKÓW)
- *BRAZYLIA (21,4 MLN 60-KG WORKÓW)
- *INDONEZJA (6,8 MLN 60-KG WORKÓW)
- *UGANDA (5,4 MLN 60-KG WORKÓW)
- *INDIE (4,6 MLN 60-KG WORKÓW)

TA PIĄTKA PAŃSTW TO PONAD 90% PRODUKCJI KAWY TYPU ROBUSTA.

Oznacza to, że z fundamentalnego punktu widzenia interesuje nas pogoda w dziewięciu państwach świata. Również wszelkie strajki, protesty i problemy logistyczne w tych państwach są czynnikiem istotnym dla rynku kawy, oczywiście w poszczególnych odmianach. Warto też zapoznać się z cyklem kwitnienia i zbiorów kawy w tych państwach, a także poznać poszczególne pory roku, odmiennych na półkuli południowej, aby lepiej zrozumieć wpływ warunków atmosferycznych na jakość i smak ziaren kawy. Z kolei wolumen na wykresach kawy pozwala nam zauważyć okresy na bieżącym kontrakcie, kiedy obrót spada praktycznie do zera (wykres nr 2). W przypadku inwestowania na CFD opartym o bieżący kontrakt poniekąd wymusza to podejście średnioterminowe. Dopiero przejście na instrumenty o dłuższym terminie zapadalności pozwala na długoterminową inwestycję na rynku kawy.

Wykres nr 2. Kontrakt terminowy na wrzesień 2024 na **kawę arabica** za okres od marca 2024 do sierpnia 2024; interwał D1; **źródło: Reuters Eikon.**

Kakao

Kluczowy składnik czekolady w 2024 roku zadziwił świat, sięgając swoją wyceną poziomów prawie dwuipółkrotnie wyższych niż wcześniejsze, historyczne szczyty (poziom \$5 379/tonę osiągnięty był wcześniej w 1977 roku). Ten rynek charakteryzuje się jeszcze większą koncentracją produkcji niż rynek kawy. Aktualnie liczą się tylko dwa państwa z Afryki Zachodniej, jako producenci ziaren kakaowca: Wybrzeże Kości Słoniowej oraz Ghana. Ich produkcja odpowiada za około 70% podaży. Ale pomimo potężnego wzrostu wyceny surowca, na wykresie wolumenowym możemy zaobserwować spory spadek obrotów od maja 2024, (wykres nr 3). Tu niestety rynek został dotknięty olbrzymią zmianą zasad – jedna z giełd zwiększyła wymagania kapitałowe dla kontraktów terminowych dla kakao, ze względu na dużą zmienność cen w 2024 roku. Moim zdaniem ta zmiana powstrzymała wycenę kakao od wzrostów w stronę \$13 000/tonę. Jednocześnie odgórna redukcja liczby uczestników rynków sprawiła, że odsunąłem się na parę miesięcy od tego instrumentu. Niemniej, rynek już „okrzepł” z nowymi zasadami kapitałowymi i ruchy stają się podatne analizie, z tym drobnym druczkiem z tyłu głowy, że jest niższy niż kiedyś wolumen.

Wykres nr 3. Kontrakt terminowy na wrzesień 2024 na **kakao** w USA za okres od września 2023 do sierpnia 2024; interwał D1; **źródło: Reuters Eikon.**

Jak to z surowcami uprawnymi bywa, tak i w kakao kluczową fundamentalnie rolę odgrywają pogoda oraz choroby roślin w krajach producenckich. Drugim czynnikiem jest kwestia popytu, co jest obrazowane przez kwartalną ilość mielenia ziaren kakaowców w Europie, Azji oraz Ameryce Północnej. Dane z tych raportów, podkreślające procentową zmianę w ujęciu kwartalnym i rocznym, pozwalają rynkom wyceniać potencjalny niedobór lub nadpodaż surowca. To z kolei znacząco ułatwia zrozumienie podstaw rządzących rynkiem kakao.

Srebro

„Mniejszy brat” złota to bardzo specyficzny metal. Mimo sporej popularności wśród analityków, niuanse tego surowca są tak często pomijane, że postanowiłem je przybliżyć w tym materiale.

Srebro dla inwestorów jest metalem z pogranicza przemysłu oraz tańszego metalu szlachetnego zabezpieczającego przed inflacją. Czy jednak faktycznie srebro, tak jak złoto, jest w stanie zabezpieczyć majątek przed inflacją? Trzeba też zwrócić uwagę, że srebro jest wyceniane w dolarach amerykańskich i przed amerykańską inflacją ma chronić. Po upadku systemu z Bretton Woods, w 1972 roku średnia cena srebra wynosiła \$1,68/oz. Sięgając po kalkulator amerykańskiej inflacji, wskazuje on, że srebro powinno w 2024 roku kosztować \$31,77/oz by pokryć inflację między 1972 a 2024 rokiem. Aktualna wycena srebra (w sierpniu 2024) jest w pobliżu \$30/oz, jednak w maju 2024 przekraczaliśmy cenę \$32,00/oz.

Oznacza to, że pomimo drobnych fluktuacji, srebro jest instrumentem zabezpieczającym w długim terminie przed amerykańską inflacją.

Jednocześnie srebro jest bardzo ważnym metalem przemysłowym. Nabrało ono jeszcze większego znaczenia w przemyśle, gdy rozpoczęła się walka ze zmianami klimatycznymi. Abstrahując od słuszności działań w tym zakresie, wzrosło zapotrzebowanie na panele fotowoltaiczne, które w swoim składzie mają bardzo duże ilości srebra. Farma słoneczna generująca 1 gigawat (GW) energii potrzebuje około 2,8 mln uncji srebra. I choć w porównaniu z ponad miliardem uncji po stronie podaży, to pamiętajmy, że tylko w 2023 roku zbudowano na świecie panele słonecznych o mocy 346 GW.

Fotowoltaika stanowiła w 2023 roku ponad 16% popytu na srebro, a w 2024 roku, wg Silver Institute, ten udział ma wzrosnąć do ponad 19%, samodzielnie przebijając popyt inwestycyjny (17,4% wg prognoz Silver Institute). Cały przemysł odpowiada za prawie 55% popytu na ten metal, a gdy dorzucić do tego zapotrzebowanie jubilerów, mamy prawie 72% zapotrzebowania. Mimo to, można zauważyć bardzo silną korelację pomiędzy cenami złota i srebra (wykres nr 4).

Wykres nr 4. Ceny spot na **srebro** (kolor szary) oraz **złoto** (kolor żółty) za okres od września 2022 do sierpnia 2024; interwał D1; **źródło: Reuters Eikon.**

To sprawia, że metal ten jest niekiedy trudny do rozegrania, ponieważ musimy zdecydować czy w danym momencie większy wpływ na niego ma kwestia gospodarki, zapotrzebowania przemysłowego, czy też może osłabienie dolara lub widmo kryzysu. Jednak w tym aspekcie z pomocą mogą przyjść założenia strategii VSA, które są w stanie zamienić nasze subiektywne wrażenia na obiektywne dane wolumenowe z rynku kontraktów terminowych na srebro. Jest to jeden z niewielu surowców, przy którym strategia oparta o wolumen ma szansę dać wyższą skuteczność.

Surowce są przyszłością

Ten artykuł ledwie muska rozbudowany i wielowątkowy świat surowców. Wskazane powyżej przykłady to baza do dalszego rozwoju dla inwestora. Rozwoju opartego o samodzielne poszukiwanie wiedzy i korzystanie z doświadczeń osób zajmujących się tym rynkiem od lat. Jednak wskazując najważniejsze elementy przy mniej popularnych towarach, mam nadzieję, że zachęciłem do zgłębienia tego świata, nie tylko w celu rozbudowy własnego portfolio. Ponieważ świat, a raczej ludzkość na świecie, nie jest w stanie funkcjonować bez surowców: bez pożywienia, bez wody, bez odzieży, bez domów czy bez energii.

AUTOR ARTYKUŁU: PRYWATNY INV€\$TOR

Bogusz Julian Kasowski

Ekonomista z wykształcenia i niezależny inwestor z wieloletnim doświadczeniem na rynkach finansowych. Specjalizuje się w inwestycjach w nieruchomości, papiery wartościowe oraz kontrakty terminowe. Od 2016 roku inwestowanie stanowi główne źródło jego dochodów. Autor blogów inwestycyjnych „Prywatny INV€\$TOR” i „Dziennik Tradera”, a także założyciel portalu Surowcowe.info, na którym prowadzi autorski program na YouTube poświęcony rynkom surowcowym. Prelegent na licznych konferencjach inwestycyjnych, w tym na Invest Cuffs i MetalVerse. Publikuje artykuły w magazynach i portalach ekonomicznych oraz biznesowych, a także udziela się w mediach tradycyjnych i internetowych. Jego główne obszary zainteresowań to podejście statystyczne do inwestowania, analiza danych makroekonomicznych oraz inwestowanie w surowce, z naciskiem na wpływ makroekonomii i geopolityki na rynki finansowe.

**VSAINSIDER
PRZEGLĄD
RYNKU**

Symbol	Wzrost	Spadek
PLN	1.2%	0.5%
EUR	0.8%	0.3%
USD	1.5%	0.7%
GBP	0.9%	0.4%
JPY	1.1%	0.6%
AUD	1.3%	0.8%
CAD	1.0%	0.5%
CHF	0.7%	0.2%
SEK	1.4%	0.9%
NOK	1.6%	1.0%
DKK	0.6%	0.1%
ISK	1.8%	1.2%
TRY	2.1%	1.5%
INR	1.7%	1.1%
BRL	1.9%	1.3%
RUB	2.3%	1.7%
ZAR	2.0%	1.4%
MXN	1.8%	1.2%
ARS	2.5%	1.9%
CLP	1.6%	1.0%
COL	1.4%	0.8%
VEV	2.2%	1.6%
EGP	1.5%	0.9%
ILS	1.3%	0.7%
PHP	1.1%	0.6%
THB	1.0%	0.5%
VND	0.9%	0.4%
MYR	0.8%	0.3%
SGD	0.7%	0.2%
HKD	0.6%	0.1%
JPY	0.5%	0.0%
USD	0.4%	-0.1%
EUR	0.3%	-0.2%
GBP	0.2%	-0.3%
CHF	0.1%	-0.4%
SEK	0.0%	-0.5%
NOK	-0.1%	-0.6%
DKK	-0.2%	-0.7%
ISK	-0.3%	-0.8%
TRY	-0.4%	-0.9%
INR	-0.5%	-1.0%
BRL	-0.6%	-1.1%
RUB	-0.7%	-1.2%
ZAR	-0.8%	-1.3%
MXN	-0.9%	-1.4%
ARS	-1.0%	-1.5%
CLP	-1.1%	-1.6%
COL	-1.2%	-1.7%
VEV	-1.3%	-1.8%
EGP	-1.4%	-1.9%
ILS	-1.5%	-2.0%
PHP	-1.6%	-2.1%
THB	-1.7%	-2.2%
VND	-1.8%	-2.3%
MYR	-1.9%	-2.4%
SGD	-2.0%	-2.5%
HKD	-2.1%	-2.6%
JPY	-2.2%	-2.7%
USD	-2.3%	-2.8%
EUR	-2.4%	-2.9%
GBP	-2.5%	-3.0%
CHF	-2.6%	-3.1%
SEK	-2.7%	-3.2%
NOK	-2.8%	-3.3%
DKK	-2.9%	-3.4%
ISK	-3.0%	-3.5%
TRY	-3.1%	-3.6%
INR	-3.2%	-3.7%
BRL	-3.3%	-3.8%
RUB	-3.4%	-3.9%
ZAR	-3.5%	-4.0%
MXN	-3.6%	-4.1%
ARS	-3.7%	-4.2%
CLP	-3.8%	-4.3%
COL	-3.9%	-4.4%
VEV	-4.0%	-4.5%
EGP	-4.1%	-4.6%
ILS	-4.2%	-4.7%
PHP	-4.3%	-4.8%
THB	-4.4%	-4.9%
VND	-4.5%	-5.0%
MYR	-4.6%	-5.1%
SGD	-4.7%	-5.2%
HKD	-4.8%	-5.3%
JPY	-4.9%	-5.4%
USD	-5.0%	-5.5%
EUR	-5.1%	-5.6%
GBP	-5.2%	-5.7%
CHF	-5.3%	-5.8%
SEK	-5.4%	-5.9%
NOK	-5.5%	-6.0%
DKK	-5.6%	-6.1%
ISK	-5.7%	-6.2%
TRY	-5.8%	-6.3%
INR	-5.9%	-6.4%
BRL	-6.0%	-6.5%
RUB	-6.1%	-6.6%
ZAR	-6.2%	-6.7%
MXN	-6.3%	-6.8%
ARS	-6.4%	-6.9%
CLP	-6.5%	-7.0%
COL	-6.6%	-7.1%
VEV	-6.7%	-7.2%
EGP	-6.8%	-7.3%
ILS	-6.9%	-7.4%
PHP	-7.0%	-7.5%
THB	-7.1%	-7.6%
VND	-7.2%	-7.7%
MYR	-7.3%	-7.8%
SGD	-7.4%	-7.9%
HKD	-7.5%	-8.0%
JPY	-7.6%	-8.1%
USD	-7.7%	-8.2%
EUR	-7.8%	-8.3%
GBP	-7.9%	-8.4%
CHF	-8.0%	-8.5%
SEK	-8.1%	-8.6%
NOK	-8.2%	-8.7%
DKK	-8.3%	-8.8%
ISK	-8.4%	-8.9%
TRY	-8.5%	-9.0%
INR	-8.6%	-9.1%
BRL	-8.7%	-9.2%
RUB	-8.8%	-9.3%
ZAR	-8.9%	-9.4%
MXN	-9.0%	-9.5%
ARS	-9.1%	-9.6%
CLP	-9.2%	-9.7%
COL	-9.3%	-9.8%
VEV	-9.4%	-9.9%
EGP	-9.5%	-10.0%
ILS	-9.6%	-10.1%
PHP	-9.7%	-10.2%
THB	-9.8%	-10.3%
VND	-9.9%	-10.4%
MYR	-10.0%	-10.5%
SGD	-10.1%	-10.6%
HKD	-10.2%	-10.7%
JPY	-10.3%	-10.8%
USD	-10.4%	-10.9%
EUR	-10.5%	-11.0%
GBP	-10.6%	-11.1%
CHF	-10.7%	-11.2%
SEK	-10.8%	-11.3%
NOK	-10.9%	-11.4%
DKK	-11.0%	-11.5%
ISK	-11.1%	-11.6%
TRY	-11.2%	-11.7%
INR	-11.3%	-11.8%
BRL	-11.4%	-11.9%
RUB	-11.5%	-12.0%
ZAR	-11.6%	-12.1%
MXN	-11.7%	-12.2%
ARS	-11.8%	-12.3%
CLP	-11.9%	-12.4%
COL	-12.0%	-12.5%
VEV	-12.1%	-12.6%
EGP	-12.2%	-12.7%
ILS	-12.3%	-12.8%
PHP	-12.4%	-12.9%
THB	-12.5%	-13.0%
VND	-12.6%	-13.1%
MYR	-12.7%	-13.2%
SGD	-12.8%	-13.3%
HKD	-12.9%	-13.4%
JPY	-13.0%	-13.5%
USD	-13.1%	-13.6%
EUR	-13.2%	-13.7%
GBP	-13.3%	-13.8%
CHF	-13.4%	-13.9%
SEK	-13.5%	-14.0%
NOK	-13.6%	-14.1%
DKK	-13.7%	-14.2%
ISK	-13.8%	-14.3%
TRY	-13.9%	-14.4%
INR	-14.0%	-14.5%
BRL	-14.1%	-14.6%
RUB	-14.2%	-14.7%
ZAR	-14.3%	-14.8%
MXN	-14.4%	-14.9%
ARS	-14.5%	-15.0%
CLP	-14.6%	-15.1%
COL	-14.7%	-15.2%
VEV	-14.8%	-15.3%
EGP	-14.9%	-15.4%
ILS	-15.0%	-15.5%
PHP	-15.1%	-15.6%
THB	-15.2%	-15.7%
VND	-15.3%	-15.8%
MYR	-15.4%	-15.9%
SGD	-15.5%	-16.0%
HKD	-15.6%	-16.1%
JPY	-15.7%	-16.2%
USD	-15.8%	-16.3%
EUR	-15.9%	-16.4%
GBP	-16.0%	-16.5%
CHF	-16.1%	-16.6%
SEK	-16.2%	-16.7%
NOK	-16.3%	-16.8%
DKK	-16.4%	-16.9%
ISK	-16.5%	-17.0%
TRY	-16.6%	-17.1%
INR	-16.7%	-17.2%
BRL	-16.8%	-17.3%
RUB	-16.9%	-17.4%
ZAR	-17.0%	-17.5%
MXN	-17.1%	-17.6%
ARS	-17.2%	-17.7%
CLP	-17.3%	-17.8%
COL	-17.4%	-17.9%
VEV	-17.5%	-18.0%
EGP	-17.6%	-18.1%
ILS	-17.7%	-18.2%
PHP	-17.8%	-18.3%
THB	-17.9%	-18.4%
VND	-18.0%	-18.5%
MYR	-18.1%	-18.6%
SGD	-18.2%	-18.7%
HKD	-18.3%	-18.8%
JPY	-18.4%	-18.9%
USD	-18.5%	-19.0%
EUR	-18.6%	-19.1%
GBP	-18.7%	-19.2%
CHF	-18.8%	-19.3%
SEK	-18.9%	-19.4%
NOK	-19.0%	-19.5%
DKK	-19.1%	-19.6%
ISK	-19.2%	-19.7%
TRY	-19.3%	-19.8%
INR	-19.4%	-19.9%
BRL	-19.5%	-20.0%
RUB	-19.6%	-20.1%
ZAR	-19.7%	-20.2%
MXN	-19.8%	-20.3%
ARS	-19.9%	-20.4%
CLP	-20.0%	-20.5%
COL	-20.1%	-20.6%
VEV	-20.2%	-20.7%
EGP	-20.3%	-20.8%
ILS	-20.4%	-20.9%
PHP	-20.5%	-21.0%
THB	-20.6%	-21.1%
VND	-20.7%	-21.2%
MYR	-20.8%	-21.3%
SGD	-20.9%	-21.4%
HKD	-21.0%	-21.5%
JPY	-21.1%	-21.6%
USD	-21.2%	-21.7%
EUR	-21.3%	-21.8%
GBP	-21.4%	-21.9%
CHF	-21.5%	-22.0%
SEK	-21.6%	-22.1%
NOK	-21.7%	-22.2%
DKK	-21.8%	-22.3%
ISK	-21.9%	-22.4%
TRY	-22.0%	-22.5%
INR	-22.1%	-22.6%
BRL	-22.2%	-22.7%
RUB	-22.3%	-22.8%
ZAR	-22.4%	-22.9%
MXN	-22.5%	-23.0%
ARS	-22.6%	-23.1%
CLP	-22.7%	-23.2%
COL	-22.8%	-23.3%
VEV	-22.9%	-23.4%
EGP	-23.0%	-23.5%
ILS	-23.1%	-23.6%
PHP	-23.2%	-23.7%
THB	-23.3%	-23.8%
VND	-23.4%	-23.9%
MYR	-23.5%	-24.0%
SGD	-23.6%	-24.1%
HKD	-23.7%	-24.2%
JPY	-23.8%	-24.3%
USD	-23.9%	-24.4%
EUR	-24.0%	-24.5%
GBP	-24.1%	-24.6%
CHF	-24.2%	-24.7%
SEK	-24.3%	-24.8%
NOK	-24.4%	-24.9%
DKK	-24.5%	-25.0%
ISK	-24.6%	-25.1%
TRY	-24.7%	-25.2%
INR	-24.8%	-25.3%
BRL	-24.9%	-25.4%
RUB	-25.0%	-25.5%
ZAR	-25.1%	-25.6%
MXN	-25.2%	-25.7%
ARS	-25.3%	-25.8%
CLP	-25.4%	-25.9%
COL	-25.5%	-26.0%
VEV	-25.6%	-26.1%
EGP	-25.7%	-26.2%
ILS	-25.8%	-26.3%
PHP	-25.9%	-26.4%
THB	-26.0%	-26.5%
VND	-26.1%	-26.6%
MYR	-26.2%	-26.7%
SGD	-26.3%	-26.8%
HKD	-26.4%	-26.9%
JPY	-26.5%	-27.0%
USD	-26.6%	-27.1%
EUR	-26.7%	-27.2%
GBP	-26.8%	-27.3%
CHF	-26.9%	-27.4%
SEK	-27.0%	-27.5%
NOK	-27.1%	-27.6%
DKK	-27.2%	-27.7%
ISK	-27.3%	-27.8%
TRY	-27.4%	-27.9%
INR	-27.5%	-28.0%
BRL	-27.6%	-28.1%
RUB	-27.7%	-28.2%
ZAR	-27.8%	-28.3%
MXN	-27.9%	-28.4%
ARS	-28.0%	-28.5%
CLP	-28.1%	-28.6%
COL	-28.2%	-28.7%
VEV	-28.3%	-28.8%
EGP	-28.4%	-28.9%
ILS	-28.5%	-29.0%
PHP	-28.6%	-29.1%
THB	-28.7%	-29.2%
VND	-28.8%	-29.3%
MYR	-28.9%	-29.4%
SGD	-29.0%	-29.5%
HKD	-29.1%	-29.6%
JPY	-29.2%	-29.7%
USD	-29.3%	-29.8%
EUR	-29.4%	-29.9%
GBP	-29.5%	-30.0%
CHF	-29.6%	-30.1%
SEK	-29.7%	-30.2%
NOK	-29.8%	-30.3%
DKK	-29.9%	-30.4%
ISK	-30.0%	-30.5%
TRY	-30.1%	-30.6%
INR	-30.2%	-30.7%
BRL	-30.3%	-30.8%
RUB	-30.4%	-30.9%
ZAR	-30.5%	-31.0%
MXN	-30.6%	-31.1%
ARS	-30.7%	-31.2%
CLP	-30.8%	-31.3%
COL	-30.9%	-31.4%
VEV	-31.0%	-31.5%
EGP	-31.1%	-31.6%
ILS	-31.2%	-31.7%
PHP	-31.3%	-31.8%
THB	-31.4%	-31.9%
VND	-31.5%	-32.0%
MYR	-31.6%	-32.1%
SGD	-31.7%	-32.2%
HKD	-31.8%	-32.3%
JPY	-31.9%	-32.4%
USD	-32.0%	-32.5%
EUR	-32.1%	-32.6%
GBP	-32.2%	-32.7%
CHF	-32.3%	-32.8%
SEK	-32.4%	-32.9%
NOK	-32.5%	-33.0%
DKK	-32.6%	-33.1%
ISK	-32.7%	-33.2%
TRY	-32.8%	-33.3%
INR	-32.9%	-33.4%
BRL	-33.0%	-33.5%
RUB	-33.1%	-33.6%
ZAR	-33.2%	-33.7%
MXN	-33.3%	-33.8%
ARS	-33.4%	-33.9%
CLP	-33.5%	-34.0%
COL	-33.6%	-34.1%
VEV	-33.7%	-34.2%
EGP	-33.8%	-34.3%
ILS	-33.9%	-34.4%
PHP	-34.0%	-34.5%
THB	-34.1%	-34.6%
VND	-34.2%	-34.7%
MYR	-34.3%	-34.8%
SGD	-34.4%	-34.9%
HKD	-34.5%	-35.0%
JPY	-34.6%	-35.1%
USD	-34.7%	-35.2%
EUR	-34.8%	-35.3%
GBP	-34.9%	-35.4%
CHF	-35.0%	-35.5%
SEK	-35.1%	-35.6%
NOK	-35.2%	-35.7%
DKK	-35.3%	-35.8%
ISK	-35.4%	-35.9%
TRY	-35.5%	-36.0%
INR	-35.6%	-36.1%
BRL	-35.7%	-36.2%
RUB	-35.8%	-36.3%
ZAR	-35.9%	-36.4%
MXN	-36.0%	-36.5%
ARS	-36.1%	-36.6%
CLP	-36.2%	-36.7%
COL	-36.3%	-36.8%
VEV	-36.4%	-36.9%
EGP	-36.5%	-37.0%
ILS	-36.6%	-37.1%
PHP	-36.7%	-37.2%
THB	-36.8%	-37.3%
VND	-36.9%	-37.4%
MYR	-37.0%	-37.5%
SGD	-37.1%	-37.6%
HKD	-37.2%	-37.7%
JPY	-37.3%	-37.8%
USD	-37.4%	-37.9%
EUR	-37.5%	-38.0%
GBP	-37.6%	-38.1%
CHF	-37.7%	-38.2%
SEK	-37.8%	-38.3%
NOK	-37.9%	-38.4%
DKK	-38.0%	-38.5%
ISK	-38.1%	-38.6%
TRY	-38.2%	-38.7%
INR	-38.3%	-38.8%
BRL	-38.4%	-38.9%
RUB	-38.5%	-39.0%
ZAR	-38.6%	-39.1%
MXN	-38.7%	-39.2%
ARS	-38.8%	-39.3%
CLP	-38.9%	-39.4%
COL	-39.0%	-39.5%
VEV	-39.1%	-39.6%
EGP	-39.2%	-39.7%
ILS	-39.3%	-39.8%
PHP	-39.4%	-39.9%
THB		

Skaner rynku akcji: Sukces metody VSA w praktyce

Na początku zeszłego roku 2023, do życia został powołany skaner, który codziennie przeszukuje spółki akcyjne z rynku polskiego i amerykańskiego pod kątem atrakcyjności inwestycyjnej zgodnej z zasadami metodologii VSA. Narzędzie to zostało opracowane na podstawie obszernej bazy danych, zawierającej przykłady poprawnie zdiagnozowanych elementów metodologii oraz technologii deep learningu. Dzięki temu spółki, które przykułyby uwagę każdego doświadczonego tradera korzystającego z wolumenu w procesie decyzyjnym, są wychwytywane przez skaner, a następnie poddane analizie przez zespół ekspertów VSA.

Metodologia VSA

Volume Spread Analysis to technika analizy rynku, która koncentruje się na określeniu siły strony popytowej i podażowej, w oparciu o kształtowanie się ceny i wolumenu. Składa się z jednoznacznie zdefiniowanych i powtarzalnych elementów, które wykorzystane we właściwy sposób wskazują na rzeczywisty obraz danego waloru i informują tradera, która siła aktualnie dominuje na rynku. Niewątpliwą zaletą stosowania tej metodologii jest skupienie uwagi na teraźniejszej rzeczywistości rynkowej, znajdowanie odpowiedzi na pytanie „która siła dominuje w tym momencie”, a nie prognozowanie zachowania rynku w przyszłości.

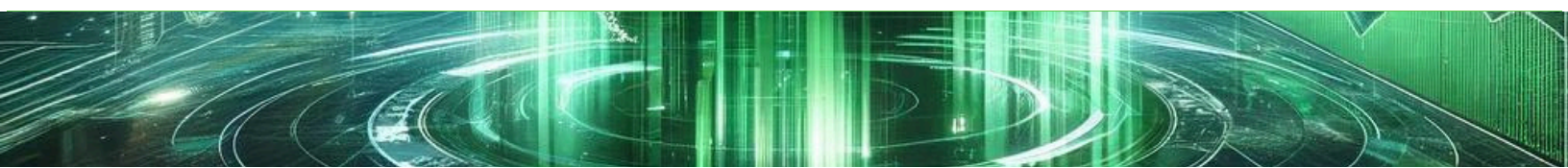
Jak działa skaner VSA INSIDER?

Skaner, wykorzystujący elementy metodologii VSA, analizuje dzienne dane rynkowe w poszukiwaniu spółek zgodnych z wyuczonymi wzorcami. Jego bezsprzeczną zaletą jest możliwość przeanalizowania tysięcy spółek w krótkim czasie. Dzięki temu inwestorzy mają dostęp do codziennie aktualizowanej listy spółek, które według analizy VSA, wydają się być najbardziej obiecujące.

Dlaczego skaner VSA INSIDER jest tak skuteczny?

Sukces skanera opiera się na kilku kluczowych czynnikach:

- Właściwy fundament: działanie skanera oparte jest na metodologii VSA, która odwołuje się do analizy popytu i podaży, a ostateczne zachowanie ceny sprowadza się tylko do tych dwóch elementów.
- Wyniki skanera potwierdzają słuszność i skuteczność samej metodologii.
- Automatyzacja procesu: dzięki codziennej automatycznej analizie inwestorzy mogą oszczędzać czas i skupiać się na strategicznych decyzjach, zamiast na ręcznej analizie rynku.
- Dostosowanie do dynamiki rynku: skaner jest regularnie aktualizowany, aby dostosować swoje algorytmy do zmieniających się warunków rynkowych, co zwiększa jego efektywność.

Wyniki: lipiec – październik 2024

Okres	il. sygnałów zyskowych	il. sygnałów stratnych	il. sygnałów bez aktywacji	średni Z/R sygnałów zyskowych	zysk jednostkowy
01.07 - 14.10.2024	34	31	21	3	66

Tabela nr 1. Wyniki skanera za okres **od 1.07.2024 r. do 14.10.2024 r.**

Analiza wyników

Analizując wyniki skanera VSA z okresu od lipca do 14 października 2024 roku, można zauważyć, że narzędzie to zidentyfikowało istotną liczbę sygnałów inwestycyjnych na rynkach polskim i amerykańskim:

- Liczba sygnałów zyskowych (34): Stanowią one niemal 40% wszystkich wygenerowanych sygnałów, co pokazuje wysoką skuteczność skanera w odnajdywaniu szans inwestycyjnych. Sygnały te, bazujące na szczegółowej analizie cen i wolumenu, prowadzą do realnych zysków dla użytkowników narzędzia.
- Liczba sygnałów bez aktywacji (21): Te sygnały wskazują na sytuacje, w których skaner zauważył potencjalne okazje, jednak rynek nie osiągnął poziomów cenowych wymaganych do otwarcia transakcji. Zasady korzystania z sygnałów pozwalają uniknąć niepotrzebnych operacji i chronić kapitał inwestorów w niepewnych warunkach rynkowych.
- Liczba sygnałów stratnych (31): Mimo że sygnały stratne są nieodłącznym elementem każdego systemu inwestycyjnego, dzięki zastosowaniu podejścia jednostkowego w zarządzaniu ryzykiem oraz wysokiemu stosunkowi zysku do ryzyka w zyskowych sygnałach pozwala utrzymać znaczny profit.
- Średni stosunek zysku do ryzyka (Z/R) wynoszący 3: Wskazuje to na wysoką efektywność sygnałów zyskowych. Wysoka wartość średniego wskaźnika zysku świadczy o efektywnym wyborze momentów transakcyjnych i dokładności w selekcji spółek.
- Zysk jednostkowy na poziomie 66: Wskazuje, że zsumowany wynik wszystkich sygnałów (zyskowych i stratnych) wyniósł 66 jednostek. Jednostka została określona na podstawie proporcji ruchu ceny do wielkości świecy stanowiącej sygnał.

Podsumowując, wyniki skanera VSA INSIDER w tym okresie potwierdzają, że zaawansowane narzędzia technologiczne, takie jak VSA INSIDER, skutecznie wspierają inwestorów na dynamicznych rynkach. To szczególnie istotne w obliczu rosnącej zmienności rynków globalnych, gdzie narzędzia te mogą zapewnić inwestorom wyraźną przewagę.

Analiza wyników

1. Suma sygnałów zyskowych i sygnałów bez aktywacji, czyli sygnałów nie generujących strat:

Sumujemy sygnały zyskowe i sygnały bez aktywacji:

Sygnały zyskowe/bez aktywacji = 34 (zyskowe) + 21 (bez aktywacji) = 55

2. Stosunek sygnałów zyskowych i bez aktywacji do sygnałów stratnych:

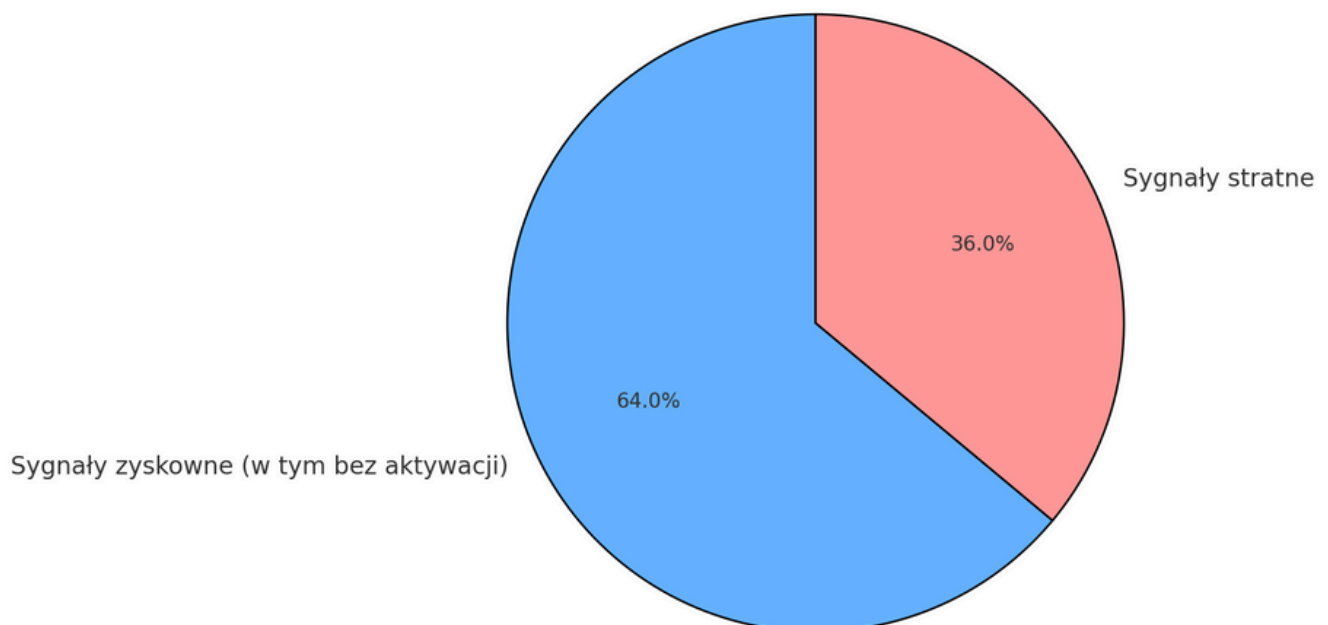
$$\frac{55}{31} \approx 1.77$$

Na każdy sygnał stratny przypada 1.77 sygnału, który byłoby korzystny lub nie generował strat.

Wykres kołowy:

Wykres kołowy przedstawia 64% sygnałów zyskowych (w tym sygnałów bez aktywacji) oraz 36% sygnałów stratnych.

Rozkład sygnałów: zyskowe (w tym bez aktywacji) vs stratne

Podsumowanie skuteczności sygnałów po analizie

W analizie sygnałów z okresu od 1 lipca do 14 października 2024 roku przeprowadzono szczegółowe wyliczenia, które uwzględniały sumowanie sygnałów zyskowych oraz sygnałów bez aktywacji do sygnałów stratnych.

1. Łączna liczba sygnałów:

Łączna liczba wygenerowanych sygnałów wynosi 86, z czego:

- 55 sygnałów to sygnały zyskowe i nie generujące strat (34 zyskowe + 21 bez aktywacji),
- 31 sygnałów to sygnały stratne.

2. Analiza stosunku zyskowych sygnałów do stratnych:

Stosunek sygnałów zyskowych (w tym bez aktywacji) do stratnych wynosi:

$$\frac{55}{31} \approx 1.77$$

Oznacza to, że na każde sygnał stratny przypada 1.77 sygnałów, które były korzystne lub nie generowały strat.

3. Średnia liczba sygnałów dziennie:

Okres analizy obejmuje 106 dni (od 1 lipca do 14 października). Średnia liczba sygnałów dziennie obliczona na podstawie całości danych wynosi:

$$\frac{86}{106} \approx 0.81$$

Średnio skaner generował 0.81 sygnałów dziennie.

4. Analiza zysku jednostkowego:

Zysk jednostkowy wszystkich sygnałów wynosi 66 jednostek. Suma wszystkich zyskowych sygnałów wynosiła 100 jednostek. Przy średnim stosunku zysku do ryzyka wynoszącym 3:1 i skuteczności na poziomie 40%, zysk jednostkowy stanowi istotną przewagę rynkową, zwiększając potencjał portfela inwestora.

5. Sygnały bez aktywacji:

Sygnały bez aktywacji stanowiły 24.4% wszystkich wygenerowanych sygnałów (21 z 86). Stanowią one ważny element strategii, ponieważ pozwalają uniknąć strat w sytuacji, gdy cena nie przekroczyła określonego poziomu aktywacji, co skutkuje uniknięciem potencjalnie niekorzystnych transakcji.

Podsumowanie:

Analiza wskazuje na wysoką skuteczność skanera, gdzie 64% wszystkich sygnałów było korzystnych lub neutralnych z punktu widzenia portfela inwestora, a średni R:R na poziomie 3:1 w badanym okresie czasu pozwala na budowanie krzywej zysków.

SZEF ZESPOŁU SESJI GIEŁDOWYCH

Krzysztof Niemiec

Z Giełdą Papierów Wartościowych w Warszawie i z Działem Notowań związany od 2015 r. Początkowo był odpowiedzialny za nadzór nad przebiegiem sesji giełdowej jako przewodniczący sesji. Od 2020 r. pełni funkcję Szefa Zespołu Sesji Giełdowych, gdzie organizuje i nadzoruje pracę przewodniczących sesji. Jego zakres zadań obejmuje ponadto: udział w kluczowych projektach Giełdy (implementacja MIFID II w 2018 r. oraz wdrożenie nowego systemu transakcyjnego WATS), prowadzenie szkoleń oraz egzaminów dla kandydatów na maklerów nadzorujących, prowadzenie przydziałów akcji w ramach IPO i SPO oraz obsługę wezwań. W latach 2012-2014 pracował w Domu Maklerskim IDM jako animator rynku, gdzie odpowiadał m.in. za kontrolę otwartych pozycji na rynku, testowanie i rozwój algorytmu animacyjnego oraz przygotowywanie raportów dla spółek z miesięcznej aktywności animatora rynku. Posiada licencję Maklera Papierów Wartościowych z uprawnieniami do wykonywania czynności doradztwa inwestycyjnego.

KRZYSZTOF NIEMIEC

Spółka na widłach i co dalej? – kluczowa rola przewodniczącego sesji w stabilizacji rynku GPW

W najnowszym wydaniu kwartalnika „Praktyk Rynku” miałam przyjemność porozmawiać z przewodniczącym sesji na GPW, który odgrywa kluczową rolę w nadzorze nad rynkiem i podejmowaniu decyzji mających wpływ na stabilność notowań. Mój rozmówca podzielił się swoimi doświadczeniami oraz refleksjami na temat pracy w Zespole Sesji Giełdowych, szczególnie w momentach ekstremalnej zmienności rynkowej takich jak sesja po ogłoszeniu wyników referendum w sprawie „Brexitu”, wybuch pandemii COVID-19 czy rozpoczęcie inwazji Rosji na Ukrainę. Rozmowa objęła również mechanizmy zarządzania „widłkami” i nadzoru nad transakcjami oraz to, jak przewodniczący sesji podejmuje kluczowe decyzje dotyczące zawiesznień notowań i równoważeń instrumentów giełdowych. Zachęcam do lektury tego fascynującego wywiadu, który odkrywa kulisy pracy osoby pełniącej jedną z najważniejszych funkcji na GPW. Wywiad dostarcza unikalnych spostrzeżeń zarówno dla inwestorów, jak i tych, którzy dopiero zgłębiają tajniki rynków finansowych.

Zapraszam do wywiadu, Redaktor Naczelna Izabela Górecka

Wywiad z Krzysztofem Niemcem

Nota redakcyjna: ten wywiad nie jest opłacany ani sponsorowany. Krzysztof Niemiec, szef zespołu sesji giełdowych, zgodził się podzielić swoimi doświadczeniami i przemyśleniami na temat swojej pracy na GPW. Logo GPW zostało wykorzystane wyłącznie w celach informacyjnych, bez jakichkolwiek opłat ze strony Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A.

33

- **Kim jest przewodniczący sesji i dlaczego w żargonie giełdowym jest określany jako „widłowy”?**

Przewodniczący sesji to upoważniony przez Zarząd Giełdy pracownik Zespołu Sesji Giełdowych w Dziale Notowań. Zakres kompetencji przewodniczącego sesji umocowany jest w Regulaminie Giełdy oraz w Szczegółowych Zasadach Obrotu Giełdowego. § 123 Regulaminu Giełdy mówi bardzo ogólnie:

Nadzór nad przebiegiem i porządkiem sesji giełdowej sprawuje przewodniczący sesji.

Najbardziej widoczne dla inwestorów decyzje przewodniczącego sesji dotyczą zmian ograniczeń wahań kursów, czyli **widełek** w przypadku równoważenia instrumentów. To przewodniczący sesji decyduje o tym, czy zwiększać zakres dopuszczalnych ruchów cen, w jaki sposób i po jakim czasie od zawieszenia notowań instrumentu. Stąd, w potocznym języku wśród inwestorów przewodniczący sesji określany jest jako „widłowy”. Przewodniczący sesji to również pierwsza osoba do kontaktu dla członka giełdy we wszelkich sprawach dotyczących przebiegu sesji. Dotyczy to przykładowo kwestii związanych z awaryjnym usunięciem zleceń czy utratą połączenia z giełdą. W przypadku spornych i krytycznych sytuacji uprawnienia przewodniczącego sesji niekiedy są porównywalne z kompetencjami członków zarządu giełdy. Podejmuje on decyzję m.in. o zawieszeniu notowań na całym rynku czy anulowaniu transakcji. Idealnie podsumowuje to § 126 Regulaminu Giełdy:

W przypadku powstania w czasie sesji giełdowej sporu związanego z jej przebiegiem i porządkiem, a wymagającego natychmiastowego rozpatrzenia, rozstrzyga go przewodniczący sesji.

- **Jakie są rodzaje widełek i jaki jest ich cel?**

Widełki stanowią zabezpieczenie przed nadmiernymi ruchami cen wywołanymi przez zlecenie o nieproporcjonalnej wielkości w relacji do płynności danego instrumentu, bądź przez błąd przy wprowadzaniu parametrów zlecenia (tzw. *fat-finger error*).

Nasza podstawowa działalność to podejmowanie decyzji w przypadku równoważeń na widełkach statycznych. Statyczne ograniczenia wynikają bezpośrednio z regulacji Giełdy. Na Głównym Rynku GPW dla kursu otwarcia jest to +/-10 proc. licząc od ostatniego kursu zamknięcia. W przypadku zawarcia transakcji w fazie otwarcia kurs odniesienia dla widełek na fazę notowań ciągłych jest aktualizowany do kursu ustalonego na otwarciu. Jeśli w trakcie notowań ciągłych następuje próba zawarcia transakcji poniżej lub powyżej widełek ustalonych na otwarciu, wówczas następuje automatyczne zamrożenie notowań i rozpoczyna się równoważenie. W tej fazie transakcje nie są zawierane, a zlecenia mogą być przyjmowane, modyfikowane i anulowane. Rolą przewodniczącego sesji jest przeprowadzić analizę, co do potencjalnej zmiany tych ograniczeń. Na GPW występują również widełki dynamiczne. Dla nich kursem odniesienia jest kurs ostatniej transakcji, także mają one charakter ruchomy. Próba zawarcia transakcji powyżej lub poniżej widełek dynamicznych w zależności od segmentu rynku: dla akcji z indeksu WIG20 powoduje brak równoważenia, z jednoczesnym odrzuceniem niezrealizowanej części zlecenia, a w przypadku pozostałych akcji 1-minutowe równoważenie z jednoczesnym przyjęciem niezrealizowanej części zlecenia, które wywołało równoważenie, a następnie automatyczne otwarcie notowań. Chciałbym tutaj podkreślić, że procedura zawiesznień stosowana jest zarówno w przypadku przewagi podaży, jak i w przypadku przewagi popytu.

- **Jakie zatem czynniki brane są pod uwagę przez przewodniczącego sesji przy zmianie widełek statycznych lub przy pozostawieniu zawieszenia na dłuższy czas?**

Zwracamy uwagę na wiele czynników. Przede wszystkim analizowany jest karnet zleceń pod kątem zlecenia, które spowodowało równoważenie, ale także podczas trwającego już równoważenia: liczba oraz wolumen zleceń, ich wartość oraz źródło pochodzenia.

Analiza arkusza według źródła pochodzenia, czyli unikalnego oznaczenia klienta odpowiedzialnego za wprowadzenie zlecenia, pozwala na wstępną ocenę możliwej manipulacji giełdowej. Zakończenie równoważenia wygląda różnie w zależności od liczby i wartości zleceń odpowiadających za wyznaczenie Teoretycznego Kursu Otwarcia na danym poziomie. Jeżeli jest to 1 zlecenie o małej wartości, wtedy czekamy na zlecenia od pozostałych uczestników rynku. Jeżeli jest to wiele zleceń o znacznej wartości, skłonność do zakończenia okresu równoważenia jest większa. Jesteśmy bowiem świadomi tego, że potencjalne transakcje, które wpłyną na ukształtowanie się kursu na nowym poziomie, wpłyną jednocześnie na wartość giełdową spółki. W dalszej kolejności sprawdzane są ostatnie informacje ze spółki – najnowsze raporty bieżące, artykuły czy nawet fora na portalach branżowych. Analizie podlega również historyczny wykres spółki oraz zdarzenia korporacyjne: dywidendy, scalenia akcji czy prawa poboru. Na końcu brany pod uwagę jest kontekst makroekonomiczny, na przykład nagłe istotne zdarzenie rynkowe mające przełożenie na notowanie wszystkich walorów. Każdy więc przypadek rozpatrywany i analizowany jest indywidualnie.

- **Dlaczego temat zmiany widełek statycznych na sesji budzi tyle emocji wśród inwestorów i jest szeroko komentowany m.in. na forach giełdowych?**

Emocje po stronie inwestorów wywołuje czas oczekiwania podczas równoważenia instrumentu, a także sama decyzja o rozszerzeniu lub przeniesieniu widełek na inny poziom, czy pozostawieniu instrumentu w statusie równoważenia na dłuższy czas. Jednak należy pamiętać, że Dział Notowań posiada wiedzę na temat parametrów zleceń i transakcji niewidocznych dla inwestorów. Przy podejmowaniu decyzji o wznowieniu notowań po równoważeniu brane są pod uwagę również te czynniki. Nasze działania nadzorowane są przez Komisję Nadzoru Finansowego, stąd do każdego przypadku podchodzimy z wielką starannością.

Pamiętajmy, że kupujący i sprzedający to dwie siły o przeciwnych oczekiwaniach co do kierunku cen. Stąd te siły mogą się ścierać w komentarzach na forach giełdowych.

- **Które sesje w Pana karierze szczególnie Pan zapamiętał i jak wygląda organizacyjnie obsługa sesji o ekstremalnej zmienności?**

Rzeczywiście najbardziej zapadają w pamięć sesje o niestandardowo wysokiej zmienności. Jedną z takich była ta z dnia 24.06.2016 r. (*wykres nr 1. str. 36*). Był to jeden z moich pierwszych dni w nowej roli przewodniczącego sesji. Tego dnia wczesnym porankiem zostały opublikowane wyniki referendum w Wielkiej Brytanii dotyczący „Brexitu”. Wynik referendum, tj. decyzja o rozpoczęciu procesu wyjścia Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej, był zaskoczeniem dla wielu inwestorów. Wiedzieliśmy wówczas, że rozpoczęcie notowań będzie „nerwowe”, dlatego osoby ze zmiany popołudniowej zostały poproszone o udział w sesji od jej rozpoczęcia. Otwarcie faktycznie okazało się ekstremalne: z 20 spółek z WIG20 notowania rozpoczęły się wyłącznie na akcjach Asseco Poland S.A. Pozostałe blue chipy były równoważone na poziomie przekraczającym dopuszczalne -10% względem kursu odniesienia. W indeksie mWIG40 na otwarciu równoważonych było 21 spółek. Ogółem o godzinie 9:00 liczba zamrożonych na widełkach spółek wynosiła 112 na ok. 900 notowanych wówczas firm, a w ciągu tej sesji Zespół Sesji Giełdowych obsłużył 691 równoważeń. Analogicznie „ciężkie” sesje miały miejsce w okresie 9-20 marca 2020 r. po dotarciu COVID do Europy (*wykres nr 2. str. 36*). W tym okresie dochodziło średnio do 27 równoważeń w fazie otwarcia oraz średnio do 1273 równoważeń w ciągu całej sesji. Kolejna sesja o ekstremalnej aktywności to 24 lutego 2022 r., czyli rozpoczęcie inwazji Rosji na Ukrainie. (*wykres nr 3. str. 36*). Na tej sesji doszło do 132 równoważeń notowań w fazie otwarcia, w tym 11 akcji z WIG20, a na całej sesji doszło w sumie do 2140 interwencji Zespołu Sesji Giełdowych. Dodam tylko, że w ciągu „standardowego” dnia podejmowanych jest ok. 100-150 decyzji o zmianie widełek statycznych.

Wykres nr 1. WIG, 24.06.2016 r., skala 1 dniowa. Źródło: SierraChart.

Wykres nr 2. WIG, marzec 2020 r., skala 1 dniowa. Źródło: SierraChart.

Wykres nr 3. WIG, 24.02.2022 r., skala 1 dniowa. Źródło: www.stooq.pl, SierraChart.

Do obsługi sesji, które są pod wpływem dużego wydarzenia biznesowego czy geopolitycznego oraz charakteryzują się ekstremalną zmiennością i liczbą równoważów, podchodzimy inaczej. Robimy wszystko, aby jak najszybciej umożliwić handel, aby rynek mógł wycenić konkretne instrumenty i aby mogła się rozpocząć publikacja indeksów. Najwyższy priorytet mają akcje z WIG20. Tam wznowienie notowań następuje w skali kilkunastu–kilkudziesięciu sekund.

Decyzje przewodniczącego sesji mają kluczowy wpływ na stabilność rynku. Jego interwencje w niestandardowych sytuacjach są niezbędne, by utrzymać płynność i ciągłość notowań.

- **Jakie są najtrudniejsze decyzje, które musiał Pan podjąć jako przewodniczący sesji i jakie miały one konsekwencje dla rynku?**

W ostatnim czasie była to sesja przypadająca w trzeci piątek marca 2024 roku. Wówczas przed sesją pojawił się raport Hindenburg Research z oskarżeniami względem spółki LPP S.A. o pozorną sprzedaż biznesu w Rosji. Instrument pozostawał w zamrożeniu od początku sesji na poziomie -20%. Konieczne było podjęcie decyzji, co zrobić w tak niestandardowej sytuacji. Dzień publikacji informacji przypadał w dniu wygasania kontraktów terminowych oraz opcji. W całej sprawie istotną kwestią był udział spółki LPP S.A. w indeksie WIG20, co przekładało się na publikację wartości indeksu WIG20 oraz wyznaczenie ostatecznego kursu rozliczeniowego dla kontraktów terminowych na WIG20 oraz opcji. Ewentualny brak kwotowań jednego z komponentów WIG20 w trakcie ostatniej godziny handlu (czas, podczas którego publikacje wartości indeksu WIG20 są uwzględniane do wyznaczenia ostatecznego kursu rozliczeniowego dla WIG20 i opcji),

miałby przełożenie na dostępność zabezpieczenia przez inwestorów pozycji akcyjnej względem kontraktów futures. Ostatecznie rozpoczęliśmy notowania po blisko 10-minutowym równoważeniu przy 20% spadku ceny akcji. W kolejnych godzinach handel był wielokrotnie zamrażany – podjęliśmy ponad 100 interwencji w zakresie wznowienia obrotu. Przyjęliśmy również wiele zgłoszeń ze strony członków giełdy, w których wskazywali potencjalne konsekwencje pozostawienia obrotu zamrożonym do końca sesji. Dział Notowań przeprowadził w tym dniu liczne konsultacje i, na szczęście, ostatnia godzina handlu przyniosła lekkie uspokojenie, w czym na pewno pomogły komunikaty wyjaśniające ze strony spółki. Takie sesje zdarzają się rzadko, ale zapadają na długo w pamięci osób, które brały w nich bezpośredni udział. Zwykle praca przewodniczącego jest raczej spokojna, choć musi on być wyczulony na wszelkie sygnały płynące z rynku i gotowy do podjęcia interwencji.

- **Czy zdarzały się sytuacje, w których zewnętrzne naciski miały wpływ na decyzje podejmowane podczas sesji? Jeśli tak, jak radziliście sobie z takimi sytuacjami?**

Ze strony biur maklerskich nie mieliśmy takiej sytuacji, ponieważ kontakt do przewodniczącego sesji posiadają wyłącznie maklerzy giełdowi. Zdarzały się sytuacje, gdzie przekierowywane były do nas telefony od przedstawicieli spółek, których akcje były równoważone na widełkach. Kilka rozmów można zaliczyć do próby wpłynięcia na decyzję przewodniczącego sesji. W przypadku wystąpienia takiego zdarzenia opisujemy zaistniałą sytuację od początku, przez tłumaczenie czym są statyczne ograniczenia oraz ile wynoszą, kończąc na przekazaniu argumentacji podjętej decyzji. Jednocześnie każda taka rozmowa jest nagrywana, zatem próba wywarcia nacisku może spotkać się z konsekwencjami prawnymi.

- **Jakie umiejętności i cechy osobowości są najważniejsze dla osoby pełniącej funkcję przewodniczącego sesji ?**

Na pierwszym miejscu wskazałbym umiejętność radzenia sobie w sytuacjach niestandardowych i awaryjnych. I wbrew pozorom nie dotyczy to sesji o skrajnej zmienności i aktywności inwestorów, gdzie liczba naszych interwencji jest kilkukrotnie większa niż średnia na sesję. Mam na myśli konieczność rozwiązania złożonego problemu na „żywym organizmie” pod presją czasu. Wtedy najczęściej stosuję metodę podzielenia danego zadania na wiele mniejszych. Pozwala to na spojrzenie na sytuację z innej perspektywy, ujrzenie zależności między tymi zadaniami i konieczności zaangażowania w rozwiązanie problemu innych zespołów.

**Umiejętność radzenia sobie
w dynamicznych i awaryjnych sytuacjach,
zwłaszcza pod presją czasu,
jest kluczowa dla przewodniczącego sesji.**

Dokładność, uważność – to są cechy, które są wymagane od pracowników w wielu branżach i na różnych stanowiskach. W naszym zespole jednak nabierają one nowego znaczenia. Wprowadzanie komend bezpośrednio do systemu notującego oznacza, że są to działania nieodwracalne, które natychmiast mają wpływ na status rynku lub możliwość zawierania transakcji w danym kanale cenowym. Aby zredukować prawdopodobieństwo wystąpienia pomyłki praktycznie do zera, w przypadku najbardziej krytycznych działań stosujemy zasadę podwójnego, a nawet potrójnego sprawdzania danych referencyjnych, czyli parametrów kolejnej sesji giełdowej. Jesteśmy również świadomi, że w wyniku naszych decyzji generowane są realne przepływy finansowe oraz zmienia się wycena przedsiębiorstw, dlatego do naszych zadań podchodzimy z najwyższą odpowiedzialnością.

- **Czy jako przewodniczący sesji spotkał się Pan z próbami manipulacji rynkiem? Jak zespół radzi sobie z takimi przypadkami?**

Przypadki manipulacji zazwyczaj analizowane są ex post. W obszarze pracy Zespołu Sesji Giełdowych dokonywana jest wstępna ocena, czy przekazane zlecenia mogą wprowadzać w błąd co do popytu i podaży. Pełna analiza dokonywana jest przez Zespół Nadzoru Rynku, będący również częścią Działu Notowań. Dzięki naszemu autorskiemu programowi GPW STORK (*ang. Suspicious Transactions and Orders Research Kit*), generowanych jest kilkadziesiąt alertów dziennie, które następnie są weryfikowane przez członków zespołu. W przypadku uzasadnionego przekonania, że dane zdarzenie było manipulacją, przekazywane jest zgłoszenie do KNF.

- **Jakie są warunki niezbędne do anulowania transakcji? Czy kiedyś to się wydarzyło?**

Zgodnie z regulacjami giełdowymi wniosek w sprawie anulowania transakcji powinien zostać przekazany Giełdzie w ciągu 15 minut od zawarcia transakcji, na podstawie wprowadzenia zlecenia o błędnych parametrach. W ciągu kolejnych 20 minut przewodniczący sesji kontaktuje się z maklerami nadzorującymi występującymi po drugiej stronie transakcji objętych wnioskiem o anulowanie, o przekazanie decyzji w sprawie zgody na anulowanie transakcji. Członkowie giełdy mają kolejne 30 minut na przekazanie decyzji w tym zakresie. Aby transakcja została anulowana, Giełda musi otrzymać zgodę od biur maklerskich reprezentujących co najmniej 90% wolumenu transakcji podlegającej anulowaniu. W historii Giełdy nie było przypadku skutecznego anulowania transakcji. Po pierwsze, wynika to z kosztów. Koszt złożenia wniosku o anulowanie transakcji wynosi 10 000 PLN, gdzie członek giełdy nie ma pewności, czy druga strona wyrazi zgodę. W przypadku zgody, Giełda pobiera kolejną opłatę w wysokości 1% wartości anulowanej transakcji – minimalnie 10 000 PLN, a maksymalnie 100 000 PLN. Po drugie, do anulowania transakcji konieczna jest zgoda drugiej strony transakcji.

- **Jak prowadzona jest sesja w sytuacji niedostępności biura Giełdy, np. w przypadku ewakuacji budynku? Czy wtedy zawieszany jest obrót na całej giełdzie?**

W przypadku ewakuacji budynku Centrum Giełdowego, siedziby GPW, sesja nie jest przerywana, ani notowania nie są zawieszane. Giełda ma opracowany wewnętrzny plan ciągłości działania. Zakłada on w takiej sytuacji m.in. przeniesienie najważniejszych zespołów do lokalizacji zapasowej. Dodatkowo, co najmniej jedna osoba z Zespołu Sesji Giełdowej pracuje danego dnia zdalnie i w przypadku wystąpienia tego typu zdarzenia, przejmuje na krótki czas obsługę całej sesji. Także sesja na GPW może być prowadzona bez dostępności głównej lokalizacji. Z kolei całkowite zawieszenie notowań może nastąpić w przypadku wystąpienia problemów technicznych po stronie GPW bądź w przypadku odłączenia od systemu GPW określonej, istotnej liczby członków giełdy.

- **Czy przewodniczący sesji giełdowej może pełnić rolę mentora dla mniej doświadczonych traderów i analityków? Jaką rolę widzi Pan dla siebie w tym kontekście?**

Giełda organizuje szkolenia dla maklerów giełdowych, którzy chcą uzyskać uprawnienia maklera nadzorującego. Każdy członek giełdy zobowiązany jest zatrudniać co najmniej jednego maklera nadzorującego. Szkolenia prowadzone są przez osoby z uprawnieniami przewodniczącego sesji, natomiast zakres tematyczny obejmuje zagadnienia z zasad obrotu: rodzaje zleceń, harmonogram notowań, typy instrumentów itp. Całość stanowi ekstrakt najważniejszych informacji ze Szczegółowych Zasad Obrotu Giełdowego oraz Regulaminu Giełdy. W przeszłości miały miejsce również szkolenia dotyczące obrotu giełdowego dla określonej grupy odbiorców, np. prokuratorów. Jednym z elementów misji Giełdy jest edukacja w zakresie rynku kapitałowego, dlatego osoby pełniące funkcję przewodniczącego sesji są otwarte na dzielenie się swoją wiedzą i doświadczeniem z innymi.

Zdjęcie przedstawia fragment Sali Notowań Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie (GPW). Źródło: GPW

9:30 | 22 października 2024 | Sala Notowań + transmisja online

Warsaw Structured Products & Derivatives Conference

Organizator

Partnerzy Główni

Partnerzy

Partnerzy Medialni

22 października 2024 | Warsaw Structured Products & Derivatives Conference

Rafał Glinicki

Założyciel i Prezes Zarządu
VSA TRADER

Prezentacja | godz. 9:40

”Wykorzystanie wolumenu (VSA)
w procesie decyzyjnym na rynkach
instrumentów pochodnych”

Konferencja 22.10.2024 Warszawa

Warsaw Structured Products & Derivatives Conference

Już 22 października 2024 roku w Warszawie odbędzie się długo oczekiwana konferencja Warsaw Structured Products & Derivatives Conference. To wydarzenie, które z pewnością przyciągnie zarówno inwestorów indywidualnych, jak i instytucjonalnych, oferuje unikalną szansę na zgłębienie tajników instrumentów pochodnych oraz produktów strukturyzowanych. W hybrydowej formule, łączącej stacjonarne wystąpienia w Sali Notowań GPW oraz transmisję online, każdy uczestnik znajdzie coś dla siebie, bez względu na poziom zaawansowania. Konferencja to nie tylko wykłady, ale prawdziwe źródło inspiracji i platforma wymiany doświadczeń. Uczestnicy będą mieli niepowtarzalną szansę na bezpośredni kontakt z czołowymi ekspertami z branży. Wśród prelegentów zobaczymy Rafała Glinickiego, który odkryje tajniki zastosowania metodologii Volume Spread Analysis (VSA) w procesie decyzyjnym na rynkach instrumentów pochodnych.

Jego wieloletnie doświadczenie oraz unikalne podejście do analizy wolumenu sprawiają, że jest on jednym z najbardziej uznawanych ekspertów w tej dziedzinie.

Na scenie wystąpi również dr Paweł Szczepanik, makler z uprawnieniami doradczymi, który zaprezentuje strategię inwestycyjne dostosowane do aktualnych wyzwań rynkowych. Jego bogate portfolio projektów edukacyjnych oraz praktyczne podejście do analizy rynków z pewnością przyciągną uwagę uczestników. Krzysztof Marczak z Goodcom Partners oraz Radosław Chodkowski, znany z bloga „Humanista na Gieldzie”, wprowadzą z kolei słuchaczy w tajniki funkcjonowania rynków pochodnych i produktów strukturyzowanych, oferując praktyczne porady i przykłady zastosowania strategii inwestycyjnych.

Dla tych, którzy wezmą udział w konferencji stacjonarnie, organizatorzy przygotowali dodatkową niespodziankę – konkurs z nagrodami, w którym uczestnicy będą mieli okazję zgadywać wartość indeksu giełdowego na koniec wydarzenia. To doskonała okazja, aby połączyć naukę z rywalizacją, zdobywając cenne nagrody oraz wiedzę od najlepszych w branży.

Uczestnictwo w tej konferencji to doskonała okazja, aby poszerzyć swoje horyzonty inwestycyjne. Praktyk Rynku jest partnerem medialnym tego wydarzenia, a więc będziemy tam z Wami! Rejestracja jest już otwarta, a liczba miejsc jest ograniczona. Zarejestrujcie się już dziś i dołączcie do nas na tym inspirującym wydarzeniu! Odkryjcie nowe możliwości, które oferują rynki finansowe, i dajcie się porwać pasji inwestowania. Szczegółowe informacje oraz **formularz rejestracyjny dostępne są na stronie GPW: Warsaw Structured Products & Derivatives Conference.**

Autor: Izabela Górecka, 10.10.2024

Nota redakcyjna: Informacja o Konferencji Warsaw Structured Products & Derivatives Conference została przygotowana niezależnie przez Izabelę Górecką, artykuł nie jest sponsorowany ani opłacany. Logo GPW zostało wykorzystane wyłącznie w celach informacyjnych, bez jakichkolwiek opłat ze strony Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A.

PROJEKT ŻÓŁWIA

▶▶▶ NAJBARDZIEJ ZAAWANSOWANY PROJEKT SZKOLENIOWY TRADERÓW W POLSCE

„PROJEKT ŻÓŁWIA” VSA TRADER Z DZIENNIKA TRADERA

WYZWANIA I OKAZJE NA RYNKACH FINANSOWYCH
W OKRESIE ZMIENNOŚCI – ANALIZA WYBRANYCH
SPÓŁEK I SUROWCÓW
ADRIAN KUBOWICZ

Projekt Żółwia VSA TRADER, ma na celu stworzenie wyselekcjonowanej grupy traderów, grającej na największych rynkach świata. Traderzy należący do grupy będą poruszać się według wspólnych zasad wynikających z mechaniki funkcjonowania rynku.

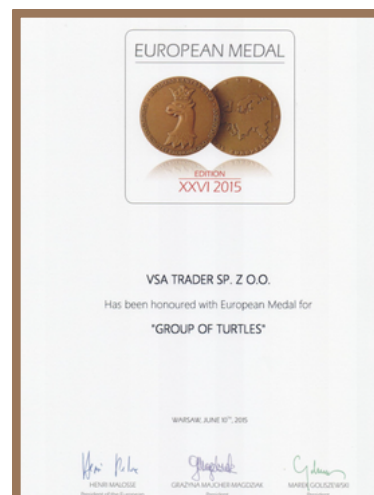

Stowarzyszenie
Inwestorów
Indywidualnych

Patronat Honorowy nad „Projektem Żółwia” objęło **Stowarzyszenie Inwestorów Indywidualnych**

Kapituła, w której skład wchodzi BCC, przy wsparciu Ministerstwa Spraw Zagranicznych, reprezentowanego przez ministra ds. członkostwa w UE i Honorowym Patronacie Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego z siedzibą w Brukseli, odznaczyła „Projekt Żółwia” Medalem Europejskim.

Medalem Europejskim wyróżniane są wyroby i usługi, które odpowiadają standardom europejskim. Nominowana usługa (lub wyrób) musi spełniać wymagane prawem normy, mieć odpowiednie licencje, patenty itp. Istotna jest dynamika firmy, zdobyte nagrody i certyfikaty.

<https://www.vsatrader.eu>

PROJEKT ŻÓŁWIA

WYZWANIA I OKAZJE NA RYNKACH FINANSOWYCH

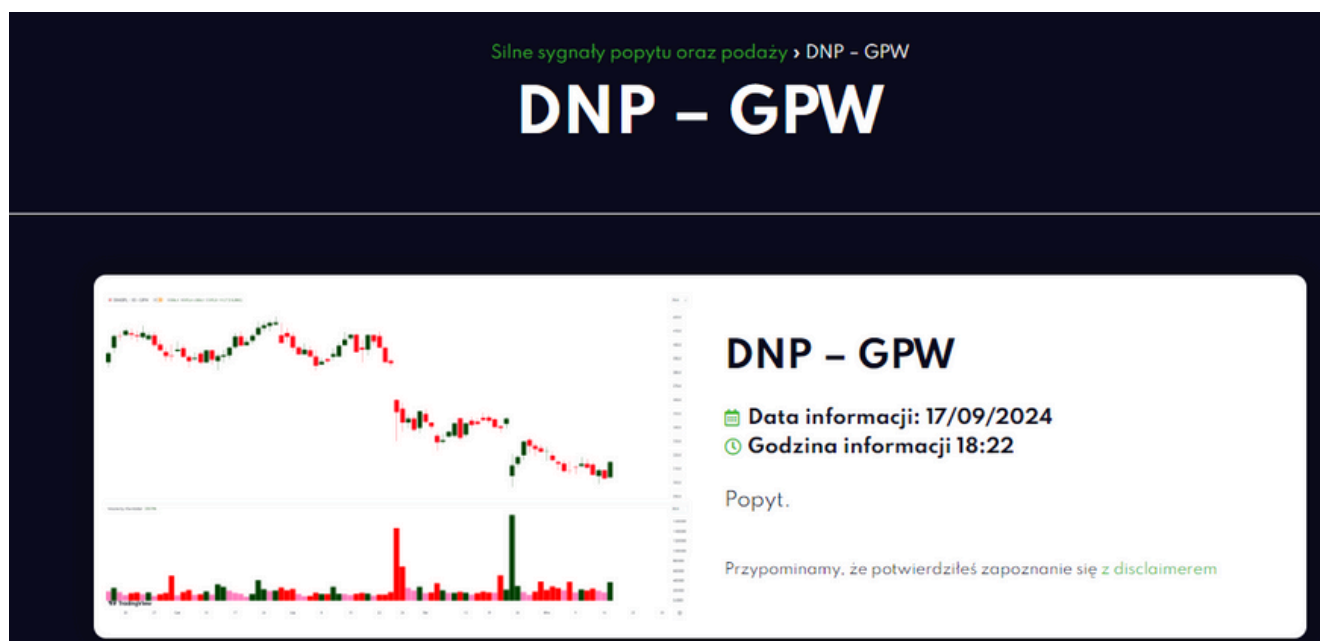

Wyzwania i okazje na rynkach finansowych w okresie zmienności – analiza wybranych spółek i surowców

Październik oraz listopad 2024 roku to wyjątkowo interesujący okres, obfitujący w zmienność, a co za tym idzie – w ponadprzeciętne ruchy na wybranych walorach. Z drugiej strony zmienność niesie ze sobą ryzyko strat, dlatego zawsze należy zabezpieczać swoje pozycje.

W artykule przedstawię kilka interesujących sytuacji związanych z różnymi klasami aktywów. Opiszę również spółkę, która wykazuje wyraźne oznaki słabości, i dokładnie omówię te kwestie. Należy pamiętać, że umiejętność rozróżnienia „co jest złotem, a co tombakiem” w świecie inwestycji i tradingu jest równie cenna, jak w branży jubilerskiej. Poszukiwanie okazji na siłę zwykle nie kończy się pozytywnie, a przy tak szerokim spektrum dostępnych walorów i instrumentów, nie ma takiej potrzeby. Ważne jest, aby wiedzieć, gdzie szukać okazji, ale równie istotne jest, by nie „marnować” swojej energii na walory z niskim prawdopodobieństwem sukcesu. Dobrym przykładem efektywnej selekcji może być analiza konkretnych spółek z GPW.

Obraz nr 1. Wpis w VSA-Insider 17.09.2024 r.

Jedną z bardziej interesujących spółek jest DINO (DNP), która już 17 września pojawiła się w VSA Insiderze (wykres nr 1). Informacja o tej spółce dotyczyła momentu, w którym cena była w samym dołku, a od tego czasu odnotowano ponad 15% wzrost wartości. Nie oznacza to jednak, że potencjał ruchu został wyczerpany. Spoglądając na wykres nr 1 nadal widzimy wyraźny popyt, który pojawił się w dołkach. Szczególnie rzuca się w oczy świeca oznaczona numerem 1, którą metodologia VSA określa jako Shakeout. Po niej wyrysowano nowe dno, również na wysokim wolumenie. Warto zauważyć, że sesja (strzałka nr 2) była związana z publikacją wyników gorszych od oczekiwań. Po tych sytuacjach popytowych pojawił się sygnał „TEST”, świadczący o sile rynku (świeca nr 3). Dodam, że podczas wzrostu nie pojawiła się istotna podaż, co oznacza, że rynek nadal ma zwiększone prawdopodobieństwo dalszych wzrostów.

Wykres nr 1. GPW – DNP, skala 1 dniowa, data 9.10.2024 r. Źródło: www.tradingview.com

Kolejną interesującą spółką, którą podejrzewam o zwiększoną szansę na osiągnięcie kolejnych szczytów, jest spółka Astarta. Od dłuższego czasu wykazuje ona tendencję wzrostową, wspieraną silnym popytem. Warto zwrócić uwagę na świece oznaczone numerami 1 i 2 na (wykresie nr 2), które wskazują na obecność popytu, a zaznaczone sygnały to Shakeouty (nazewnictwo VSA). Aby siła tej spółki została potwierdzona, nadal musimy obserwować dominujący popyt. Proszę również zwrócić uwagę, że dzienny wolumen na tym wykresie jest zdecydowanie mniejszy w porównaniu do spółki DNP.

Wykres nr 2. GPW – AST, skala 1 dniowa, data 9.10.2024 r. Źródło: www.tradingview.com

Innym rodzajem spółek, które można uznać za „ciekawe”, choć z przeciwnego ekstremum, są te, które zupełnie mnie nie interesują. Do takich spółek należy m.in. Columbus, notowana na GPW. Ostatnie kilka miesięcy to duży „hype” wokół tego waloru. Warto zaznaczyć, że od lipca do września spółka wzrosła z 5 zł do ponad 14 zł, co stanowi znaczący wzrost. Wielu inwestorów, mimo tak dużej zwyżki, nadal wierzy w kontynuację hossy. Oczywiście, taki scenariusz jest możliwy, ale obecnie na wykresie (od lewej strony) dominuje podaż, zaczynając od świec 1 i 2 (wykres nr 3). Na tych świecach wyrysowała się Wolumenowa Formacja Odwrócenia (WFO)[®]. Impet rynku był jednak na tyle silny, że cena zdołała jeszcze nieznacznie pokonać szczyt świecy nr 2. Był to jednak (jak dotychczas) najwyższy punkt na tym wykresie.

Wykres nr 3. GPW – CLC, skala 1 dniowa, data 9.10.2024 r. Źródło: www.tradingview.com

Dzisiejsza sytuacja na wykresie wskazuje na dalsze osuwanie się tego waloru, a w trakcie tego spadku dominują niedźwiedzie. Dopóki nie pojawią się wyraźne sygnały wynikające z VSA (z ang. *Volume Spread Analysis*), nie będę zainteresowany tym walorem.

Spoglądając na surowce, w tym momencie jednym z ciekawszych walorów pozostaje kontrakt terminowy na srebro. W większych skalach czasowych dostrzegamy pojawienie się podaży, co jest naturalnym zjawiskiem po wcześniejszych silnych wzrostach. Świetnie obrazuje to (wykres nr 4), na którym strzałkami o nr 1 i 2 oznaczyłem dwa sygnały podażowe: pierwszy (strzałka nr 1) Two Bar Reversal oraz drugi (strzałka nr 2) charakterze *No result from effort* (brak rezultatu z wysiłku), świadczące o dominacji podaży. Podczas ostatniego spadku ceny również widoczna jest przewaga podaży.

Wykres nr 4. COMEX – Kontrakt terminowy Srebro SIZ24, skala 1H, data 9.10.2024 r. Źródło: www.tradingview.com

Z tej perspektywy na tym rynku wciąż istnieje duże prawdopodobieństwo budowania większej korekty spadkowej. Naturalnie, pojawienie się silnego popytu będzie zwiastować wyhamowanie obecnych spadków.

Kontrakt terminowy na miedź również prezentuje się słabo, a cena, przynajmniej na dziś, zmierza na południe. Strzałką na wykresie 5 zazaczyłem świecę tworzącą szczyt.

Jej zamknięcie w okolicach środka wyraźnie sugeruje dominację podaży, co w VSA określa się jako *Supply Coming In*. Ten sygnał był poprzedzony silną podażą, której pojawienie się jest kluczowe dla zrozumienia znaczenia oznaczonej strzałką świecy. Od tego momentu nad tym walorem kontrolę przejęły „niedźwiedzie”. Podczas ostatnich sesji podaż nadal dominuje, dlatego w nadchodzących dniach spodziewam się dalszego pogłębienia obecnego ruchu spadkowego. W momencie, gdy popyt zacznie dominować, będzie to sygnał wyhamowania tego spadku.

Zapraszamy na Investing Masterclass organizowany przez XTB w dniach 14-15 listopada 2024 roku.

Wykład Adriana Kubwicza pt. „Ślady wolumenu: kiedy wykres zdradza więcej niż Twoja intuicja” odbędzie się 15 listopada w godzinach 11:15-11:45. To świetna okazja do pogłębienia wiedzy o inwestowaniu i analizie wolumenu na wykresach. Możesz także wesprzeć jego wykład, głosując na Adriana w rankingu prelegentów na stronie wydarzenia: <https://tiny.pl/p2w74p18>

Redakcja „Praktyk Rynku”

SUPERVISOR I TRADER W „PROJEKCIE ŻÓŁWIA” VSA TRADER

Adrian Kubowicz

Absolwent Informatyki Stosowanej na Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie. Karierę w branży finansowej rozpoczął już podczas studiów, pracując dla Alior Banku S.A., gdzie był odpowiedzialny za testowanie rozwiązań inwestycyjnych i aplikacji tradingowych. Współpracuje z firmami VSA Trader oraz Black Wolves Corporation.

Supervisor w „Projekcie Żółwia”. Jego artykuły można było czytać w takich publikacjach jak „Kapitałowy”, „Forex Times” oraz na portalu Vsatrader.eu.

Specjalizuje się w ocenie zachowań mikro i makroekonomicznych oraz łączeniu finansów i technologii. Jego dziesięcioletnie doświadczenie jako tradera obejmuje instrumenty pochodne, daytrading oraz zarządzanie portfelami akcji. Nadzoruje proces wdrażania osób do tradingu na rynkach finansowych. Posiada kilkuletnie doświadczenie w przeprowadzaniu wyspecjalizowanego programu egzaminacyjnego obejmującego również wiedzę z zakresu psychologii inwestowania.

Wykres nr 5. COMEX – Kontrakt terminowy Miedź HGZ24, skala 1H, data 9.10.2024 r. Źródło: www.tradingview.com

Nasze podejście charakteryzuje się dużą elastycznością w reagowaniu na bieżące wydarzenia rynkowe, co pozwala nam szybko dostosowywać się do pojawiających się sytuacji. Przed nami wybory w USA, które bez wątpienia będą kluczowym wydarzeniem dla rynków. Nie można również zapominać o zaogniającym się konflikcie na Bliskim Wschodzie oraz sytuacji za naszą wschodnią granicą. Wszystkie te wydarzenia, a także informacje z nimi związane, mają moc natychmiastowego zmieniania nastrojów inwestorów oraz bieżącego przebiegu ruchu cen walorów.

Autor: Adrian Kubowicz, 9 październik 2024 r.

„Rynki finansowe są nieprzewidywalne, ale kluczem do sukcesu jest umiejętność dostosowania się do bieżących wydarzeń i analiza ich wpływu na nastroje inwestorów.

Jak mówi klasyczne powiedzenie w tradingu:

Nie chodzi o to, aby zawsze mieć rację, ale o to, by być przygotowanym na zmiany i szybko reagować” Adrian Kubowicz

Nota redakcyjna:

Książka „Język pieniądza”, wspomniana w artykule, pełni funkcję edukacyjną i informacyjną. Jej obecność nie jest wynikiem płatnej reklamy, a autor artykułu nie ponosi żadnych opłat związanych z jej promocją w niniejszej publikacji.

Paweł Rygielski & Patryk Rygielski

Jak nauczyć dzieci zarządzania pieniędzmi? „Język Pieniądza” – czas na rozmowę, która zmieni ich życie!

W dzisiejszym świecie, gdzie ekonomia i finanse wpływają na każdy aspekt naszego życia, umiejętność zarządzania pieniędzmi staje się kluczowa. Tym bardziej warto uczyć o finansach już od najmłodszych lat. Jeszcze niedawno temat ten był często pomijany, zarówno w edukacji domowej, jak i szkolnej. Kilka lat temu wpadłem na pomysł, by z własnej inicjatywy, oddolnie odwiedzać szkoły, poczynając od klas moich synów, aby pokazać dzieciom fascynujący świat pieniędzy. Opierając się na ponad 20-letnim doświadczeniu zawodowym jako diler walutowy, zacząłem tłumaczyć dzieciom, czym są pieniądze i jak nimi zarządzać.

Był to w pełni spontaniczny pomysł – swego rodzaju eksperyment, mający sprawdzić, czy dzieci zainteresują się tematyką pieniędzy, zarabiania i oszczędzania, ale w nieco inny sposób, oparty na zabawie. Wykorzystywaliśmy różne gadzety, takie jak mapy płacideł czy plastelinowe monety. Zajęcia miały formę wspólnej zabawy – dzieci, siedząc na podłodze lub w ławkach, mogły brać udział w barterze i zrozumieć, dlaczego ten system wymiany nie był sprawiedliwy.

Każdy mógł doświadczyć pierwszych form płacideł, takich jak sól, pszenica czy kakaowiec, oraz zostać jubilerem, manipulując prawdziwymi złotymi i srebrnymi monetami w białych rękawiczkach. Dzieci poznawały czystość złota poprzez plastelinowe kopie monet i tworzyły własne banknoty oraz karty płatnicze. Często prowadziłem te zajęcia wspólnie z moim 12-letnim synem Patrykiem, który z zapałem dzielił się swoją wiedzą finansową z rówieśnikami. Opowieści o pieniądzu zostały bardzo ciepło przyjęte przez nauczycieli, którzy, korzystając z poczty pantoflowej, zaczęli polecać te zajęcia w kolejnych klasach, a wkrótce także w innych szkołach. Po kilku miesiącach, wspólnie z Patrykiem, zebraliśmy wszystkie nasze pomysły z przeprowadzonych zajęć i opracowaliśmy książkę: **„Język pieniądza – czyli mamó, tato, porozmawiajmy o pieniądzach, zarabianiu i oszczędzaniu”**.

„Nie czekaj, aż twoje dziecko zapyta o pieniądze. Rozpocznij tę rozmowę już dziś i zobacz, jak rośnie jego świadomość finansowa!”

Powstanie tej książki wiązało się z nieocenioną współpracą z nauczycielami, którzy, prowadząc zajęcia o pieniądzu, pomogli przetestować i udoskonalić materiały jeszcze przed ich publikacją. Ta współpraca była kluczowa, ponieważ upewniła nas, że książka jest nie tylko solidna edukacyjnie, ale przede wszystkim odpowiada na rzeczywiste potrzeby uczniów. Wkład nauczycieli, ich obserwacje i sugestie pozwoliły w pełni dostosować treści do wymagań dydaktycznych.

Książka powstała jednak nie tylko w oparciu o wiedzę zdobytą podczas prowadzenia zajęć w szkołach podstawowych z uczniami klas 1–3. Równie ważnym źródłem były nasze wspólne gry, zabawy oraz comiesięczne „finansowe” pogaduszki z moimi synami, w trakcie których regularnie rozliczaliśmy ich skarbonki. To właśnie te pogaduszki okazały się kluczem. Obserwując, jak pozytywnie wpływają one na dzieci i ich podejście do oszczędzania, widziałem, jak zawartość skarbonek rośnie z miesiąca na miesiąc. Uświadomiłem sobie, jak wielkie znaczenie ma edukacja finansowa już od najmłodszych lat. To był sygnał, że taka wiedza może być skutecznie przekazywana dalej.

Książka „Język pieniądza” narodziła się więc z osobistego doświadczenia i potrzeby, którą zauważyłem w swoim otoczeniu – potrzeby edukacji finansowej już od najmłodszych lat. Jako rodzic dwóch synów, Marcela i Patryka, obserwowałem, jak różne są ich podejścia do pieniędzy. Marcel, młodszy z nich, często podchodził do tematu pieniędzy z dużą ciekawością, zadając pytania o to, skąd biorą się pieniądze i na co można je wydawać. Patryk, jako dwunastolatek, zaczął już rozumieć bardziej złożone koncepcje finansowe, takie jak oszczędzanie czy inwestowanie.

Codziennie obserwacje i rozmowy z synami uświadomiły mi, jak ważne jest, aby dzieci od małego uczyły się zarządzania finansami w przystępny i zrozumiały sposób. Te kilkumiesięczne doświadczenia i praktyki, które zgłębialiśmy wspólnie z synami, pozwoliły mi zrozumieć, jak młodzi ludzie reagują na różne sposoby nauczania o finansach. Widziałem, jak teorie zamieniają się w praktyczne zrozumienie, gdy dzieci zaczynają dostrzegać związki między swoimi codziennymi decyzjami, a długoterminowymi celami finansowymi. To właśnie te dialogi między rodzicem a dzieckiem stały się dla mnie podstawą dynamicznej struktury książki, imitującej rzeczywiste rozmowy. To te rozmowy przyczyniły się do stworzenia tego unikalnego przewodnika po świecie finansów dla dzieci i rodziców – „Język pieniądza”.

Dlaczego „Język pieniądza”? Ponieważ aby zajęcia i rozmowy maksymalnie zaangażowały dzieci w tematykę pieniędzy i nie zniechęciły ich, trzeba wprowadzić nowy język dostosowany do ich poziomu. Taka gimnastyka umysłowa przynosi niesamowite efekty, otwierając młodym głowom zupełnie nowe horyzonty.

Dlaczego „Język pieniądza”, a nie „podstawy przedsiębiorczości”? Prawda jest taka, że wszyscy marzymy o tym, by nasze dzieci były przedsiębiorcze, ale statystyki pokazują, że tylko 2 na 10 dzieci zostanie przedsiębiorcami. Jednak niezależnie od tego, czy dziecko stanie się przedsiębiorcą, czy będzie pracować w innej dziedzinie, ważne jest, aby nauczyło się zarządzać swoimi pieniędzmi, mądrze je wydawać, efektywnie oszczędzać i inwestować z zyskiem. Pisanie tej książki wspólnie z Patrykiem miało dla mnie ogromne znaczenie.

Jego spojrzenie na temat pieniędzy, będące perspektywą dziecka, które dopiero uczy się finansów, było nieocenione. Jego ciekawość oraz pytania, które często pojawiały się podczas naszych rozmów, miały kluczowy wpływ na kształtowanie najważniejszych lekcji zawartych w książce.

To właśnie za pośrednictwem tych rozmów, utrzymanych w formie nowoczesnych dialogów, wprowadzamy młodych czytelników w świat finansów. Dzięki tej interaktywnej formie, książka staje się nie tylko źródłem wiedzy, ale także inspirującą przygodą, która czyni naukę przyjemniejszą i bardziej angażującą.

Dialogi w „Języku pieniądza” to nie tylko suche przekazy informacji, ale przede wszystkim dynamiczne i życiowe dyskusje o tym, jak pieniądze wpływają na nasze codzienne życie. To raczej zbiór praktycznych lekcji, ciekawostek i dialogów, które pozwalają na łatwe zrozumienie nawet skomplikowanych kwestii ekonomicznych.

To zatem praktyczne wskazówki, jak wspólnie z Patrykiem poznawaliśmy, jak dzieci mogą bezpiecznie zarabiać swoje pierwsze pieniądze, mądrze je wydawać, a także oszczędzać i inwestować. Uczyliśmy je również, jak odróżnić dobre kredyty od złych. Książka jest więc nie tylko narzędziem edukacyjnym, ale także platformą do rozmowy na tematy, które często są uznawane za zbyt trudne dla dzieci. Przełamuje tabu, które otacza rozmowy o finansach, zachęcając rodziców do luźnej konwersacji z dziećmi o zarabianiu, wydawaniu, oszczędzaniu i inwestowaniu.

„Język pieniądza” stał się unikalną pozycją wydawniczą dla dzieci, rodziców i nauczycieli. Poprzez zabawę i praktyczne rozwiązania pomaga dzieciom zrozumieć trudne pojęcia związane z zarabianiem, kredytami i oszczędzaniem.

Książka jest nie tylko przewodnikiem, ale i narzędziem do budowania relacji między rodzicami a dziećmi. Razem odkrywamy świat finansów, który dotyczy nas wszystkich.

Ważne było dla mnie, aby książka była pełna życia, dostosowana do młodego czytelnika, ale również zawierała solidne podstawy edukacyjne. „Język pieniądza” to nie tylko kolorowa korespondencja na messengerze – to przede wszystkim sposób na to, by rozwijać zdolności finansowe dzieci, ucząc je, że pieniądze to narzędzie, które pomaga realizować marzenia i osiągać cele.

Przedstawiamy pieniądze nie tylko jako środek do kupowania, ale też jako element szerszego świata możliwości. Dzięki tej książce młode pokolenia nauczą się, jak mądrze zarządzać finansami i planować swoją przyszłość. Książka „Język pieniądza” to wyjątkowa inicjatywa edukacyjna, która wyróżnia się na tle innych pozycji skierowanych do dzieci i ich rodziców. Jest to propozycja dla wszystkich rodziców i nauczycieli, którzy chcą, aby ich dzieci wyrosły na świadome i odpowiedzialne finansowo osoby.

Książka składa się z logicznie, luźno połączonych ze sobą rozdziałów. W rozdziale dotyczącym pieniędzy wyjaśniamy, skąd się wzięły i jakie pełnią funkcje. Rozmawiamy o historii pieniądza, od barteru po pieniądź elektroniczny, używając prostych przykładów, które dzieci mogą łatwo zrozumieć i z którymi mogą się identyfikować.

W rozdziale o zarabianiu pieniędzy skupiamy się na tym, jak dzieci mogą zarabiać pieniądze poprzez wykonywanie drobnych prac domowych, takich jak sprzątanie czy pomoc w ogrodzie. Omawiamy również koncepcje przedsiębiorczości dla dzieci, zachęcając je do myślenia o własnych projektach biznesowych.

W rozdziale o wydawaniu pieniędzy rozmawiamy o tym, jak mądrze zarządzać wydatkami.

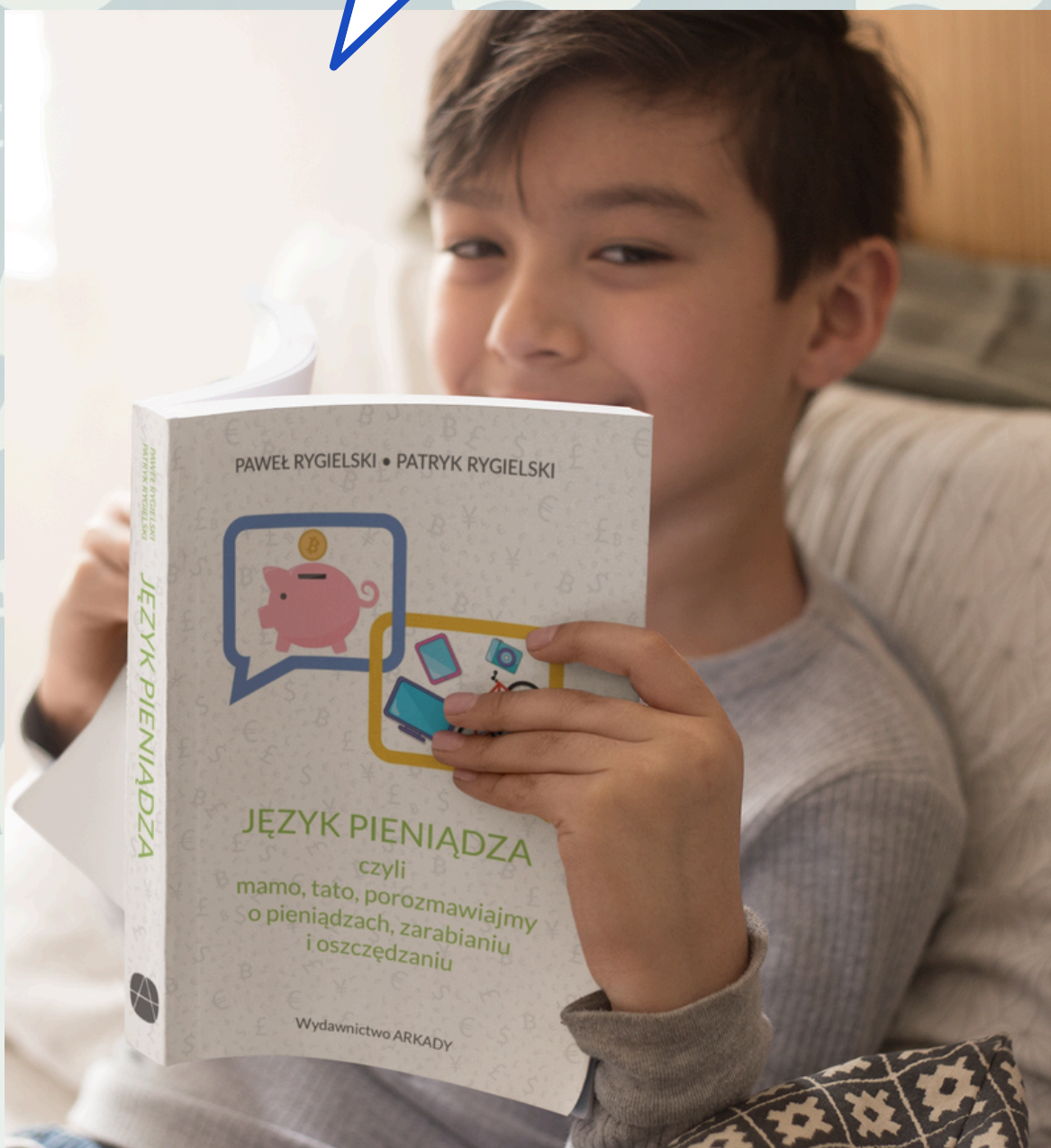
Przedstawiamy podstawy planowania wydatków, starając się pokazać, że pieniądze są ograniczone i warto je wydawać z rozwagą. W rozdziale o oszczędzaniu i inwestowaniu pokazujemy różne metody oszczędzania pieniędzy, od „techniki 3”, a nawet 4 skarbonki: wydatki, dobroczynność, oszczędzanie długoterminowe i inwestycje. Omawiamy również proste formy inwestowania dostępne dla młodych ludzi, na przykład zakup walut obcych czy złotych i srebrnych monet. Celem jest zbudowanie u dzieci świadomości, że oszczędzanie to inwestowanie w ich własną przyszłość.

W rozdziale o kredytach rozmawiamy o pożyczkach i kredytach, ucząc dzieci rozróżniać, kiedy dług może być zarabiający na sobie (dobry kredyt), a kiedy może prowadzić do problemów finansowych (zły kredyt). Każdy rozdział książki zawiera nie tylko ciekawostki związane z danym tematem, ale także i pomysły, i zadania, które mają na celu utrwalenie wiedzy w praktyczny sposób. Dzieci mogą na przykład projektować własne monety, banknoty, czy karty. Zastosowane w książce rozwiązania, czyli nauka poprzez zabawę, są jedną z najskuteczniejszych form przekazywania wiedzy finansowej. Dzięki opisanym praktycznym rozwiązaniom, zachęcamy dzieci do poznawania świata finansów poprzez działanie, eksperymentowanie i rozwiązywanie problemów, co jest stale stosowane w każdym rozdziale książki.

Dzięki temu dzieci nie tylko uczą się teorii, ale również rozumieją, jak można ją zastosować w codziennym życiu. Wprowadzenie elementów takich jak dyskusje o rzeczywistych cenach produktów, wartości pracy czy odpowiedzialności za długi, pozwala na głębsze zrozumienie i większą świadomość finansową. Książka „Język pieniądza”, czyli „mamo, tato porozmawiajmy o pieniądzu, zarabianiu i oszczędzaniu” oferuje zatem innowacyjne podejście do edukacji finansowej, które wyróżnia się na tle innych książek o podobnej tematyce. Struktura i metodyka książki zostały starannie przemyślane, aby maksymalnie ułatwić zrozumienie i zainteresowanie młodych czytelników tematyką finansową. „Język pieniądza” oferuje często gotowe rozwiązania, które pomagają dorosłym w przekazywaniu wiedzy finansowej dzieciom.

Dlatego zarówno książka, jak i zajęcia zainicjowały znaczącą zmianę w podejściu do edukacji finansowej dzieci i młodzieży. Jako innowacyjne narzędzie dydaktyczne, książka zdobyła uznanie wśród rodziców i nauczycieli. Nauczyciele, którzy współpracowali przy powstawaniu książki, przyjęli „Język pieniądza” z dużym entuzjazmem, widząc w nim cenne informacje uzupełniające program nauczania o aspekty zarządzania finansami osobistymi. Rodzice, którzy poszukują metod na wprowadzenie swoich dzieci w świat finansów, przyjęli książkę jako cenny zasób. Wielu z nich podzieliło się opinią, że „Język pieniądza” pozwolił im na otwarte i konstruktywne rozmowy z dziećmi na temat pieniędzy, oszczędzania, czy odpowiedzialności finansowej, gdyż często wielu rodziców czuło się niepewnie poruszając tematy finansowe, często z powodu własnych ograniczeń w tej dziedzinie. Feedback od rodziców wskazuje, że książka pomogła im przełamać barierę w rozmowach o pieniądzu, które często były traktowane jako temat tabu. Dzieci, jako główni odbiorcy książki, zyskały narzędzie, które w atrakcyjny i zrozumiały sposób wprowadza je w świat finansów. Interaktywne elementy, takie jak gry, zadania i quizy, sprawiają, że czytanie książki staje się zabawne i interesujące.

„Największą inwestycją, jaką możemy zrobić, jest edukacja. Jej zwrot jest bezcenny”.

Paweł Rygielski & Patryk Rygielski

JĘZYK PIENIĄDZA

czyli

mamo, tato, porozmawiajmy o pieniądzach, zarabianiu
i oszczędzaniu

Nota redakcyjna:

Książka „Język pieniądza”, wspomniana w artykule, pełni funkcję edukacyjną i informacyjną. Jej obecność nie jest wynikiem płatnej reklamy, a autor artykułu nie ponosi żadnych opłat związanych z jej promocją w niniejszej publikacji.

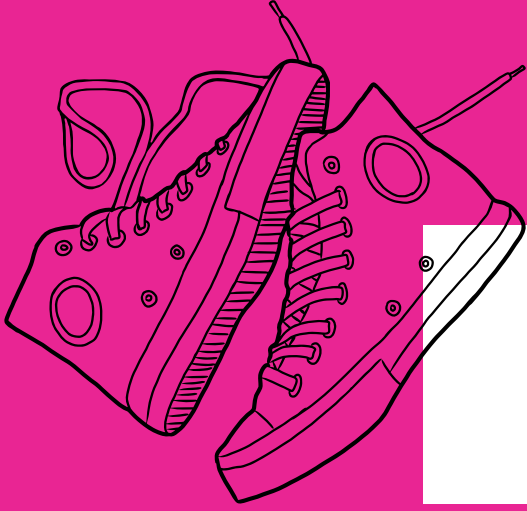
Zgłaszane przez dzieci opinie oraz obserwacje ich zachowań wskazują na wzrost świadomości finansowej oraz lepsze zrozumienie wartości pieniędzy i konieczności planowania wydatków. Ponadto, wielu młodych czytelników zaczęło samodzielnie prowadzić swoje małe projekty oszczędnościowe, co jest bezpośrednim przełożeniem teorii z książki na praktyczne działania.

Edukacja finansowa, choć często niedoceniana w standardowym systemie edukacyjnym, jest fundamentalna dla zrównoważonego rozwoju i bezpieczeństwa finansowego nas wszystkich. Odpowiednio wcześniej rozpoczęta edukacja może kształtować postawy i nawyki, które będą miały długotrwały, pozytywny wpływ na życie finansowe dzieci. Stworzenie „Języka pieniędzy” było dla nas, jako rodziny, nie tylko projektem edukacyjnym, ale też przygodą, która nas zbliżyła do siebie. Wspólne pisanie, dyskusowanie i eksperymentowanie zbudowało jeszcze silniejsze więzi. Wspólne tworzenie książki pokazało również, że edukacja finansowa może być zarówno zabawna, jak i skuteczna, kiedy jest dostarczana w przemyślany i atrakcyjny sposób.

Sama książka „Język pieniądza”, jak również szkolne opowieści o pieniądzu, stały się na tyle popularne, że w ramach ogólnopolskiej akcji „Trampki na Giełdzie” zostałem zaproszony, aby zostać jednym z mentorów, i już nie dla 30, ale dla 300 dzieci. Aby właśnie między innymi na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie poprowadzić zajęcia, podczas których poruszane są wszelkie tematy, ważne z punktu widzenia praktycznej wiedzy o pieniądzu, jak zarabianie, mądre wydawanie, lepsze oszczędzanie czy inwestowanie. A przyznam szczerze, że uwielbiam te spotkania, bo są to niesamowicie energetyzujące zajęcia. Za każdym razem jestem mega zaskoczony, ile dzieci wiedzą o pieniądzu, a zwłaszcza ich głodem wiedzy na temat finansów. Te spotkania z dziećmi i młodzieżą nieustannie przypominają mi, jak ważne jest inwestowanie w edukację finansową już od najmłodszych lat. To właśnie dzięki takim inicjatywom możemy budować przyszłość, w której młodzi ludzie będą podejmować mądre decyzje finansowe, świadomie zarządzać swoimi zasobami i realizować marzenia. Dlatego nigdy nie przestawajmy uczyć, inspirować i motywować młodych ludzi do rozwoju. To w ich rękach leży przyszłość finansów – przyszłość, którą mogą kształtować świadomie i odpowiedzialnie. Razem możemy zbudować pokolenie, które będzie zmieniać świat – krok po kroku, decyzja po decyzji.

„Dzieci uczą się, jak zarządzać
pieniędzmi, nie poprzez słowa,
lecz przez przykłady i doświadczenia”.

Autor: Paweł Rygielski, 26 wrzesień 2024 r.

TRAMPKI
NA GIEŁDZIE

FINANSE? OGARNIĘTE!

Z oszczędzaniem jest jak z myciem zębów - edukacja finansowa młodego pokolenia według Tramppek na giełdzie

Edukacja finansowa przyszłych dorosłych jest dziś dużym wyzwaniem zarówno na poziomie państwa, rynku kapitałowego jak i rodziców. Jesteśmy w miejscu, w którym wiele mówi się o polskim systemie edukacji i jego niedopasowaniu do zmieniającego się świata. Edukacja finansowa w szkole jest nie tyle niewłaściwie dopasowana do tempa zmian otaczającej nas rzeczywistości, co w zasadzie prawie w ogóle nie jest zaadresowana lub zaadresowana zbyt późno.

Świadomość finansowa dorosłych zaczyna budować się już od najmłodszych lat.

Dzieci w wieku wczesnoszkolnym wybierając wyposażenie szkolnej wyprawki w towarzystwie rodziców, podejmują decyzje, które w swojej istocie nie są znacznie różne od tych, które podejmujemy w wieku dorosłym na temat tego czy potrzeba nam nowego płaszcza, telewizora czy tych drogich wakacji, na które nie do końca nas stać. Jedni i drudzy jeszcze przed myśleniem o zarządzaniu finansami osobistymi czy inwestowaniem potrzebują bazy, którą jest świadomy wybór konsumencki i umiejętność dostrzegania różnicy pomiędzy zachcianką a potrzebą. Tylko z tą dobrze wypracowaną umiejętnością jesteśmy w stanie budować poduszkę finansową i świadomie zarządzać kapitałem.

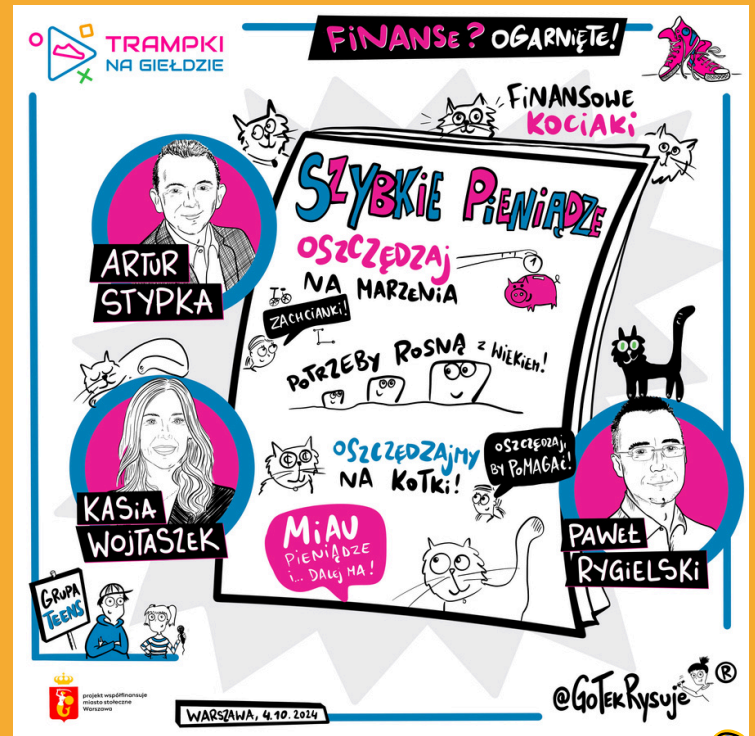
Idąc dalej, wiedza o zarządzaniu finansami osobistymi i umiejętność oszczędzania, odkładania części naszych przychodów, bez względu na to czy pochodzą z kieszonkowego, czy z pierwszej pensji, to też nawyk, który powinniśmy kształtować u dzieci tak jak kształtujemy u nich – czasem przecież z trudnością – nawyk mycia zębów. Edukacja finansowa nie musi być nudna, a wręcz przeciwnie, można z niej zrobić wspaniałą zabawę i pokazać dzieciom, później nastolatkom i niemal dorosłym, że finanse mogą być równie ciekawe jak gaming. Przy tym sami rodzice mogą się wiele nauczyć i przemyśleć na nowo swoje podejście do finansów. Przez ostatnie kilka lat prowadziliśmy w iKsync i Polak Inwestor własne badania, ale też analizowaliśmy zewnętrzne badania na temat różnych form edukacji w zakresie finansów. Pracując od lat na rynku kapitałowym w obszarze badań i mediów, obserwowaliśmy różne metody edukacji zarówno w środowisku naukowym, jak i tej prowadzonej przez inne podmioty, w tym instytucje rynku kapitałowego. Instytucje próbują prowadzić działania edukacyjne, ale tkwiąc we własnej bańce, komunikują się swoim językiem, a nie językiem młodych. Według raportu IGTE (Izba Gospodarcza Towarzystw Emerytalnych, „Badanie świadomości emerytalnej i postaw wobec systemu emerytalnego Polaków do 30. roku życia – edycja 2024”), 45% młodych dorosłych uważa, że treści edukacyjne instytucji finansowych są formułowane językiem zbyt trudnym, fachowym.

W 2022 roku, jeszcze z ramienia iKsync i Fundacji Invest Cuffs, postanowiliśmy zorganizować pierwsze wydarzenie edukacyjne dla dzieci i nastolatków na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Książęca kojarzy się najczęściej z marmurowymi przestrzeniami, eleganckimi debiutami giełdowymi, galami, konferencjami. Chcąc spróbować otworzyć rynek kapitałowy na młodych, postanowiliśmy zorganizować konferencję, jak to na GPW przystało, ale taką, która jest zupełnie inna, kolorowa, pełna gwaru, w trampkach.

Październik 2024, Warszawa

TRAMPKI
NA GIEŁDZIE

Iza Kozakiewicz-Frańczak
Pomysłodawczyni i Prezes
Fundacji Trampki na giełdzie

Nazwa „Trampki na giełdzie”
powstała po to, by tchnąć życie
w dostojne przestrzenie Giełdy
i otworzyć jej drzwi dla młodego
pokolenia.

5 października 2024, Sala Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A.

Nazwa „Trampki na giełdzie” wzięła się właśnie stąd, aby dodać życia dostojnym przestrzeniom Giełdy i otworzyć ją na młodych. Do naszych działań edukacyjnych, dziś już nie tylko konferencyjnych, angażujemy finansistów z krwi i kości, praktyków rynku, pracujących na co dzień w sektorze finansów na stanowiskach analitycznych, zarządczych, marketingowych czy prawnych. Są to osoby, które raz na jakiś czas wychodzą z biur, wskakują w trampki i prowadzą z nami warsztaty dla młodych, opowiadając o finansach prostym językiem. Nasze flagowe konferencje prowadzone są oczywiście na GPW, w samym sercu polskiego rynku kapitałowego, a my dziś, już formalnie jako Fundacja Trampki na giełdzie, wierzymy, że z tego serca mamy coraz większy wpływ na edukację młodych dzięki współpracy z ludźmi, a nie instytucjami.

Dziś w gronie Mentorów, bo tak nazywamy naszych finansistów w Trampkach, jest ponad 70 osób. Przeprowadziliśmy do tej pory 12 flagowych konferencji na ok. 250 uczestników każda. Edukację poszerzyliśmy o kameralne warsztaty, realizowane w grupach do 30 uczestników, na ogół w klasach. Prowadzimy całe cykle warsztatów w różnych częściach Polski, a od października realizujemy wspólnie z Fundacją XTB projekt „Akademia jutra”, w którym Mentorzy Trampki prowadzą warsztaty w 100 klasach ponadpodstawowych oraz warsztaty „Finanse? Znam!”, dla 50 klas nauczania wczesnoszkolnego. Ponadto rozpoczynamy projekt edukacji medialnej „Finanse bez filtrów”, do którego zaprosimy 20 studentów, aby wspólnie z nami zbudowali przez pół roku prawdziwą młodą redakcję. Jej rolą będzie wsparcie mediów i instytucji finansowych w tworzeniu treści o finansach i inwestowaniu dla młodych odbiorców, prostym językiem. Trampki to też badania i raporty, a wśród nich flagowy „Finanse oczami Generacji Z” oraz badania na rzecz instytucji rynku kapitałowego.

Wszystkie nasze formaty edukacyjne mają piękną oprawę graficzną, atrakcyjną dla młodych odbiorców, ale również grającą jedną z głównych ról podczas konferencji. Nasz znany już i uwielbiany przez młodych uczestników (i Mentorów) graphic recording, to proces, podczas którego na żywo rysowane jest to co mówią uczestnicy i jak prezentują efekty swoich prac warsztatowych. To metoda, dzięki której uwaga uczestników jest wciąż z nami tu i teraz, a wspomnienia i wiedza pozostają znacznie dłużej i wracamy do niej częściej. Trampkowe rysunki, mapy myśli, złote rady można oglądać na naszych social mediach, stronie internetowej, a od niedawna cieszyć nimi oko również na własnej lodówce, notatniku czy laptopie – bo najlepsze złote myśli, cytaty z zajęć, przygotowujemy w formie magnesów na lodówkę i naklejek. To one, w widocznym miejscu, mają nam przypominać na co dzień o tym jak myśleć o finansach, oszczędzaniu i zarabianiu.

Życzę nam wszystkim tego, aby było łatwiej przygotowywać nasze dzieci do dorosłego życia, do świadomego podejścia do finansów i abyśmy jako rodzice byli spokojniejsi o ich bezpieczną finansowo przyszłość. Mając tę myśl w głowie, stale rozwijamy Trampki i cieszymy się, że coraz więcej młodych głów czerpie od nas praktyczną wiedzę i niesie ją do swoich rodzin i znajomych.

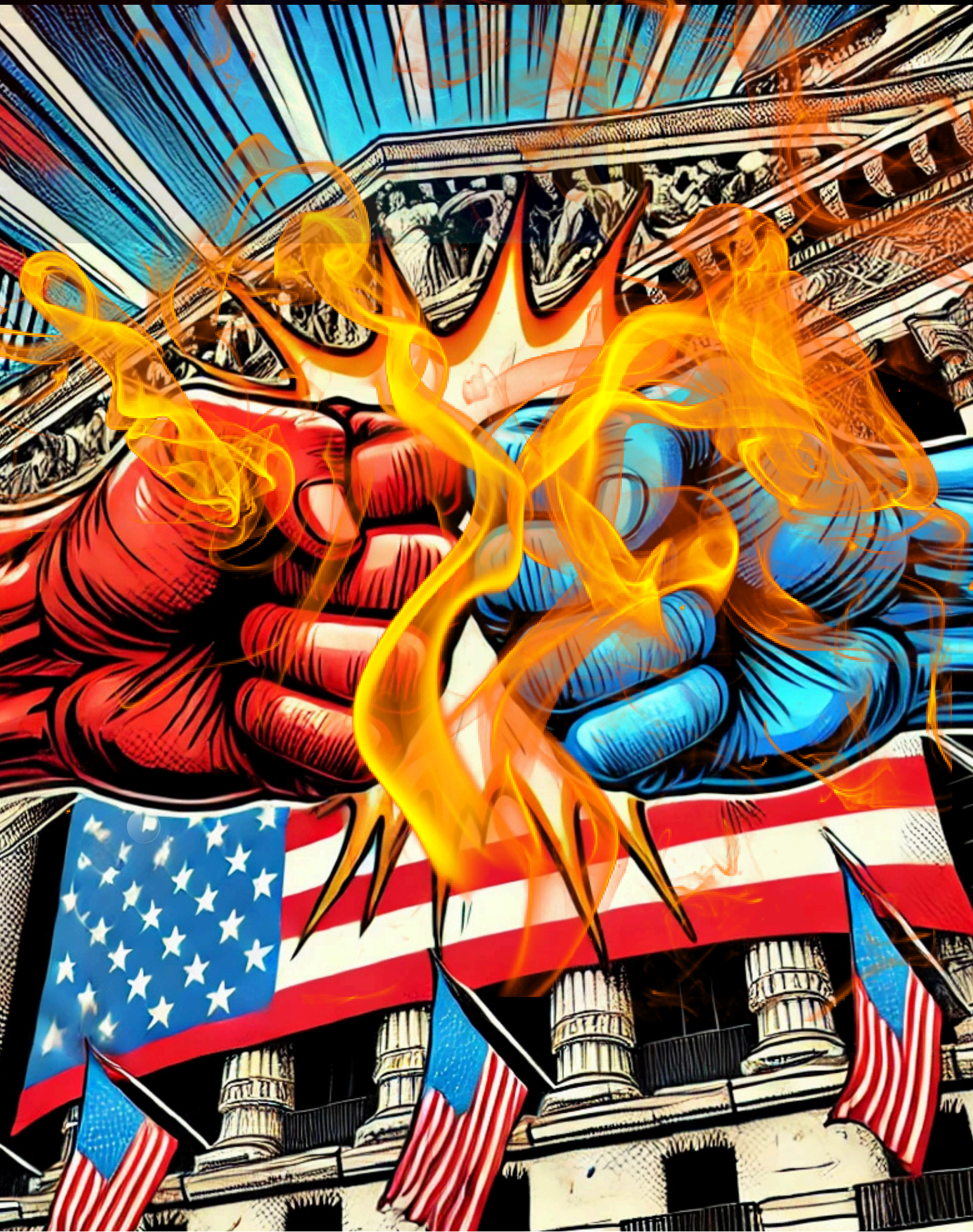
Autor: Iza Kozakiewicz-Frańczak

Pomysłodawczyni i Prezes Fundacji Trampki na giełdzie

Nota redakcyjna:

Publikacja niniejszego artykułu nie wiąże się z żadnymi opłatami ze strony autorów ani redakcji. Artykuł został zamieszczony wyłącznie w celach informacyjnych i edukacyjnych, a jego treść nie stanowi płatnej reklamy.

WYBORY USA 2024

WYBORY USA 2024: CZY TWOJE INWESTYCJE SĄ GOTOWE NA ZMIANY NA SZCZYCIE? SPRAWDŹ, CO MÓWI VSA!

RAFAŁ GLINICKI

Polityka podatkowa i celna USA 2024: Szansa na wzrost czy ryzyko?

Wybory prezydenckie zbliżają się wielkimi krokami, a decyzje podatkowe mogą przetasować świat finansów. Czy będziesz inwestorem, który trafi w odpowiednią falę, czy też czeka Cię gorzki smak spadających cen akcji?

Polityka podatkowa: Kluczowy element wyborów prezydenckich 2024

W nadchodzących wyborach prezydenckich w Stanach Zjednoczonych polityka podatkowa stanowi jeden z najbardziej spornych i kontrowersyjnych tematów, który może mieć daleko idące skutki dla rynków finansowych, gospodarki oraz przyszłości amerykańskiego deficytu budżetowego. Zarówno Donald Trump, jak i Kamala Harris prezentują diametralnie różne podejścia, które mogą wpłynąć na giełdy, inwestorów i ogólną stabilność ekonomiczną.

Obniżki podatków – recepta na wzrost czy ryzyko?

Donald Trump, kontynuując linię polityczną z 2017 roku, kiedy uchwalono *Tax Cuts and Jobs Act*, proponuje dalsze obniżanie podatków, szczególnie dla korporacji. Ustawa ta znacząco obniżyła podatki zarówno dla firm, jak i osób fizycznych, co spotkało się z entuzjazmem wśród przedsiębiorców oraz inwestorów giełdowych. Trump zapowiada, że jego plan zakłada przedłużenie tych obniżek, a także całkowite zniesienie podatków od świadczeń społecznych. Oczekiwany efekt? Większe zyski netto firm, co może wpłynąć na wzrost cen akcji i stymulację gospodarki.

Jednak krytycy ostrzegają, że takie posunięcia, choć mogą przynieść korzyści krótkoterminowe, niosą ze sobą poważne ryzyko. Rosnący deficyt budżetowy, spowodowany mniejszymi wpływami podatkowymi, może wywołać presję na wzrost stóp procentowych, co z kolei zwiększy koszty obsługi długu publicznego i może wpłynąć negatywnie na długoterminową stabilność finansową USA. Jak zauważył Congressional Budget Office (CBO), pełne przedłużenie ustawy z 2017 roku może kosztować budżet państwa dodatkowe 4,6 biliona dolarów w ciągu najbliższej dekady.

Podwyżki podatków – stabilizacja czy hamowanie rozwoju?

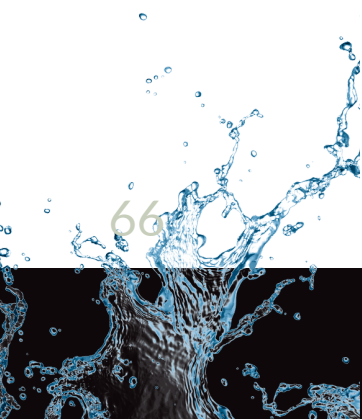
Kamala Harris, przedstawicielka Partii Demokratycznej, proponuje zupełnie inne rozwiązanie.

Jej plan zakłada podwyżkę podatków korporacyjnych do 28% (z obecnych 21%) oraz zwiększenie podatków od zysków kapitałowych dla najbogatszych. Choć takie podejście może wywołać zniechęcenie wśród inwestorów szukających szybkich zysków, ma na celu zrównoważenie budżetu państwa i zmniejszenie deficytu. Dodatkowe wpływy do budżetu mogłyby również obniżyć obawy związane z rosnącym zadłużeniem publicznym i stabilizować rynek obligacji w dłuższym okresie. Podwyżki podatków często budzą sprzeciw, szczególnie wśród środowisk korporacyjnych i rynków finansowych, które obawiają się spadku zysków netto. Jednak, jak pokazuje historia, stabilizacja finansów publicznych może w dłuższej perspektywie przynieść korzyści w postaci niższych kosztów finansowania dla państwa oraz mniejszej presji inflacyjnej.

Z punktu widzenia wiedzy VSA

Wiedza płynąca z Volume Spread Analysis (VSA) wskazuje, że rynki finansowe reagują nie tylko na rzeczywiste zmiany polityczne, ale również na percepcję i oczekiwania inwestorów.

Z perspektywy VSA, polityka podatkowa wpływa na równowagę między podażą a popytem na rynku akcji. Propozycje Trumpa, związane z obniżkami podatków, mogą prowadzić do wzrostu popytu na akcje, ponieważ inwestorzy oczekują wyższych zysków firm, co generuje pozytywny sentyment rynkowy. Jednak zgodnie z VSA, zbyt szybki wzrost cen akcji, zwłaszcza na malejącym wolumenie, który nie znajduje uzasadnienia w fundamentalnych wynikach finansowych, może doprowadzić do ich gwałtownego spadku, gdy rynek zweryfikuje swoje oczekiwania. Z kolei podwyżki podatków, takie jak proponowane przez Harris, mogą początkowo powodować wyprzedzący spadek i spadki ich wartości, co byłoby naturalną reakcją na wyższe obciążenia podatkowe. Jednak, jak wskazuje VSA, jeśli podwyżki te przyniosą stabilizację budżetową i zmniejszenie niepewności, mogą w dłuższym okresie przywrócić równowagę na rynku, co ostatecznie pozytywnie wpłynie na stabilność finansową kraju. VSA podkreśla, że kluczowe w analizie rynkowej jest obserwowanie nie tylko samej polityki, ale również tego, jak inwestorzy reagują na te zmiany w kontekście ogólnej sytuacji gospodarczej i finansowej.

Polityka podatkowa w wyborach prezydenckich 2024 roku będzie miała ogromne znaczenie dla kształtowania przyszłości gospodarczej Stanów Zjednoczonych. Obie strony politycznego sporu – Donald Trump i Kamala Harris – proponują zupełnie inne podejścia, które mogą wywołać różnorodne reakcje na rynkach finansowych. Zrozumienie tych reakcji z perspektywy VSA pokazuje, że kluczowe będzie nie tylko wdrożenie odpowiednich polityk, ale również odpowiednie zarządzanie oczekiwaniami inwestorów, aby uniknąć gwałtownych zmian cen akcji i zapewnić długoterminową stabilność rynku.

Polityka celna: Między protekcjonizmem a dyplomacją

W debacie nad przyszłością polityki celnej Stanów Zjednoczonych oboje główni kandydaci na prezydenta prezentują diametralnie różne podejścia, które mogą znacząco wpłynąć na globalne łańcuchy dostaw, inflację, a w konsekwencji – wyceny na rynku akcji.

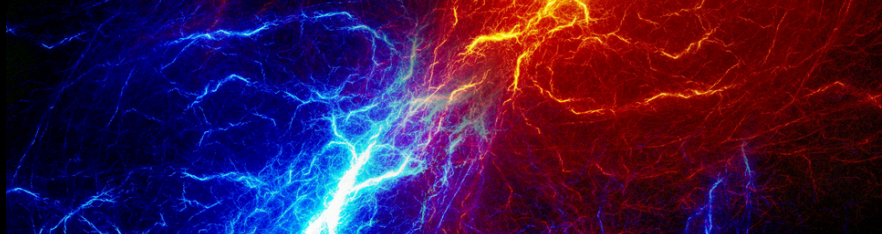
Donald Trump, znany z twardego stanowiska w sprawie ceł, kontynuuje swoje protekcjonistyczne podejście. Prawdopodobnie zaproponuje wprowadzenie nowych ceł, nawet wobec kluczowych partnerów handlowych, takich jak Kanada czy Unia Europejska. Polityka ta, mająca na celu ochronę amerykańskich przedsiębiorstw przed zagraniczną konkurencją, budzi jednak poważne obawy. Zakłócenie łańcuchów dostaw może doprowadzić do wzrostu kosztów produkcji i w efekcie wyższych cen dla konsumentów. Wzrost cen, w połączeniu z presją inflacyjną, negatywnie wpłynie na wyceny firm, zwłaszcza tych, które są zależne od tanich komponentów z zagranicy. Firmy te mogą doświadczyć zmniejszenia marż zysków, co z kolei odbije się na wycenach ich akcji. Dla rynków kapitałowych, które cenią stabilność i przewidywalność, taka polityka może przynieść spadek zaufania inwestorów. Protekcjonizm, choć chroni część lokalnych sektorów gospodarki, może prowadzić do globalnych napięć handlowych, które w dłuższej perspektywie zagrażają płynności gospodarki międzynarodowej. Takie zakłócenia mogą wywołać nagłe zmiany w podaży i popycie na rynkach finansowych, tworząc nieprzewidywalne środowisko inwestycyjne.

Kamala Harris stawia na bardziej dyplomatyczne podejście do handlu międzynarodowego. Jej polityka celna zakłada złagodzenie ceł i odbudowanie relacji z kluczowymi partnerami handlowymi, co ma na celu stabilizację rynku. Dyplomacja handlowa mogłaby złagodzić napięcia, przywracając swobodny przepływ towarów i usług oraz wspierając globalne łańcuchy dostaw. Taka stabilizacja może przyczynić się do większego zaufania inwestorów, co pozytywnie wpłynie na wyceny korporacyjne, szczególnie w sektorach zależnych od eksportu i importu, jak technologia czy motoryzacja.

Jednak krytycy zwracają uwagę, że mimo złagodzenia części ceł, Harris nie rezygnuje całkowicie z bardziej restrykcyjnych środków handlowych, zwłaszcza w stosunku do Chin. Utrzymanie pewnych restrykcji, takich jak te wprowadzone przez administrację Trumpa, może ograniczać korzyści wynikające z bardziej dyplomatycznego podejścia. Dodatkowo, polityka Harris, choć oparta na relacjach międzynarodowych, może nie przynieść natychmiastowych rezultatów, a niektóre działania mogą wydawać się bardziej kontynuacją wcześniejszych strategii niż radykalnym odejściem od nich.

Z punktu widzenia stabilności rynków kapitałowych, podejście Harris może być postrzegane jako bardziej korzystne, ponieważ zmniejsza ryzyko związane z nagłymi zmianami w handlu międzynarodowym.

Jednak krytycy wskazują, że utrzymanie ceł na towary z Chin oraz powolność w pełnej liberalizacji handlu może opóźnić spodziewane efekty gospodarcze.

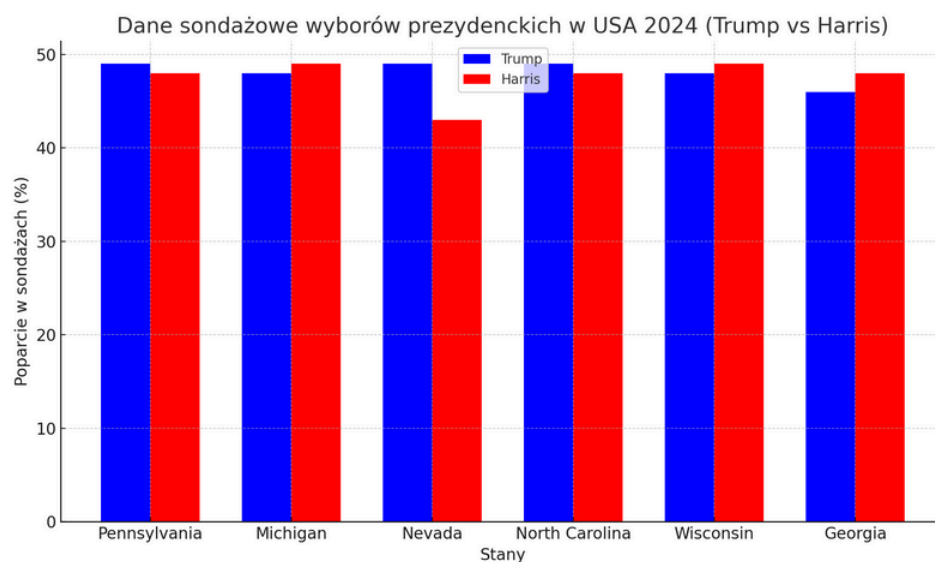

Analiza z punktu widzenia wiedzy VSA

Z perspektywy VSA (Volume Spread Analysis) protekcyjnistyczne działania Trumpa mogą początkowo zwiększyć popyt na akcje firm chronionych przez cła, co może wydawać się korzystne.

Na wykresach w pierwszej fazie zobaczymy wzrost cen przy jednoczesnym zwiększeniu wolumenu.

Jednak VSA wskazuje, że zakłócenia w globalnym handlu i rosnące koszty surowców mogą prowadzić do zwiększenia podaży akcji, co ostatecznie zniweczy korzyści wynikające z protekcyjnizmu. Będzie to można zaobserwować w postaci świec z szerokim spreadem i górnym cieniem po znacznym wzroście cen, któremu towarzyszy wysoki wolumen. To świadczy o tym, że inwestorzy mogą wycofywać swoje środki z rynku, gdy dostrzegą, że zyski nie spełniają ich oczekiwań. Natomiast polityka Harris, polegająca na budowaniu relacji handlowych, sprzyja równowadze rynkowej. Stabilizacja cen i swobodny przepływ towarów mogą zmniejszyć zmienność rynkową, co sprzyja stabilnemu wzrostowi cen akcji. Zgodnie z analizą VSA, mniejsza zmienność i stabilność rynku sprzyjają inwestycjom długoterminowym, co jest korzystne zarówno dla firm, jak i inwestorów.

Oto wykresy słupkowe przedstawiające aktualne dane sondażowe dotyczące wyborów prezydenckich w USA w 2024 roku, porównujące poparcie dla Donalda Trumpa i Kamali Harris w wybranych kluczowych stanach.

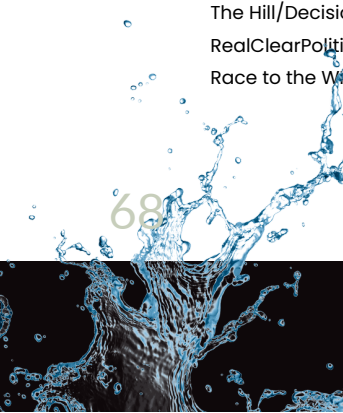
- Trump ma przewagę w stanach takich jak Nevada i Pensylwania.
- Harris wygrywa w Michigan i Wisconsin, a w Karolinie Północnej wyniki są prawie wyrównane.

Źródło:

The Hill/Decision Desk HQ – „2024 Election Poll Tracker,” dostępne online na: elections2024.thehill.com

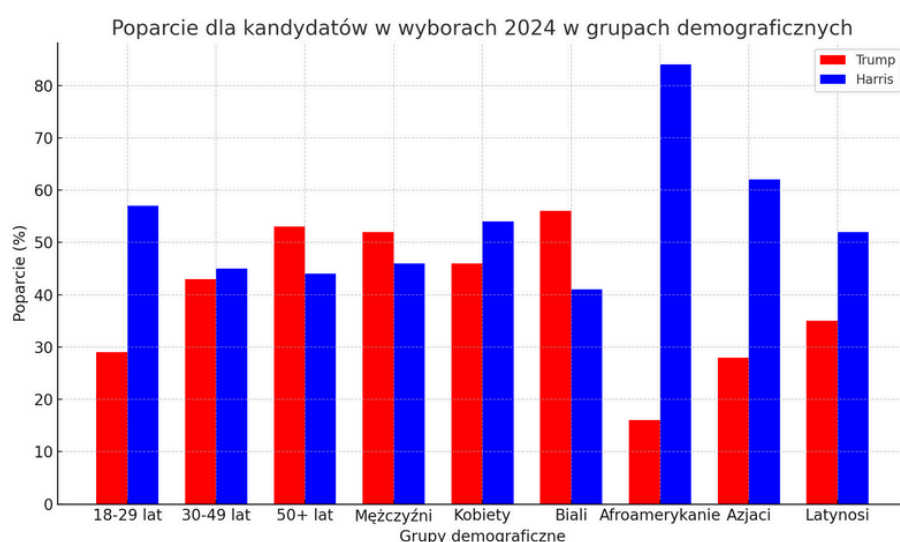
RealClearPolitics – „2024 Presidential Election Polls,” dostępne online na: www.realclearpolitics.com RealClearPolling

Race to the WH – „2024 Presidential Election Polls,” dostępne online na: www.racetothewh.com Race to the WH

Podsumowanie

Polityka celna odgrywa kluczową rolę w kształtowaniu globalnej gospodarki i rynków finansowych. Z jednej strony, protekcjonizm proponowany przez Trumpa może krótkoterminowo przynieść korzyści niektórym sektorom, ale długoterminowe skutki mogą być negatywne, zwłaszcza jeśli zakłócenia w handlu międzynarodowym doprowadzą do inflacji i zmniejszenia zysków firm. Z drugiej strony, dyplomatyczne podejście Harris wydaje się bardziej stabilne i przewidywalne, co może przynieść korzyści zarówno firmom, jak i inwestorom na globalnych rynkach. Z punktu widzenia VSA najważniejsze będzie nie tylko to, jakie polityki zostaną wdrożone, ale także jak zareagują na nie inwestorzy i jakie zmiany przyniosą one w równowadze podaży i popytu na rynku akcji.

Oto wykres przedstawiający poparcie dla Donalda Trumpa i Kamali Harris w wyborach 2024 w różnych grupach demograficznych. Zobacz, jak różne grupy wiekowe, płciowe i etniczne popierają poszczególnych kandydatów:

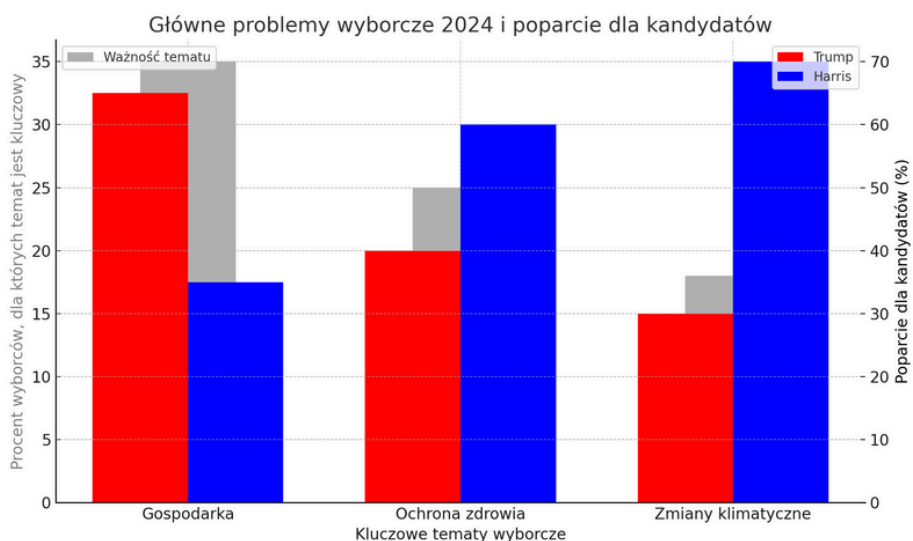
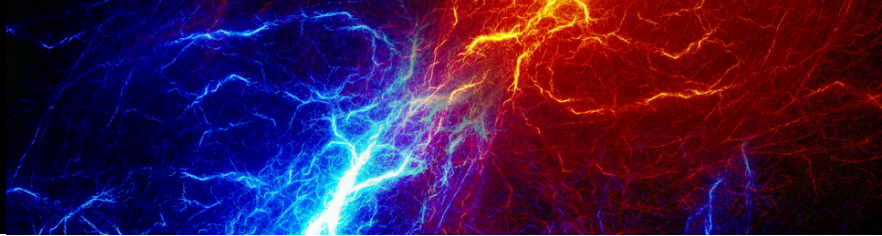
- Młodszy wyborcy (18-29 lat) zdecydowanie wspierają Harris, podczas gdy starsi wyborcy (50+) częściej popierają Trumpa.
- Mężczyźni częściej wybierają Trumpa, a kobiety Harris.
- Afroamerykanie i Azjaci znacznie bardziej popierają Harris, natomiast biali wyborcy częściej popierają Trumpa.

Źródło:

The Hill/Decision Desk HQ – „2024 Election Poll Tracker,” dostępne online na: elections2024.thehill.com

RealClearPolitics – „2024 Presidential Election Polls,” dostępne online na: www.realclearpolitics.com RealClearPolling

Race to the WH – „2024 Presidential Election Polls,” dostępne online na: www.racetothewh.com Race to the WH

Wykres przedstawiający główne problemy wyborcze w 2024 roku oraz to, jak wpływają one na poparcie dla Donalda Trumpa i Kamali Harris:

- Gospodarka: 35% wyborców uważa gospodarkę za najważniejszy temat, a w tej grupie zdecydowana większość (65%) popiera Trumpa.
- Ochrona zdrowia: 25% wyborców uważa ochronę zdrowia za kluczową, a w tej grupie większość (60%) wspiera Harris.
- Zmiany klimatyczne: 18% wyborców uważa zmiany klimatyczne za najważniejszy temat, a 70% z nich popiera Harris.

Ten wykres pokazuje, jakie tematy dominują w tegorocznych wyborach oraz jak preferencje wyborców zmieniają się w zależności od priorytetów.

Źródło:

The Hill/Decision Desk HQ – „2024 Election Poll Tracker,” dostępne online na: elections2024.thehill.com.

RealClearPolitics – „2024 Presidential Election Polls,” dostępne online na: www.realclearpolitics.com.

Race to the WH – „2024 Presidential Election Polls,” dostępne online na: www.racetothewh.com.

World Trade Organization – „World Trade Statistical Review 2023,” raport dotyczący globalnych trendów handlowych.

US Department of Commerce – „International Trade Data,” dane statystyczne na temat handlu międzynarodowego i polityki celnej USA.

OECD Economic Outlook – „Economic Impact of Tariff Policies,” raport dotyczący wpływu polityki celnej na globalną gospodarkę.

Polityka imigracyjna USA: Rozwój czy pułapka gospodarcza?

Imigracja i polityka rynku pracy stały się jednym z najbardziej gorących tematów w kampanii prezydenckiej 2024 roku. Donald Trump, jak zawsze bezkompromisowy, stawia na dalsze zaostrenie kontroli imigracyjnej. Kamala Harris, w charakterystycznym dla siebie idealizmie, forsuje bardziej otwarte podejście. Obie wizje zderzają się na arenie politycznej, ale czy któraś z nich naprawdę jest remedium na problemy, z którymi boryka się USA? Przyjrzyjmy się temu z bliska.

Trump i jego mur: Ochrona czy gospodarczy samobój?

Trump, jak to ma w zwyczaju, wraca do swojej ulubionej mantry – budowania murów. Zamknięcie granic i jeszcze większe restrykcje w napływie imigrantów mają, według niego, uratować amerykańskich pracowników przed konkurencją z tanim, zagranicznym rynkiem pracy. Ale czy rzeczywiście tak się stanie? Trump zdaje się ignorować fakt, że wiele sektorów gospodarki USA, takich jak rolnictwo, budownictwo czy usługi, po prostu nie przetrwa bez taniej siły roboczej.

Z drugiej strony, Trump może liczyć na jeden mały triumf – ograniczenie napływu nowych pracowników rzeczywiście może obniżyć presję płacową i tym samym pomóc w kontrolowaniu inflacji. Ale czy gospodarka, której koła zostaną zatrzymane, nie przyniesie więcej strat niż zysków? Trump zdaje się stawiać wszystko na jedną kartę, ale co, jeśli to gra w ciemno?

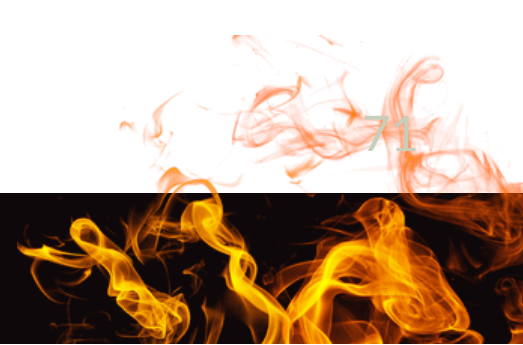
Harris i jej wizja raj: Szansa na rozwój czy utopijna iluzja?

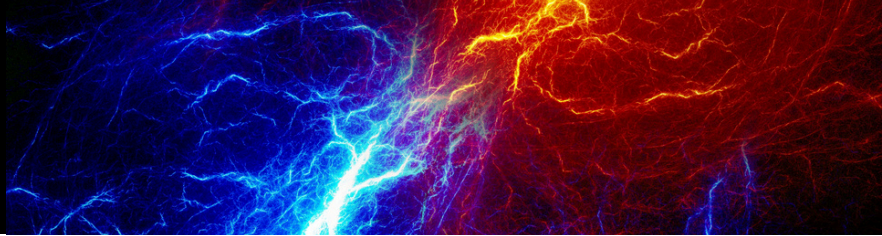
Kamala Harris, w swoim liberalnym podejściu, otwiera drzwi szeroko dla imigrantów, wierząc, że to właśnie napływ nowych pracowników jest kluczem do wzrostu gospodarczego. I choć z pewnością większa liczba pracowników może stymulować rozwój przemysłu i usług, to Harris wydaje się pomijać pewne kluczowe aspekty. Czy naprawdę więcej rąk do pracy nie wywoła dodatkowej presji inflacyjnej? Wzrost płac, zwłaszcza w sektorach o niższych wynagrodzeniach, może przyczynić się do wzrostu cen i pogorszenia warunków życia dla wszystkich. To trochę jak próba naprawienia przeciekającej łodzi, dolewając do niej więcej wody.

Harris ma piękne idee, ale czy ktoś naprawdę wierzy, że wprowadzenie większej liczby pracowników do już i tak przeciążonego systemu nie przyniesie skutków ubocznych? Większe koszty życia, rosnące ceny nieruchomości i zmniejszająca się dostępność tanich mieszkań to tylko niektóre z możliwych konsekwencji. Harris może i mówi o „szansie”, ale czy jej wizja nie przypomina bardziej utopii, w której skutki uboczne pojawiają się szybciej, niż sama zdaje sobie sprawę?

Która droga jest właściwa?

Polityka imigracyjna to nie prosty wybór między ochroną rynku pracy a otwartością na świat. Trump i Harris przedstawiają swoje propozycje jako rozwiązania wszelkich problemów, ale rzeczywistość może okazać się bardziej skomplikowana. Czy warto ryzykować gospodarczy paraliż w imię ochrony amerykańskich pracowników, czy lepiej postawić na nieograniczone możliwości imigracyjne i zaryzykować inflacyjną spiralę?

RÓWNIEŻ TRANSMISJA ONLINE!

Kto wstrząśnie rynkami? Konferencja 26 października 2024 Trump czy Harris?

17:00 - 17:45 Rafał Glinicki (VSA Trader)

Wybory w USA: Jak wykorzystać analizę wolumenu i ceny (VSA) do podejmowania trafnych decyzji inwestycyjnych (bonus wideo)
Rafał Glinicki (VSA Trader)

Link do zapisów: <https://wyboryusa.bossa.pl/>

Nota Redakcyjna:

Informujemy, że konferencja pt. „Kto wstrząśnie rynkami?” organizowana przez BOŚ Dom Maklerski odbędzie się 26 października 2024 roku. Wydarzenie jest bezpłatne i odbędzie się online. Zainteresowane osoby mogą zapisać się na konferencję za pomocą linku. Kwartalnik „Praktyk Rynku” nie pobiera opłat za zamieszczenie informacji o konferencji „Kto wstrząśnie rynkami?”

Z punktu widzenia VSA: Chaos w oczach nieświadomego tradera

Z perspektywy Volume Spread Analysis (VSA), zarówno surowe ograniczenia imigracyjne proponowane przez Trumpa, jak i otwarta polityka Harris, niosą ze sobą poważne konsekwencje dla rynków finansowych. VSA skupia się na analizie reakcji rynku na zmiany w równowadze podaży i popytu, a polityczne decyzje mogą wpłynąć na oba te elementy. Która strona wygra: popyt czy podaż? Będzie to widać wyraźnie na wykresie w skali średnioterminowej, analizując ilość sygnałów popytowych vs. ilość sygnałów podażowych.

Ograniczenia imigracyjne Trumpa: Spokojne wody czy cisza przed burzą?

Z pozoru twarda polityka imigracyjna Trumpa może wydawać się krokiem w stronę stabilizacji rynku pracy, jednak VSA podpowiada, że stabilizacja może być tylko chwilowa. Ograniczona dostępność taniej siły roboczej, która napędza kluczowe sektory gospodarki, takie jak rolnictwo czy budownictwo, może prowadzić do spadku zysków firm. Dla nieświadomego tradera początkowe uspokojenie rynku może wydawać się znakiem stabilności, ale bez dogłębnej analizy szybko może się okazać, że na horyzoncie pojawia się burza. Zmniejszenie zysków i wolniejszy wzrost gospodarczy to scenariusz, który może wywołać nieprzewidywalne reakcje rynkowe.

Otwartość Harris: Nowa fala wzrostu czy inflacyjna bomba?

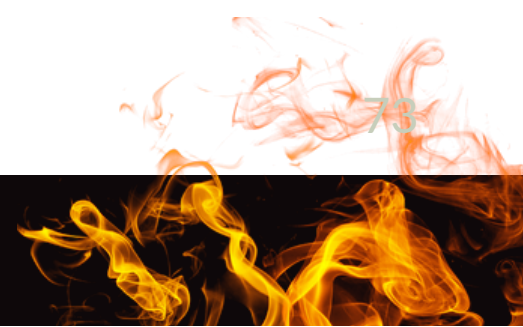
Z drugiej strony, Harris kusi wizją otwartej polityki imigracyjnej, która miałaby ożywić gospodarkę, dostarczając więcej rąk do pracy. Jednak doświadczenie pokazuje, że wraz z większym napływem pracowników wzrasta presja na płace, co może napędzać inflację. Traderzy, którzy nie rozumieją dynamiki tego procesu, mogą łatwo wpaść w pułapkę myślenia krótkoterminowego. Nagłe wzrosty wynagrodzeń i koszty działalności mogą przyspieszyć zawirowania rynkowe, a ci, którzy nie śledzą uważnie sygnałów z rynku, mogą czuć się jak na emocjonalnej karuzeli, gdy inflacja zaczyna przyspieszać.

Traderzy na nieznanym gruncie

VSA zwraca uwagę, że nieświadomi traderzy często reagują na zmiany polityczne bez pełnego zrozumienia ich długoterminowych konsekwencji. Polityka imigracyjna, zwłaszcza w tak spolaryzowanych czasach, może być dla wielu traderów polem minowym. Nagłe skoki podaży lub popytu na rynkach mogą doprowadzić do gwałtownych ruchów cenowych, które zaskoczą tych, którzy nie poświęcają wystarczającej uwagi temu, co dzieje się za kulisami. Niezrozumienie mechanizmów politycznych i ich wpływu na rynki może prowadzić do błędnych decyzji, które w krótkim czasie wywołają chaos.

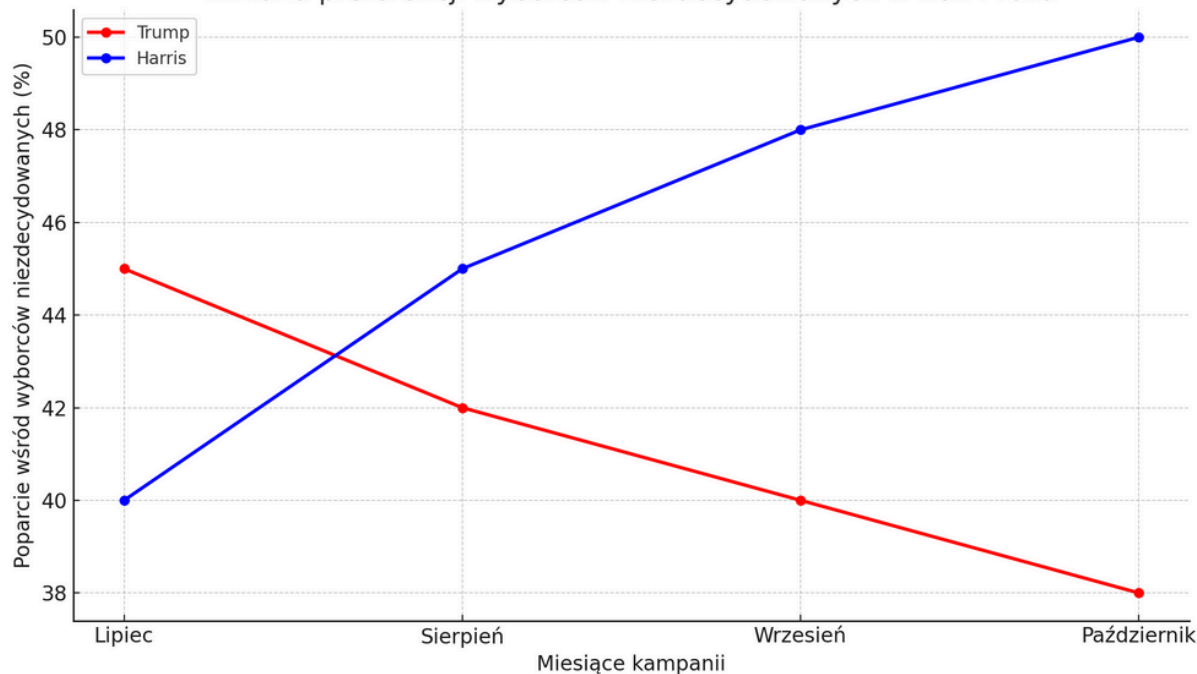
Podsumowanie

Polityka imigracyjna USA w 2024 roku stanowi jedną z najważniejszych osi konfliktu politycznego, ale także ekonomicznego. Trump stawia na ochronę rynku pracy kosztem wzrostu gospodarczego, podczas gdy Harris promuje wzrost napędzany większą otwartością. Jednak z perspektywy VSA oba te podejścia niosą ryzyko nieprzewidywalnych reakcji rynkowych, szczególnie jeśli uczestnicy rynku nie rozumieją złożoności mechanizmów oraz intencji rządzących polityką i rynkami.

Zmiana preferencji wyborców niezdecydowanych w 2024 roku

Oto wykres przedstawiający zmiany preferencji wśród wyborców niezdecydowanych na przestrzeni miesięcy w kampanii wyborczej 2024 roku:

- Poparcie dla Trumpa wśród niezdecydowanych wyborców stopniowo spada od lipca (45%) do października (38%).
- Poparcie dla Harris wzrasta w tym samym okresie, rosnąc z 40% w lipcu do 50% w październiku.

Wykres pokazuje, że w miarę postępu kampanii wyborczej, coraz więcej niezdecydowanych wyborców skłania się ku Harris, prawdopodobnie ze względu na jej strategię związane z ochroną zdrowia i klimatem.

Źródło:

The Hill/Decision Desk HQ – „2024 Election Poll Tracker,” dostępne online na: elections2024.thehill.com.
 RealClearPolitics – „2024 Presidential Election Polls,” dostępne online na: www.realclearpolitics.com.
 Race to the WH – „2024 Presidential Election Polls,” dostępne online na: www.racetothewh.com.
 World Trade Organization – „World Trade Statistical Review 2023,” raport dotyczący globalnych trendów handlowych.
 US Department of Commerce – „International Trade Data,” dane statystyczne na temat handlu międzynarodowego i polityki celnej USA.
 OECD Economic Outlook – „Economic Impact of Tariff Policies,” raport dotyczący wpływu polityki celnej na globalną gospodarkę.

Środowisko regulacyjne: Deregulacja czy zrównoważony rozwój?

Polityka środowiskowa i regulacyjna to jedno z kluczowych pól, na którym Donald Trump i Kamala Harris prezentują diametralnie różne wizje. Te podejścia będą miały istotny wpływ na przyszłość wielu sektorów gospodarki, a także na ogólną sytuację na rynkach kapitałowych.

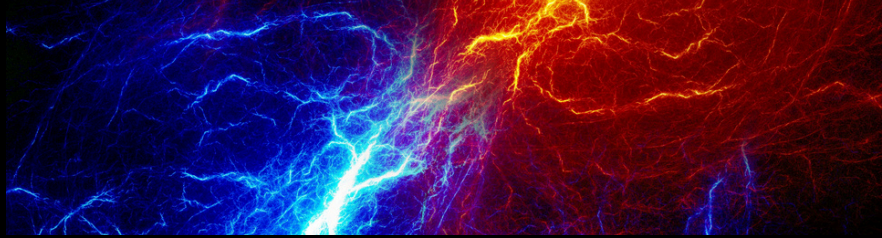
Donald Trump, zgodnie z prowadzoną wcześniej polityką, stawia na deregulację, szczególnie w sektorze energetycznym. Deregulacja oznacza mniej ograniczeń dla firm związanych z wydobyciem i przetwarzaniem paliw kopalnych, co ma na celu pobudzenie inwestycji oraz zwiększenie zysków w tych sektorach. Deregulacja, w teorii, prowadzi do wzrostu produkcji, co może korzystnie wpłynąć na ceny akcji firm z branży naftowej, gazowej oraz węglowej. Firmy te mogą w krótkim okresie zyskać na ograniczeniu kosztów związanych z regulacjami środowiskowymi, co zwiększa ich atrakcyjność na rynkach kapitałowych.

Jednak polityka deregulacyjna wiąże się z ryzykiem długoterminowym. Brak odpowiednich norm ochrony środowiska może prowadzić do negatywnych skutków ekologicznych, które w dłuższej perspektywie mogą wywołać reakcje społeczne oraz polityczne. Współczesny trend wśród inwestorów, skupiających się na zrównoważonym rozwoju, może oznaczać spadek zainteresowania firmami, które nie spełniają standardów ESG (Environmental, Social, Governance). Inwestorzy mogą zacząć unikać firm ignorujących zmiany klimatyczne, co w dłuższej perspektywie może prowadzić do spadku wycen tych firm na giełdach. Z drugiej strony, Kamala Harris reprezentuje bardziej surowe podejście do regulacji, szczególnie w zakresie ochrony środowiska. Jej polityka koncentruje się na wprowadzaniu surowszych norm ekologicznych oraz korporacyjnego nadzoru. Taka strategia jest korzystna dla firm działających w sektorze zielonej energii – odnawialnych źródeł energii, energii wiatrowej czy słonecznej. Surowsze regulacje mogą również przyciągnąć inwestorów skupiających się na firmach zgodnych z polityką zrównoważonego rozwoju i wartościami ESG, co może pozytywnie wpłynąć na wyceny firm z tego sektora.

Dla tradycyjnych firm energetycznych, takich jak koncerny paliw kopalnych, polityka Harris może być jednak kosztowna. Większe obciążenia regulacyjne mogą ograniczyć ich rentowność, co spowoduje spadek ich atrakcyjności w oczach inwestorów, szczególnie tych, którzy szukają krótkoterminowych zysków.

Z punktu widzenia VSA: Znaczenie percepcji rynkowej

Z perspektywy Volume Spread Analysis (VSA), polityka deregulacyjna Trumpa może wywołać początkowy optymizm na rynku, zwłaszcza wśród firm energetycznych, które skorzystają na niższych kosztach operacyjnych. Jednak, jak pokazuje doświadczenie, traderzy nieświadomi szerszych trendów mogą czuć się jak na karuzeli, gdy rynek zacznie reagować na zmiany nastrojów inwestorów długoterminowych, zaniepokojonych brakiem zrównoważonego rozwoju. Inwestorzy mogą zacząć wycofywać swoje środki, gdy zrozumieją, że krótkoterminowe zyski nie rekompensują długoterminowych ryzyk związanych z niestabilnością klimatyczną i społeczną.

„Na rynkach traderzy często są miotani jak na karuzeli – emocje przejmują kontrolę, a rynki stają się nieprzewidywalne. Spokój w chaosie jest kluczem do sukcesu.”

Rafał Glinicki

Z kolei polityka Harris, oparta na surowszych regulacjach, może spotkać się z początkową ostrożnością ze strony inwestorów, zwłaszcza w tradycyjnych sektorach energetycznych. Jednak w miarę jak inwestorzy będą dostrzegać korzyści płynące z inwestycji w firmy przyjazne środowisku i zrównoważone, rynek może doświadczyć stabilizacji, zwłaszcza w sektorze odnawialnych źródeł energii.

Manipulacja opinią publiczną: Polityczne kołowrotki giełdowe

W politycznych kampaniach prezydenckich, zarówno Donald Trump, jak i Kamala Harris, próbują wpływać na rynki finansowe poprzez retorykę, która odpowiada ich wizji gospodarczej. Trump, jak już wspomniano, stawia na korporacyjne ulgi podatkowe i krótkoterminowe zyski, podczas gdy Harris akcentuje długoterminową stabilność i równość na rynku. Jednakże, aby zachować pełną obiektywność, należy również przyrzeć się problemom, które wywołała polityka Joe Bidena, ponieważ nie można analizować obecnych nastrojów rynkowych w oderwaniu od bieżących wydarzeń.

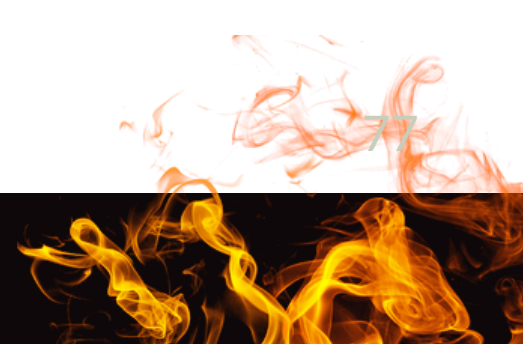
Polityka Joe Bidena: Błędy i wyzwania

Obecna administracja Bidena wprowadziła szereg inicjatyw mających na celu stabilizację gospodarki po pandemii COVID-19, ale nie obyło się bez poważnych wyzwań i błędów, które wpłynęły na rynki. Najbardziej widocznym problemem była inflacja, która w latach 2021–2023 osiągnęła najwyższy poziom od kilku dekad. Wpływ na to miały ogromne pakiety stymulacyjne oraz decyzje o podwyżkach wynagrodzeń, które, choć miały na celu wsparcie gospodarstw domowych, przyczyniły się do wzrostu kosztów życia i presji inflacyjnej. Długoterminowo te decyzje podważyły stabilność gospodarczą i wywołały niepewność na rynkach finansowych. Inwestorzy zareagowali na te zmiany ze wzmożoną ostrożnością, obawiając się, że rosnące koszty produkcji i ceny konsumenckie ograniczą marżę zysku przedsiębiorstw. To, z kolei, wywołało wahania na giełdzie i trudności w prognozowaniu stabilnych wyników w wielu sektorach. Polityka fiskalna Bidena, choć miała na celu ożywienie gospodarki po kryzysie pandemicznym, doprowadziła do nierównomiernego rozwoju, który zwiększył zmienność rynków.

Często traderzy są rzucani w górę i w dół, jak na emocjonalnym rollercoasterze rynkowych zmian.

Traderzy, którzy działają na podstawie krótkoterminowych impulsów politycznych, znajdują się w nieustannym stanie niepewności. Polityczna retoryka, niezależnie od tego, czy pochodzi od Trumpa, Harris, czy Bidena, prowadzi do nagłych zmian na rynkach. Trump przyciąga inwestorów obietnicami szybkich korzyści z ulg podatkowych, ale te zyski mogą okazać się krótkotrwałe, jeśli dług publiczny wzrośnie i wywoła problemy z obsługą długu państwowego.

Z drugiej strony, Harris koncentruje się na długoterminowej stabilizacji i zrównoważonym rozwoju, ale to podejście, mimo że bardziej racjonalne, nie przyciąga tak szybko inwestorów szukających szybkich zysków. W obu przypadkach, traderzy poddają się emocjom, reagując na chwilowe impulsy zamiast na chłodną analizę rynkową. Polityka Bidena, z kolei, dodała dodatkową warstwę chaosu, zwłaszcza w okresie wysokiej inflacji, zmuszając traderów do zmiany strategii w obliczu nieprzewidywalnych fluktuacji cen.

PREZES ZARZĄDU FIRMY VSA TRADER SP. Z O.O. ORAZ CEO BLACK WOLVES CORPORATION

Rafał Glinicki

Założyciel i Prezes Zarządu firmy VSA TRADER Sp. z o.o. oraz CEO Black Wolves Corporation. Trader, ekspert w dziedzinie metodologii Volume Spread Analysis (VSA) oraz praktycznego podejścia do tradingu. Posiada doświadczenie poparte ponad dwudziestoletnią praktyką w tradingu, jest dwukrotnym laureatem pierwszej dziesiątki konkursu „World Top Investor”, w którym biorą udział traderzy z całego świata. Absolwent Politechniki Wrocławskiej. Uczeń Toma Williamsa, byłego tradera syndykatu giełdowego w USA i twórcy metodologii VSA. Autor książek: „Kontrakty, Surowce, Forex” i „Trader- Umysł łowcy”. Twórca wielu artykułów o metodologii VSA. Wykładowca na wielu konferencjach krajowych i zagranicznych. Jako pierwszy zaobserwował i opisał Wolumenową Formację Odwrócenia (WFO), na którą w 2015 roku Urząd Patentowy udzielił prawa ochronnego. Laureat nagrody FXCUFFS 2015 w kategorii „Osobowość Roku”. W tym samym roku firma VSA TRADER Sp z o.o. otrzymała nagrody w kategoriach „Produkt Roku” oraz „Wydarzenie Roku”. W 2016 roku Rafał Glinicki otrzymał status Honorowego Członka Stowarzyszenia Inwestorów Indywidualnych. Sześciokrotnie nagrodzony przez publiczność i traderów wyróżnieniem „Wykład Roku” podczas konferencji XTB Trading Masterclass w 2018 r., 2019 r., 2020 r., 2021 r., 2022 r., 2023 r. Założyciel programu „Projekt Żółwia”, który został uhonorowany w 2015 roku „Medalem Europejskim”.

Chłodna głowa – klucz do sukcesu

W świecie pełnym politycznych manipulacji i zmienności rynkowej, chłodna głowa staje się najważniejszym narzędziem każdego tradera. Inwestorzy, którzy potrafią odciąć się od emocjonalnych reakcji na nagłe zmiany polityczne, mają znacznie większą szansę na długoterminowy sukces. Warto pamiętać, że rynki reagują nie tylko na faktyczne zmiany w gospodarce, ale przede wszystkim na oczekiwania i retorykę polityczną. Zarówno Trump, Harris, jak i Biden wpływają na te oczekiwania, często nieprzewidywalnie, dlatego traderzy muszą kierować się racjonalną oceną fundamentów rynkowych, zamiast ulegać nastrojom.

Podsumowanie

Manipulacja opinią publiczną w polityce nie jest niczym nowym, ale jej wpływ na rynki finansowe może być destrukcyjny dla inwestorów, którzy działają pod wpływem impulsu. Trump i Harris starają się przyciągnąć różny kapitał – jedni kładą nacisk na szybkie zyski, inni na stabilność. Z kolei Biden, mimo dobrych intencji, przyczynił się do zawirowań gospodarczych związanych z inflacją, co dodatkowo utrudniło decyzje inwestorów. Kluczem do sukcesu jest zdolność tradera do zachowania chłodnej głowy i podejmowanie właściwych decyzji w oparciu o mechanikę ceny, zamiast reagowania na chwilowe sygnały płynące z politycznego świata.

Autor: Rafał Glinicki, 15 października 2024 r.

*„Wybory prezydenckie i zmieniająca się polityka działają na rynki jak wiatr –
raz przyspieszają, raz hamują.*

*Mądry inwestor wie, że kluczem jest kierowanie się danymi, nie emocjami,
i zawsze sprawdza, co mówi wolumen.”*

Rafał Glinicki

Na przestrzeni ostatnich miesięcy „Praktyk Rynku” stał się nie tylko kompendium wiedzy o rynkach finansowych, ale także nieocenionym źródłem informacji dla tych, którzy chcą zgłębiać tajniki analizy wolumenu oraz metodologii VSA (Volume Spread Analysis).

Już teraz masz możliwość dowiedzieć się, jak wolumen i analiza przebiegu ceny mogą stać się twoim narzędziem do rozumienia mechaniki rynku – masz jeszcze szansę nadrobić zaległości i pobrać wszystkie wydania!

Każdy numer oferuje rzetelne analizy oraz strategie oparte na VSA, które pomogą ci zrozumieć, co wpływa na zachowania rynkowe i jak możesz to wykorzystać w swojej codziennej praktyce tradingowej.

DLACZEGO WARTO POBRAĆ I KOLEKCJONOWAĆ WSZYSTKIE NUMERY?

„PRAKTYK RYNKU” DOSTARCZA:

- Dogłębne analizy na podstawie wolumenu – Dowiesz się, jak interpretować zmiany w wolumenie i rozkładzie ceny, aby zyskać przewagę na rynku.
- Praktyczne zastosowanie VSA – Każdy numer dostarcza przykładów zastosowania metodologii VSA w realnych warunkach rynkowych.
- Rozwój kluczowych umiejętności – Zdobędziesz wiedzę, która pozwoli ci lepiej rozumieć interakcje między popytem a podażą oraz dowiesz się jak identyfikować potencjalne sygnały do działania.
- Unikalne wywiady z praktykami rynku – W każdym numerze naszego czasopisma znajdziecie rozmowy ze specjalistami, którzy omawiają aktualne trendy i wyzwania rynkowe, dzieląc się praktycznymi wskazówkami, jak radzić sobie w zmiennym otoczeniu finansowym.

Pobierz, póki są jeszcze dostępne!

REKLAMA

„Praktyk Rynku” to bezpłatny kwartalnik dostępny online, który dostarcza wiedzy z zakresu analizy rynkowej oraz praktycznych zastosowań metodologii VSA. Pobierz wszystkie numery na stronie: www.praktykrynku.pl

WFO[®]

Wolumenowa Formacja Odwrócenia

Wolumenowa Formacja Odwrócenia (WFO)[®] – krok po kroku

Maciej Klimkiewicz

Redaktor Merytoryczny „Praktyk Rynku”

Wolumenowa Formacja Odwrócenia (WFO)[®] to formacja zidentyfikowana i opisana przez Rafała Glinickiego. Był on pierwszym, który dostrzegł i szczegółowo opisał ten układ. W 2015 roku Urząd Patentowy RP przyznał jej prawo ochronne. Wolumenowa Formacja Odwrócenia (WFO)[®] łączy w sobie wiedzę z analizy wolumenu oraz teorię falowości rynku. Formacja ta pozwala traderom na identyfikację potencjalnych punktów zwrotu na rynku z bardzo wysoką skutecznością. WFO może wywołać korektę, zwiastować koniec korekty lub całkowite odwrócenie trendu. Oto szczegółowe wyjaśnienie krok po kroku:

1. Zasady działania WFO

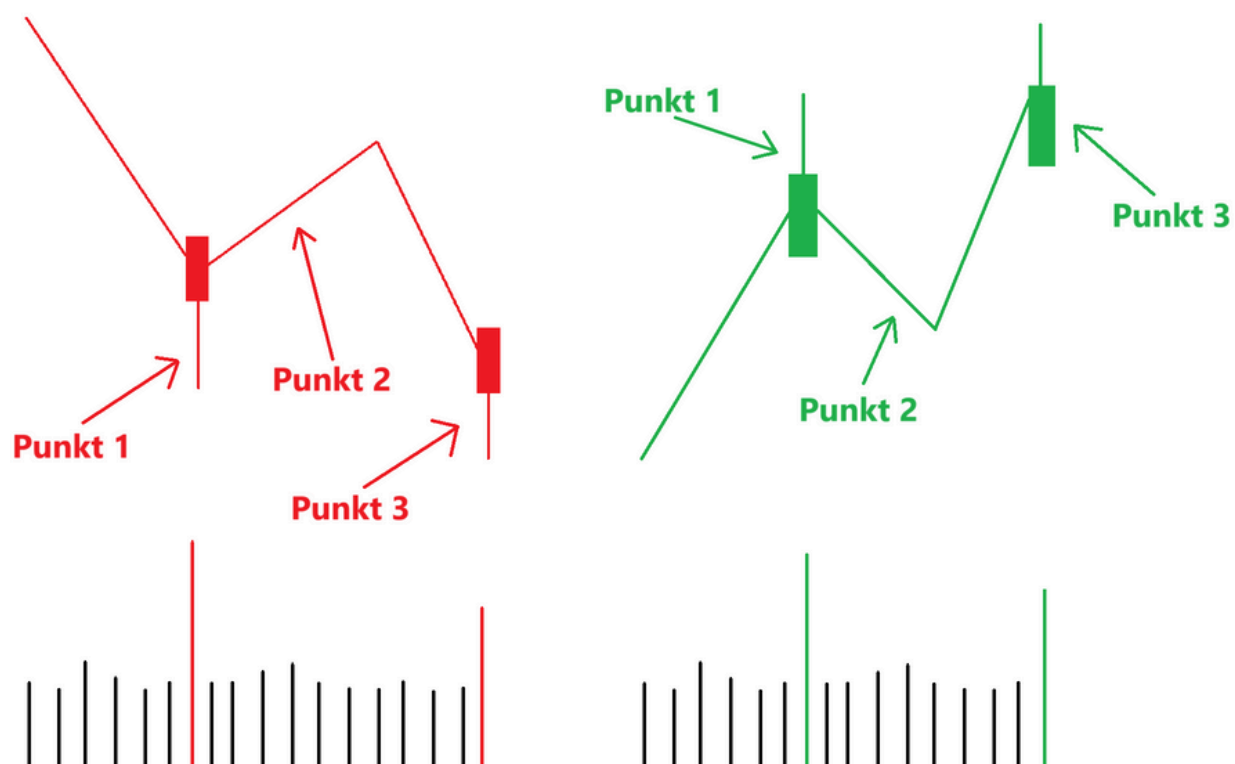
WFO polega na analizie ruchów ceny i towarzyszącego im wolumenu, aby zidentyfikować momenty, w których następuje zmiana siły rynku. Schemat WFO składa się z trzech punktów:

Punkt 1 (Silny sygnał popytowy/podażowy): Podczas ruchu ceny w górę/dół pojawia się silny sygnał podażowy/popytowy.

Punkt 2 (Element korekcyjny): Po osiągnięciu ekstremum cenowego (szczytu lub dołka), cena zaczyna się cofać.

Punkt 3 (Drugi sygnał popytowy/podażowy): Po okresie korekty cena wybija kolejny szczyt/dolek i pojawia się drugi sygnał popytowy/podażowy. Wolumen na tym sygnale musi być mniejszy niż wolumen w punkcie 1 oraz większy od wszystkich wolumenów występujących pomiędzy punktem 1 a 3.

Poniższa grafika obrazuje prawidłowy schemat WFO:

Rysunek nr 1. Schemat WFO – Wolumenowa Formacja Odwrócenia

2. Miejsce występowania WFO

WFO występuje zazwyczaj w kluczowych momentach rynkowych, takich jak:

- Koniec trendu: W szczycie lub dołku po długotrwałym trendzie, co sygnalizuje wyczerpanie ruchu w danym kierunku i możliwość zmiany trendu.
- Koniec impulsu: Cena osiąga chwilowe maksimum lub minimum, po czym następuje korekta, a później odwrócenie.
- Koniec korekty: Wolumenowa Formacja Odwrócenia może także oznaczać zakończenie korekty w trakcie trwania trendu.

Wykres nr 1. Schemat WFO, koniec trendu, kontrakt terminowy na ropę naftową, skala 1 minutowa, Źródło: SierraChart

Wykres nr 2. Schemat WFO, kontrakt terminowy na ropę naftową, skala 1 minutowa, kontynuacja, Źródło: SierraChart

Wykres nr 3. Schemat WFO, koniec impulsu, Innodata Inc., NASDAQ, skala 1 dniowa, Źródło: www.tradingview.com

Wykres nr 4. Schemat WFO, Innodata Inc., NASDAQ, skala 1 dniowa, kontynuacja, Źródło: www.tradingview.com

Wykres nr 5. Schemat WFO, koniec korekty, Fidus Investment Corp., skala 1 dniowa, Źródło: www.tradingview.com

Wykres nr 6. Schemat WFO, Fidus Investment Corp., skala 1 dniowa, kontynuacja, Źródło: www.tradingview.com

3. Najczęstsze błędy w interpretacji WFO

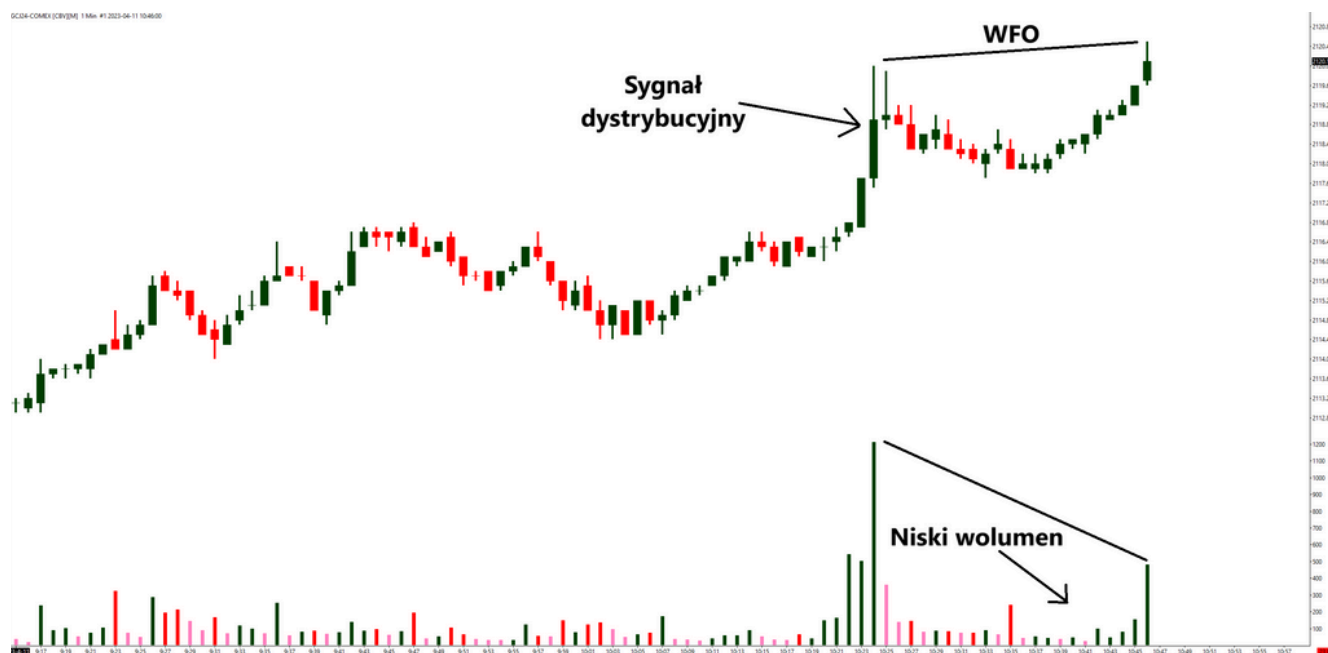
Jednym z najczęstszych błędów jest błędne rozpoznanie elementów składowych formacji (WFO):

- Brak sygnału popytowego/podażowego: Ważne jest, aby sygnały występujące w punkcie 1 oraz 3 zawierały w sobie popyt/podaż
- Brak elementu korekcyjnego: Zgodnie ze schematem, pomiędzy punktem 1, a 3 musi wystąpić element korekcyjny.

4. Łączenie sygnałów, a siła wymowy WFO

Siła wymowy WFO wzrasta, gdy jest ona potwierdzona innymi sygnałami, takimi jak:

- Sygnały akumulacyjne lub dystrybucyjne: WFO jest silniejsze, jeśli towarzyszy mu sygnał akumulacyjny (kupowanie na dołkach) lub dystrybucyjny (sprzedawanie na szczytach).
- Niski wolumen w punkcie 2: Niski wolumen w dojsciu do punktu 3 oznacza, że siła trendu/ruchu wygasa.

Wykres nr 7. Schemat WFO, kontrakt terminowy na złoto, skala 1 minutowa, Źródło: SierraChart

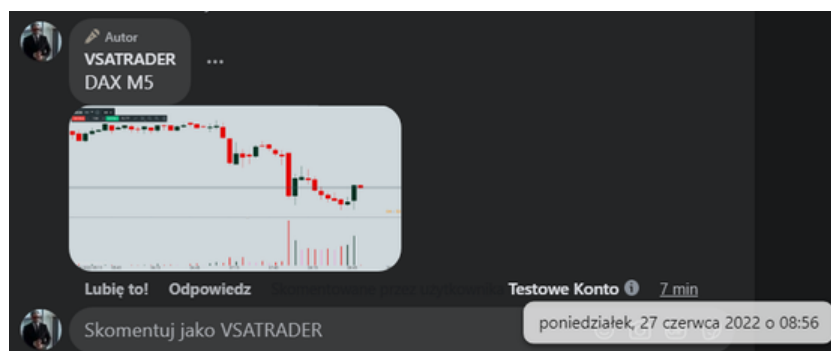
Wykres nr 8. Schemat WFO, kontrakt terminowy na złoto, skala 1 minutowa, kontynuacja, Źródło: SierraChart

5. Skuteczność

W dniach 27-29.06.2022 r. na portalu facebook.com odbył się test skuteczności formacji WFO na żywym rynku (<https://fb.watch/vdVOOTvNYp/>). Rafał Glinicki, wprowadzając uczestników do testu, przedstawił zasady, według których formacja musiała spełniać warunki prawidłowego WFO: konieczne było natychmiastowe opublikowanie zrzutu ekranu po narysowaniu się formacji, a wolumen musiał być rzeczywisty.

Dodatkowo, w komentarzu należało podać nazwę instrumentu oraz skalę czasową.

W trakcie testu, który trwał trzy dni, uczestnicy publikowali zaobserwowane formacje w komentarzach pod postem. Każde WFO było natychmiastowo oceniane przez zespół VSA Trader jako prawidłowe lub nieprawidłowe. Tylko te formacje, które zostały zakwalifikowane jako prawidłowe, były uwzględnione w późniejszej analizie statystycznej. Uczestnikom testu udało się wyłapać 20 formacji, które spełniały wszystkie wymagania i zostały opublikowane zgodnie z zasadami testu.

Obraz nr 1. Wpis wskazujący na pojawienie się WFO, Źródło: www.facebook.com/vsatrader.eu

Obraz nr 2. Wpis wskazujący na pojawienie się WFO, **Źródło: www.facebook.com/vsatrader.eu**

Po zakończeniu testu stworzono szczegółową statystykę, a zasady jej budowania oraz wyniki testu zostały omówione na nagraniu (<https://www.youtube.com/watch?v=8pNb17vrwU>). Wielkość reakcji rynku na formacje WFO została określona na podstawie proporcji ruchu ceny do wielkości ostatniej świecy tworzącej WFO. W niektórych przypadkach proporcje te wynosiły nawet 6:1 czy 12:1. Poniżej przedstawiona jest reakcja ceny na omawiane formacje.

Obraz nr 3. Slajd z podsumowania testu, **Źródło: www.youtube.com/watch?v=8pNb17vrwU**

Obraz nr 4. Slajd z podsumowania testu, **Źródło: www.youtube.com/watch?v=8pNb17vrwU**

Podsumowując całościową statystykę, z 20 WFO, 15 osiągnęło rezultat przynajmniej 1:1, 11 formacji uzyskało wynik przynajmniej 2:1, a aż 10 formacji przekroczyło 3:1. Dodatkowo, z pięciu formacji, które nie osiągnęły 1:1, aż 4 wykazały zgodność z kierunkiem wyznaczonym przez WFO, lecz doszło do wybicia formacji tuż po jej narysowaniu. Na tej podstawie stwierdzono 95% skuteczność reakcji ceny na formacje WFO oraz 75% skuteczność przy zachowaniu nieprzekroczenia szczytu lub dołka formacji. Tabela z wynikami prezentuje się następująco:

LP.	DZIEŃ	GODZINA	AUTOR	WALOR	SKALA	R:R MAX POTEN.
1	27.cze	08:56	VSA	DAX	5M	6:1
2	27.cze	09:15	VSA	EURUSD	15M	0
3	27.cze	09:42	fb(MARIUSZ)	GOLD	15M	5:1
4	27.cze	10:35	fb(MARIUSZ)	ROPA	1M	2:1
5	27.cze	10:43	fb(MARIUSZ)	CARANDO/USD	3M	1:1
6	27.cze	11:10	fb(MARIUSZ)	BNB/USDT	5M	12:1
7	27.cze	11:22	fb (kamil)	GBP/USD	15M	9:1
8	27.cze	14:32	fb(PATRYK,ADAM, DAWID,JACEK)	GOLD	1M	0
9	27.cze	14:38	FB(PATRYK ADAM)	GOLD	1M	0
10	27.cze	14:45	VSA	GOLD	5M	3:1
11	27.cze	14:46	fb (PATRYK)	GOLD	1M	3:1
12	28.cze	10:11	VSA fb (MARCIN)	ROPA	1M	4:1
13	28.cze	13:37	fb (TOMASZ)	GOLD	15M	1:1
14	28.cze	13:43	VSA fb (TOMASZ)	GBP/USD	3M	0
15	28.cze	15:54	VSA fb (ADAM DAWID)	ROPA	1M	6:1
16	28.cze	16:09	VSA	GBP/USD	3M	1:1
17	29.cze	08:54	fb (JAROSŁAW)	EUR/USD	1M45S	8:1
18	29.cze	14:16	fb (Maciek Przemysław Janek)	ROPA	4m	1:1
19	29.cze	14:48	VSA(fb Dawid)	ROPA	4m	0
20	29.cze	16:36	VSA (fb JAROSŁAW PATRYK)	EUR/USD	1M45S	3:1

Tabela nr 1. Statystyka testu WFO. Źródło: www.youtube.com/watch?v=8pNb17vrwU

Formację WFO można stosować na wielu rynkach i w różnych skalach czasowych. Poniżej są przykłady tej formacji, które pojawiły się na rynku tuż przed momentem pisania tego artykułu.

Wykres nr 9. WFO, 11.10.2024 r., kontrakt terminowy na Dow Jones, skala 1 minutowa, Źródło: SierraChart

Wykres nr 10. WFO, 10.10.2024 r., kontrakt perpetual na NEARUSDT, skala 15 minutowa, Źródło: www.tradingview.com

Test ten jednoznacznie potwierdził, że WFO jest skutecznym narzędziem w analizie rynkowej. Przeprowadzone badanie dostarczyło uczestnikom niezbitych dowodów na wysoką trafność tej formacji, co pozwala na pewne wykorzystanie zdobytej wiedzy w ich strategiach inwestycyjnych.

Podsumowanie

Wolumenowa Formacja Odwrócenia (WFO)[®], to potężne narzędzie z arsenału VSA, które pozwala traderom na precyzyjne rozpoznanie momentów zwrotu na rynku. Kluczem do jej prawidłowego wykorzystania jest prawidłowa ocena jego elementów oraz prawidłowe rozpoznanie schematu na wykresie. Często praca traderów i inwestorów polega na rozpoznaniu końca ruchu i zajęciu odpowiedniej pozycji, dlatego dołożenie WFO do zestawu narzędzi może bardzo pozytywnie wpłynąć na skuteczność oceny tego elementu.

Autor: Maciej Klimkiewicz, 15 październik 2024 r.

Maciej Klimkiewicz

Maciek Klimkiewicz ukończył studia inżynierskie na Politechnice Wrocławskiej, na kierunku Fizyka Techniczna. Współpracuje z firmami VSA Trader oraz Black Wolves Corporation, gdzie pełni istotne role związane z analizą rynku i technologią. Dodatkowo pełni funkcję koordynatora w dziale informatycznym, wspierając projekty technologiczne firmy, w tym związane z wdrażaniem sztucznej inteligencji (AI) oraz jej zastosowaniem w połączeniu z istniejącymi systemami i technologiami. Maciek jest również traderem i specjalistą w dziedzinie metodologii VSA (Volume Spread Analysis), wykorzystując jej zasady w codziennej pracy tradingowej, analizując wolumen i zachowania rynków finansowych. Oprócz działalności w VSA Trader i Black Wolves Corporation, Maciek pełni funkcję Redaktora Merytorycznego w czasopiśmie „Praktyk Rynku”, gdzie nadzoruje jakość treści związanych z analizą techniczną i rynkami finansowymi. Jego szeroka wiedza techniczna oraz doświadczenie analityczne pozwalają mu na wszechstronne podejście do skomplikowanej dynamiki rynków, co czyni go nieocenionym członkiem zespołu.

Malwina Duda

Trader na karuzeli stresu: Jak zachować spokój w zmiennym świecie rynków finansowych

Przyczyny, konsekwencje oraz strategie radzenia sobie
ze stresem w tradingu

„Całkowita wolność od stresu to śmierć”

~ Hans Selye

Nadmiar obowiązków, brak równowagi pomiędzy pracą a życiem prywatnym, konflikty i nieporozumienia, brak wsparcia, zmiany życiowe, problemy finansowe, utrata bliskiej osoby, wysokie wymagania wobec siebie, niska odporność na frustracje, skłonność do zamartwiania się, brak snu, a nawet aktywności wykonywane w czasie wolnym czy wymarzone wakacje. To tylko niektóre z czynników, które mogą wywoływać stres w naszym codziennym życiu. Jak to się dzieje, że bodźce zewnętrzne lub wewnętrzne, czy to o charakterze środowiskowym, czy osobistym, wywołują w nas określone reakcje oraz bardzo często doprowadzają do negatywnych konsekwencji? Czy skutkiem stresu zawsze muszą być problemy fizyczne i psychiczne? Czy mamy jakiś wpływ na nasze reakcje? Czym jest stres i czy w ogóle jest nam potrzebny?

I co z tym wszystkim ma wspólnego trader? W niniejszym artykule postaram się odpowiedzieć na postawione wyżej pytania. Przedstawię, w jaki sposób stres wpływa na pracę tradera, jakie są jego przyczyny oraz konsekwencje. Omówię również kilka strategii radzenia sobie ze stresem w tej wymagającej profesji.

Stres można zdefiniować jako reakcję organizmu będącą efektem doświadczania lub postrzegania bodźców zewnętrznych lub wewnętrznych (stresorów), które wymagają adaptacji. Stres może zwiększać naszą zdolność do działania, jednak jego długotrwałe występowanie, intensywność i siła oddziaływania bodźca, a także indywidualne możliwości adaptacyjne człowieka, mogą prowadzić do negatywnych skutków zarówno dla zdrowia fizycznego, jak i psychicznego. W związku z tym, stres nie musi dotyczyć tylko nieprzyjemnych bodźców, takich jak np. kłótnia z bliską osobą. Może nam towarzyszyć również w sytuacjach, które odbieramy pozytywnie, np. zamówienie powiększonego zestawu w ulubionym fast foodzie.

Hans Selye, pionier badań dotyczących stresu, wprowadził dwa pojęcia opisujące różne rodzaje stresu: eustres i dystres, które mają wielorakie konsekwencje dla naszego zdrowia, samopoczucia i ogólnego funkcjonowania. Eustres to pozytywny stres, który pobudza nas do działania i podejmowania wyzwań. Może prowadzić do zwiększonej motywacji, lepszej koncentracji i większej wydajności, a także wpłynąć na poprawę naszego samopoczucia, zwiększyć pewność siebie oraz sprzyjać rozwojowi osobistemu i zawodowemu. Przykładami eustresu mogą być np. przygotowania do ważnego wystąpienia publicznego, udział w zawodach sportowych, narodziny dziecka, awans itp.

Z kolei dystres to stres negatywny, często przewlekły, który utrudnia lub nawet uniemożliwia realizację zadań i celów. Występuje wtedy, gdy mamy niewystarczające zasoby do poradzenia sobie z daną sytuacją. Bardzo często towarzyszą mu frustracja, bezradność i uczucie przytłoczenia. Może prowadzić do pojawienia się problemów zdrowotnych, osłabienia układu odpornościowego, zmęczenia, a w efekcie obniżenia jakości życia. Śmierć bliskiej osoby, rozwód, utrata pracy, choroba – to kilka przykładów stresorów, które negatywnie wpływają na nasze funkcjonowanie. Stres jest więc naturalnym elementem życia, którego nie jesteśmy w stanie wyeliminować. Jest biologiczną, zakorzenioną ewolucyjnie reakcją na bodźce, które postrzegamy jako zagrożenie, wyzwanie lub przeszkodę. W przypadku ludzi pierwotnych umiejętność szybkiego reagowania na niebezpieczeństwo mogła decydować o przetrwaniu. Dzisiaj, pomimo tego iż stresory są nieco inne, reakcja zachodząca w organizmie jest taka sama jak w przypadku naszych przodków: stres mobilizuje organizm do działania poprzez uwolnienie hormonów (m.in. adrenaliny i kortyzolu), które przygotowują nasze ciało do reakcji: walcz, uciekaj albo zastygnij w bezruchu. W literaturze zwraca się uwagę na to, że stres, doświadczany w umiarkowanej ilości, jest niezbędny do prawidłowego funkcjonowania, a jego brak prowadziłby do stagnacji i apatii, co jest stanem niepożądanym zarówno na poziomie psychicznym, jak i fizjologicznym. Brak stymulacji wiązałby się z brakiem motywacji i zaangażowania w wykonywanie codziennych czynności, a to z kolei mogłoby doprowadzić do śmierci, ponieważ organizm nie reagowałby na żadne bodźce, nawet te o charakterze zagrażającym życiu. Istotne jest więc odpowiednie zarządzanie stresem, aby jego poziom nie przekraczał naszych możliwości adaptacyjnych i służył jako czynnik motywujący, a nie destrukcyjny, ponieważ jak mawiał Donald Tubesing:

„Stres jest jak przyprawa: w odpowiednich proporcjach podkreśla smak potrawy. Zbyt mało daje nudny, mdły posiłek, natomiast gdy jest go zbyt dużo, może cię udusić.”

Biorąc pod uwagę poziom generowanego stresu ze względu na specyfikę wykonywanej pracy, można uznać, że jednym z najbardziej stresujących zawodów świata jest trading. Amerykańscy naukowcy porównują nawet zawód tradera do zawodu pilota odrzutowców bojowych. Dynamiczne środowisko, złożone analizy rynkowe, odpowiedzialność dotycząca szybkiego podejmowania decyzji związanych z ryzykiem utraty pieniędzy, presja czasu, presja osiągnięcia jak najlepszych wyników czy nieprzewidywalny charakter rynków finansowych, to główne czynniki, które mogą wywoływać stres w pracy tradera.

Źródła stresu w zawodzie tradera

- **Dynamika rynków finansowych**

Rynek finansowy charakteryzuje się dużą zmiennością, co oznacza, że trader musi na bieżąco monitorować sytuację, aby podejmować odpowiednie, często wymagające szybkiej reakcji, decyzje. Zmieniające się ceny akcji czy kursy walut mogą spowodować duże zyski, ale również straty, co z kolei może wpływać na doświadczanie intensywnych emocji i podnosić poziom napięcia. Dodatkowo, nawet najbardziej skrupulatna analiza rynku nie gwarantuje sukcesu. Taka niepewność może prowadzić do pojawienia się różnych negatywnych myśli dotyczących przyszłości oraz wpłynąć na poziom stresu.

- **Ryzyko finansowe**

Podjęte przez tradera decyzje obciążone są ryzykiem utraty pieniędzy, często bardzo dużych. Posiadając wiedzę merytoryczną i znając mechanikę rynku, ale bez umiejętności zarządzania swoimi emocjami, trader nie jest w stanie funkcjonować na rynku. Brak kontroli emocji, a co się z tym wiąże, również stresu, może doprowadzić do podejmowania zbyt impulsywnych i błędnych decyzji.

- **Presja na wyniki**

Zarabianie pieniędzy to główny cel tradera. W związku z tym, bardzo często pojawia się presja, aby osiągnąć wyniki były jak najlepsze, a straty jak najmniejsze. Oczekiwania względem realnych zysków mogą prowadzić do chronicznego stresu zwłaszcza w sytuacjach, gdy wyniki znajdują się poniżej tych wymaganych. Obawa przed porażką i negatywna ocena posiadanych umiejętności mogą prowadzić do dużego stresu i frustracji, co z kolei może wpływać na podejmowanie kolejnych niekorzystnych decyzji.

- **Nadmiar informacji**

W swojej pracy trader musi się mierzyć z dużą ilością danych i analiz. Istotne jest filtrowanie informacji i skupianie się tylko na tych, które mają największe znaczenie dla danej strategii. Brak umiejętności porządkowania nadmiaru informacji może sprzyjać przeciążeniu umysłowemu, utrudniać podejmowanie decyzji i zwiększać stres związany z ryzykiem popełnienia błędu.

- **Brak równowagi pomiędzy pracą a życiem prywatnym**

Trader często pracuje w niestandardowych i nieregularnych godzinach, obejmując nawet różne strefy czasowe. Może to prowadzić do zaburzenia równowagi pomiędzy pracą a funkcjonowaniem poza nią i relacjami z bliskimi osobami, co dodatkowo potęguje stres. Właściwe zarządzanie czasem i stosowanie regularnych przerw w pracy są kluczowe, aby zapobiec przepracowaniu. Istotne jest więc planowanie czasu pracy przez tradera w taki sposób, który pomoże uniknąć długotrwałego siedzenia przed ekranem.

Przewlekły stres w pracy tradera,

podobnie jak w przypadku każdej innej osoby, może prowadzić do wielu negatywnych konsekwencji w sferze zdrowia psychicznego i fizycznego. Przepracowanie i ciągłe napięcie może pogarszać jakość snu lub prowadzić do bezsenności. Z kolei problemy ze snem wpływają na kompetencje poznawcze: pamięć, koncentrację, efektywne uczenie się, myślenie, podejmowanie decyzji. Długotrwałe podniesiony poziom kortyzolu jest również powiązany z ryzykiem wystąpienia chorób sercowo-naczyniowych, podwyższonego ciśnienia krwi, zawału lub udaru. Dodatkowo stres osłabia układ odpornościowy, co sprawia, że organizm jest bardziej podatny na choroby i infekcje, a także powoduje problemy związane z funkcjonowaniem układu trawiennego (np. refluks żołądkowo-przełykowy, wrzody żołądka, SIBO). Chroniczny stres może prowadzić do zaburzeń nastroju, stanów lękowych, wypalenia zawodowego, konfliktów interpersonalnych, a nawet izolacji społecznej.

Jak minimalizować stres w tradingu oraz codziennym funkcjonowaniu?

Zdrowy styl życia – pojęcie bardzo ogólne, ale w najprostszym ujęciu może obejmować: regularną aktywność fizyczną, zbilansowaną dietę dostarczającą organizmowi niezbędnych składników odżywczych, a także odpowiednią ilość snu. Badania pokazują (Hansem, 2021), że już 20 minut ruchu dziennie pomaga zwalczać niekorzystny wpływ stresu na nasz organizm poprawiając przy tym plastyczność naszego mózgu.

Techniki relaksacyjne – medytacja, joga, regularne ćwiczenia oddechowe, uważność na to, co dzieje się wokół nas, kolorowanki pomagają wyciszyć umysł i skupić się na chwili obecnej, korzystnie wpływają na nasz układ nerwowy i poprawiają koncentrację. Dodatkowo skupienie uwagi na „tu i teraz” pozwala zredukować negatywne myśli i nieprzyjemne emocje związane z przeszłością lub przyszłością.

Wsparcie społeczne – rozmowy z bliskimi osobami bardzo często pomagają znaleźć rozwiązanie trudności, z którymi się zmagamy, poszerzają perspektywę i często przynoszą ulgę. W przypadku trudności z samodzielnym radzeniem sobie ze stresem warto skorzystać z pomocy specjalisty: psychologa lub psychoterapeuty, który pomoże w pracy z przekonaniem dotyczącymi siebie, świata i przyszłości, a także wesprze w poszukiwaniu zasobów.

Planowanie – zarządzanie czasem, ustalanie priorytetów, regularne przerwy w pracy i czas przeznaczony na odpoczynek mogą pomóc w redukcji stresu. Dobrze zorganizowany harmonogram dnia pozwala uniknąć nadmiernego obciążenia obowiązkami.

Niwelowanie myśli automatycznych – praca nad zmianą myśli o charakterze negatywnym na bardziej konstruktywne, wizualizacje pomyślnych scenariuszy i realistyczne oczekiwania zmniejszają presję i uczucie napięcia.

Progresywna relaksacja mięśni – przykładowy trening

Wśród osób, z którymi współpracuję, jedną z ulubionych metod, pomagających obniżyć poziom odczuwanego napięcia jest trening Jacobsona, znany również jako progresywna relaksacja mięśniowa. Został on opracowany w latach 30. XX w. przez amerykańskiego psychiatrę – Edmunda Jacobsona. Celem tego treningu jest nauka świadomego rozluźniania konkretnych grup mięśniowych w ciele. Jacobson zakładał, że jeśli człowiek nauczy się redukować napięcie mięśniowe, może uzyskać odprężenie również w sferze psychicznej. W tym miejscu chciałabym cię zaprosić, drogi czytelniku, do wypróbowania tej metody.

UWAGA! Jeżeli jesteś osobą, która doświadczyła jakiegokolwiek urazu, zmagasz się z chorobą układu mięśniowego, masz nadciśnienie tętnicze, cierpisz na zaburzenie psychiczne lub posiadasz jakiegokolwiek wątpliwości lub obawy dotyczące wykonania relaksacji, przed wykonaniem treningu – skonsultuj się z lekarzem.

Metoda, którą chcę ci zaproponować, nie jest skomplikowana, nie potrzebujesz też specjalnego miejsca do jej wykonania. Ważne, aby nikt ci nie przeszkadzał i żebyś czuł się komfortowo. Możesz przewietrzyć pokój, włączyć odprężającą muzykę czy zapalić świeczkę. Następnie przyjmij pozycję, która będzie sprzyjała rozluźnieniu. Najczęściej jest to pozycja leżąca na plecach z zamkniętymi oczami. Nie przejmuj się, jeśli nie możesz się położyć! Ćwiczenia możesz również wykonać siedząc. Ważne, aby przyjęta pozycja była dla Ciebie wygodna. Możesz zamknąć oczy. Skup się na swoim oddechu. Przejdziemy teraz do fazy napinania i rozluźniania poszczególnych mięśni. Nie napinaj ich z całej siły, ponieważ wówczas poczujesz ból. Napięcie wykonuj przy wdechu, a rozluźnieniu przy wydechu. Napinanie i rozluźnianie każdej partii mięśniowej wykonuj 2-3 razy przez 5-10 sekund. Natomiast, jeżeli masz taką możliwość lub ochotę – możesz wydłużyć czas wdechu i wydechu – dostosuj oddech do swoich możliwości. Nie przejmuj się, jeżeli na początku ćwiczenie będzie ci sprawiało trudność. Staraj się skupić na oddychaniu, nie na negatywnych myślach przychodzących do głowy.

- **Mięśnie czoła:** podnieś brwi, jakbyś był zaskoczony, napinając mięśnie czoła przez 5-10 sekund. Następnie rozluźnij mięśnie i pozwól im spokojnie opaść.
- **Mięśnie oczu i powiek:** zamknij mocno oczy i utrzymaj napięcie przez 5-10 sekund. Rozluźnij mięśnie.
- **Mięśnie nosa:** zmarszcz mocno nos. Wytrzymaj chwilę i rozluźnij.
- **Mięśnie szczęki i szyi:** skieruj uwagę na szczękę i napnij ją, zaciskając zęby. Poczuj napięcie w mięśniach szczęki i szyi. Wytrzymaj 5-10 sekund i rozluźnij.

Tak, masz rację!

Napinanie mięśni twarzy może wyglądać dziwnie. Nie przejmuj się! Nikt nie patrzy! Mięśnie twojej twarzy są już zrelaksowane. Czy zauważasz różnicę?

- **Mięśnie barków:** podciągnij ramiona do uszu napinając mięśnie przez 5-10 sekund. Rozluźnij i pozwól barkom wrócić do neutralnej pozycji.
- **Mięśnie ramion:** unieś ręce w bok napinając ramiona. Wytrzymaj chwilę i rozluźnij. Poczuj jak napięcie znika.
- **Mięśnie dłoni:** zaciśnij mocno pięści i trzymaj przez 5-10 sekund. Następnie rozluźnij.
- **Mięśnie pleców:** napnij mięśnie pleców próbując zbliżyć łopatki do siebie. Rozluźnij i poczuj ulgę, gdy napięcie znika.
- **Mięśnie brzucha:** spróbuj przyciągnąć pępek do kręgosłupa napinając mięśnie brzucha. Rozluźnij wypuszczając powietrze.
- **Mięśnie łydek, ud i pośladków:** unieś nogi napinając mięśnie. Wytrzymaj przez 5-10 sekund. Rozluźnij i pozwól nogom swobodnie opaść.
- **Mięśnie stóp:** podwiń palce stóp napinając w ten sposób mięśnie. Następnie rozluźnij i pozwól wrócić palcom do neutralnej pozycji.

Właśnie zakończyłeś fazę napinania i rozluźniania ciała. Jaką różnicę odczuwasz? Czy coś się w twoim ciele zmieniło? Czy czujesz się odprężony? Oddychaj swobodnie. Pozwól myślom spokojnie przepływać, nie skupiaj się na żadnej z nich. Możesz zostać w wybranej pozycji przez kilka minut. Wstań powoli, gdy będziesz gotów, poruszając najpierw palcami rąk i nóg, całymi dłońmi i stopami.

Regularne stosowanie **treningu Jacobsona** spowoduje nie tylko rozluźnienie napiętych mięśni ciała, ale także pomoże w wyciszeniu umysłu i radzeniu sobie w sytuacjach stresujących. Pamiętaj, że w każdej chwili możesz wykonać tylko jakąś część tej relaksacji, np. w chwili dużego stresu, gdzie kluczowe jest odzyskanie równowagi, możesz wykonać tylko napinanie i rozluźnianie mięśni szyi i barków. Oczywiście istnieje mnóstwo innych sposobów radzenia sobie ze stresem. Bez względu na to, jaką metodę wybierzemy, oraz czy pracujemy w tradingu, czy w innej branży, kluczową rolę odgrywa regularność jej stosowania, ale także odpowiednie dopasowanie pod swoje możliwości – nie powinna powodować dyskomfortu. W niektórych przypadkach lepiej sprawdzą się techniki „od ciała do umysłu”, a w innych „od umysłu do ciała”. Najlepszym sposobem dopasowania strategii radzenia sobie ze stresem jest obserwacja swojego ciała i samopoczucia.

Zawód tradera jest niezwykle wymagający i naraża pracowników na wysoki poziom stresu.

Funkcjonowanie w dynamicznym środowisku, ryzyka finansowe oraz odczuwana presja, mogą prowadzić do poważnych konsekwencji zdrowotnych, wypalenia zawodowego lub problemów w relacjach.

Jeżeli odczuwany przez tradera stres znajduje się na optymalnym poziomie, mobilizuje go do podjęcia decyzji, nawet ryzykownej, wówczas traktowany jest jako stan pozytywny – wspomniany wcześniej eustres. Jeżeli jednak trader pracuje pod dużą presją oczekiwań i rezultatów, pojawiające się napięcie – dystres – wpływa niekorzystnie nie tylko na jego funkcjonowanie, ale w szczególności na psychikę. Umiejętność zachowania równowagi w sytuacjach stresujących wydaje się być kluczowa w pracy tradera i dla osiągniętych przez niego sukcesów. Zarządzanie czasem, ćwiczenia relaksacyjne, zachowanie równowagi pomiędzy pracą a życiem osobistym, inwestowanie w rozwój umiejętności tradingowych, korzystanie ze wsparcia społecznego, hobby i czas dla siebie, mogą pomóc w utrzymaniu równowagi psychicznej i fizycznej. Istotne jest, aby traderzy dbali o swój szeroko rozumiany dobrostan, ponieważ dzięki temu będą mogli efektywnie funkcjonować w tak wymagającym środowisku pracy.

Bibliografia:

- Butcher, J. N., Hooley, J. M., Mineka, S. (2020). Stres a zdrowie fizyczne i psychiczne. W: Psychologia zaburzeń DSM-5. (s. 177–216). Sopot: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne (tłum. S. Pikiel, A. Sawicka – Chrapkiewicz). ISBN: 978-83-7489-827-0
- Galanti, R. (2021). Lęk off. Łódź: Wydawnictwo JK (tłum. N. Mętrak-Ruda). ISBN: 978-83-8225-035-0
- Górecka, I., Glinicki, R. (2021). Trader Umysł Łowcy – zostań mistrzem w zarządzaniu emocjami w grze, jaką jest trading. Wrocław: VSA Trader. ISBN: 978-83-936860-3-2
- Hansen, A. (2021). W zdrowym ciele zdrowy mózg. Kraków: Wydawnictwo Znak (tłum. Teperek A.). ISBN: 978-83-240-6254-6
- Heszen, I., Sęk, H. (2007). Psychologia zdrowia. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN. ISBN: 978-83-01-15050-1
- Kempisty-Jeznach, E. (2021). Chorzy ze stresu. Problemy psychosomatyczne. Warszawa: Pruszyński i S-ka. ISBN: 978-83-8234-024-2
- Sapolsky, R. M. (2020). Dlaczego zebry nie mają wrzodów? Psychofizjologia stresu. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN (tłum. Guzowska-Dąbrowska M.). ISBN: 978-83-01-16093-7

Ważne!

- **STRES** – niespecyficzna reakcja fizjologiczna i psychiczna organizmu na wydarzenia, które zakłócają jego równowagę, obciążają lub przekraczają umiejętności radzenia sobie.
- **STRESOR** – każdy potencjalnie szkodliwy dla organizmu czynnik (fizyczny lub psychiczny).
- **EUSTRES** – pozytywny stres, motywujący do działania.
- **DYSTRES** – negatywny stres, utrudniający realizację zadań i celów.
- **STRES CHRONICZNY** – długotrwały stres, który może prowadzić do problemów zdrowotnych i pogorszenia funkcjonowania człowieka.
- **STRATEGIE RADZENIA SOBIE** – wysiłki mające na celu pokonanie stresorów. Istnieje wiele strategii radzenia sobie ze stresem, np. aktywność fizyczna, techniki relaksacyjne, wsparcie społeczne, zbilansowana dieta, pomoc specjalisty itp. Nie każda strategia będzie odpowiednia dla każdego człowieka! Istotne jest dopasowanie techniki pod swoje możliwości oraz regularność stosowania. Stres to naturalny element życia! Nie można go wyeliminować, ale można nim zarządzać!

O AUTORCE

Malwina Duda

Z wyróżnieniem ukończyła psychologię o specjalności klinicznej na Uniwersytecie Dolnośląskim DSW we Wrocławiu oraz kurs PJM na poziomie średniozaawansowanym. Obecnie kształci się w nurcie Terapii Skoncentrowanej na Rozwiązaniach. Członkini Polskiego Stowarzyszenia Terapeutów Terapii Skoncentrowanej na Rozwiązaniach (PSTTSR). Pracuje z dziećmi, młodzieżą i osobami dorosłymi głównie w zakresie tematyki związanej ze stresem, problemami psychosomatycznymi oraz zachowaniami w zakresie emocji i motywacji. Prowadzi indywidualne konsultacje, w trakcie których pomaga klientom zrozumieć mechanizmy powstawania stresu i jego wpływu na organizm. W swojej pracy kładzie nacisk na rozwijanie umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach, zarówno w życiu zawodowym, jak i prywatnym. W swojej praktyce opiera się na założeniu, że każdy posiada zasoby, które mogą pomóc w rozwiązaniu trudności. Swoim klientom pomaga odkrywać ich możliwości i budować pozytywny obraz siebie.

Nowy wymiar
psychologii inwestowania

TRADER UMYSŁ ŁOWCY

OTWÓRZ UMYSŁ - ZOSTAŃ ŁOWCĄ

Izabela Górecka & Rafał Glinicki

REKLAMA

Książka „Trader Umysł Łowcy” autorstwa Izabela Góreckiej & Rafała Glinickiego to niezastąpione źródło wiedzy dla każdego tradera.
Dowiedz się więcej na <https://umysl-lowcy.vsatrader.eu>

„Wszystko, czego ci potrzeba do analizy rynków to wykres, ponieważ wykres Cię nigdy nie okłamie”
Tom Williams